

SVÄTÝ ĽUDOVÍT MÁRIA GRIGNION Z MONTFORTU: O PRAVEJ ÚCTE K PANNE MÁRII

Nihil obstat: Prof. ThDr. Jozef Krupa, PhD. – cenzor.

Imprimatur: Stanislaus Zvolenský, Archiepiscopus Metropolitae Bratislaviensis. Bratislaviae, die 20 Septembris 2010, Nr. 320/2010.

ČÍTANIE TRAKTÁTU O PRAVEJ ÚCTE K PANNE MÁRII ZNAMENALO OBRAT V MOJOM ŽIVOTE... (SV. JÁN PAVOL II.)

O PRAVEJ ÚCTE K PANNE MÁRII

ALEBO PRÍPRAVA NA KRÁĽOVSTVO JEŽIŠA KRISTA

[Úvod]

[1.] Ježiš Kristus prišiel na svet prostredníctvom presvätej Panny Márie, a tak isto jej prostredníctvom musí kraľovať vo svete.¹

[2.] Mária zostala počas svojho života veľmi utiahnutá. Preto je Duchom Svätým a Cirkvou nazývaná ukrytá a tajomná Matka. Jej pokora bola taká veľká, že nemala za pozemského života silnejšiu a trvalejšiu túžbu než zostať skrytou sama sebe a ostatným stvoreniam a byť známou iba Bohu.

[3.] Bohu, aby vyslyšal jej prosby, ktorými ho žiadala, aby ju skryl, ochudobnil a pokoril, sa zaľúbilo ukryť ju pred takmer každým ľudským stvorením už v jej počatí, potom v jej narodení, v jej živote, v jej tajomstvách, v jej vzkriesení a nanebovzatí. Ani jej vlastní rodičia ju dobre nepoznali. A anjeli sa často spytovali jeden druhého: *Ktože je táto?*, lebo Najvyšší ju pred nimi utajil; a keď im aj niečo o nej vyjavil, nekonečne viac pred nimi ukryl.

[4.] Boh Otec súhlasil, aby počas svojho života neurobila žiaden zázrak, aspoň nie verejný, i keď jej udelil takúto moc. Boh Syn súhlasil, aby takmer nehovorila, i keď ju obdaril svojou múdrosťou. Boh Duch Svätý, aj napriek tomu, že bola jeho vernou Nevestou, súhlasil, aby jeho apoštolovia a evanjelisti povedali o nej iba to málo, čo bolo nevyhnutné na ohlasovanie Ježiša Krista.

[5.] Mária je vznešeným veľdielom Najvyššieho, ktorý si vyhradil právo poznať ju a vlastniť. Je obdivuhodnou Matkou Syna, ktorému sa zapáčilo pokoriť ju a utajiť ju počas jej života, aby napomohol jej pokore. Preto ju oslovoval *žena*, akoby mu bola cudzou, i keď vo svojom srdci si ju ctil a miloval viac než všetkých anjelov a ľudí. Mária, verná Nevesta Ducha Svätého, je zapečateným prameňom, kam vstupuje len on sám. Mária je svätynou a miestom spočinutia Najsvätejšej Trojice, kde Boh prebýva najvznešenejším a najbožskejším spôsobom ako nikde inde v celom vesmíre, nevynímajúc ani jeho prebývanie v cherubínoch a serafínoch. A žiadne stvorenie, akokoľvek čisté, nemôže ta vstúpiť bez zvláštnej výsady.

[6.] Opakujem spolu so svätými: božská² Mária je zemským rajom nového Adama, ktorý sa doň vtelil mocou Ducha Svätého, aby v ňom vykonal nepochopiteľné divy. Tento raj je úžasným a božským svetom Pána, plným nevysloviteľných krás a pokladov. Je nádherou Najvyššieho, ktorý v nej ukryl svojho jediného Syna akoby do vlastného lona a spolu s ním všetko to, čo je najlepšie a najvzácnejšie. Ó! Aké veľké a tajomné veci vykonal mocný Boh v tomto obdivuhodnom stvorení, keď aj ona sama napriek svojej hlbokkej pokore sa cítila povinná ich vypovedať: *Veľké veci mi urobil ten, ktorý je Mocný (Lk 1,49)*. No svet ich nepozná, lebo je toho neschopný a nehodný.

[7.] Svätci vyslovili krásne veci o tomto svätom Božom meste, a ako to oni sami potvrdzujú, nikdy neboli takí výreční a spokojní, ako keď hovorili o nej. Ale aj napriek tomu tvrdia, že výšku

Porov. napr.: Jn 2,5: 'Urobte všetko, čo vám povie'. PIUS XII.: *Ad coeli Reginam*: 'Preblahoslavená Panna nie je iba najvznešenejšou a najdokonalejšou po Kristovi, ale nejakým spôsobom je tiež spoluúčastnou na tom konaní, vďaka ktorému môžeme hovoriť, že jej Syn a náš Vykupiteľ kraľuje nad dušami a vôľami ľudí.' PIUS XII.: *Rozhlasový príhovor* (13.5.1946): 'Jej kráľovstvo je také rozsiahle ako kráľovstvo jej Syna a Boha, lebo nič nie je vyňaté z jej nadvlády'. *Lumen gentium*, 60: 'Lebo akýkoľvek spasiteľný vplyv Panny Márie na ľudí nespočíva v dajakej nutnosti, ale má svoj pôvod v Božej blahosklonnosti a svoj prameň v prekypujúcej hojnosti Kristových zásluh... a pritom vôbec neprekáža bezprostrednému spojeniu veriacich s Kristom, ba ho napomáha.'

² Výraz božská treba chápať ako synonymum výrazu svätá.

jej zásluh, ktoré vystupujú až k Božiemu trónu, nemožno poňať, že šírku jej lásky, ktorá je rozsiahlejšia ako zem, nemožno zmerať, že veľkosť jej moci, ktorá siaha až po samého Boha, nemožno pochopiť; a napokon, že hĺbku jej pokory i všetkých jej čností a milostí, ktoré sú bezodnou priepasťou, nemožno preskúmať. Ó, aká nepochopiteľná výška! Ó, aká neopísateľná šírka! Ó, aká nezmerateľná veľkosť! Ó, aká nepreniknuteľná priepasť!

[8.] Každý deň od jedného konca zeme k druhému, na najvyšších nebesiach, ako aj v najhlbších priepastiach, všetko hlása, všetko zvestuje obdivuhodnú Máriu. Deväť anjelských chórov, muži a ženy každého veku, postavenia a náboženstva, dobrí i zlí, dokonca i sami diabli – všetci sú mocou pravdy nútení nazývať ju chciac či nechciac blahoslavenou. Podľa svätého Bonaventúru všetci anjeli na nebesiach neprestajne volajú: *Svätá, svätá, svätá Mária, Bohorodička a Panna!*³ a denne ju pozdravujú nespočetnekrát Anjelským pozdravením: *Zdravas Mária*, atď., vrhajú sa pred ňou na zem a žiadajú ju o milosť, aby ich poctila nejakým svojím príkazom. Podľa svätého Augustína dokonca aj svätý Michal, hoci je kniežaťom celého nebeského dvora, je najhorlivejší v tom, aby si ju uctil on sám i iní všetkými možnými poctami. A ustavične túži po pocte môcť ísť na jej pokyn poslúžiť niektorému z jej služobníkov.

[9.] Celá zem je plná jej slávy, zvlášť medzi kresťanmi, ktorí si ju zvolili za patrónku a ochrankyňu kráľovstiev, provincií, diecéz a miest. Koľko katedrál je zasvätených Bohu pod jej menom! Niet kostola bez oltára na jej počesť, niet krajiny či oblasti bez aspoň jedného jej zázračného obrazu, kde by sa neliečili všetky druhy bied a kde by sa nezískavali všetky druhy milostí. Toľko bratstiev a spoločenstiev na jej počesť! Toľko rehoľných rádov pod jej menom a ochranou! Toľko bratov a sestier zo všetkých spoločenstiev, toľko rehoľníkov a rehoľníčok ohlasuje jej chválu a oznamuje jej milosrdenstvo! Niet malého dieťaťa, ktoré by ju nechválilo bľabotajúc *Zdravas Mária*. A azda niet ani hriešnika, čo ako zaťatého, ktorý by k nej nemal čo len iskierku dôvery. Dokonca niet diabla v pekle, ktorý by ju v strachu nerešpektoval.⁴

[10.] Po tomto musíme spolu so svätými skutočne povedať: *O Márii nikdy nepostačí!* Ešte sme ju dostatočne nechválili, neoslavovali, nectili, nemilovali, ešte sme jej dostatočne neslúžili. Ona si zaslúži ešte viac chvál, úcty, lásky a služby.

[11.] Tu musíme spolu s Duchom Svätým vyhlásiť: *Všetka sláva kráľovskej dcéry je vnútri* (Ž 44, 14), akoby všetka vonkajšia sláva, o ktorú pretekajú nebesia a zem, nebola ničím v porovnaní s tou, ktorú vnútorne prijíma od svojho Stvoriteľa a ktorú nie sú schopné poznať malé stvorenia, lebo nedokážu vniknúť do tohto tajomstva tajomstiev nebeského Kráľa.

[12.] Teraz musíme spolu s Apoštolom napísať: *Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do srdca človeka nevstúpili krásy, vznešenosti a výsady Márie, zázraku zázrakov milosti, prirodzenosti a slávy.* Istý svätec vraví: Ak chceš pochopiť Matku, pochop Syna!⁵ A ona je dôstojnou Matkou: *Tu nech umlknú každý jazyk!*

[13.] Moje srdce mi diktovalo všetko to, čo som s veľkou radosťou napísal, aby som ukázal, že ľudia až dosiaľ nepoznali božskú Máriu, a práve preto ani Pána Ježiša nepoznajú tak, ako by ho mali poznať. Teda ak poznanie Krista a jeho kráľovstvo sa raz uskutočnia vo svete, a to je isté, potom to bude nevyhnutným dôsledkom poznania preblahoslavenej Panny Márie a jej kráľovstva. Lebo tá, ktorá ho dala svetu prvý raz, prinesie ho svetu v žiare i druhý raz.

[PRVÁ ČASŤ]

[Pravá úcta k Panne Márii vo všeobecnosti]

[PRVÁ KAPITOLA]

[Nevyhnutnosť úcty k Panne Márii]

[1. Úloha Panny Márie pri Vtelení]

[14.] Vyznávam spolu s celou Cirkvou, že Mária je tiež len stvorením, ktoré vyšlo z rúk Najvyššieho a ktoré v porovnaní s jeho nekonečným Majestátom je menej než atóm, ba možno povedať, že nie je ničím, lebo iba Boh sám je *Ten, ktorý je* (Ex 3,14). Zvrchovaný Pán, ktorý je od vekov nezávislý a sebestačný, absolútne nikdy nepotreboval a ani nepotrebuje presvätú Pannu

⁴ Porov. napr: Gn 3, 15: 'Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou'. PIUS XII.: *Mediator Dei*: 'Podľa mienky svätcov úcta k Panenskej Matke Božej je znakom predurčenia'.

⁵ SVÄTÝ EUCHER: *In Nativitate Virginis*; SVÄTÝ BRUNO Z ASTI: *Commentarium in Matheum*.

na uskutočnenie svojej vôle a na zjavenie svojej slávy. Aby niečo uskutočnil, stačí, aby to chcel.

[15.] Predsa však tvrdím, vychádzajúc z daného stavu vecí, že ak Boh chcel začať a dokonať svoje najväčšie diela prostredníctvom najsvätejšej Panny už od jej stvorenia, treba veriť, že svoje rozhodnutia počas budúcich vekov už nezmení. On je Boh a ako taký nikdy nemení svoje zámery a činy.

[16.] Boh Otec dal svetu svojho Jediného iba cez Máriu. Ani patriarchovia, ktorí túžobne vzdychali za týmto pokladom, ani proroci a svätci Starého zákona, ktorí si ho vyprosovali počas štyritisíc rokov,¹ ho nedostali. Iba Mária našla milosť u Boha a zaslúžila si ho silou modlitieb a veľkosťou svojich čností. *Svet bol nehodným, hovorí svätý Augustín, bezprostredne prijať z Otcových rúk Božieho Syna, daroval ho teda Márii, aby ho svet mohol prijať cez ňu.*² Syn Boží sa stal človekom pre našu spásu, ale len v Márii a skrze Máriu. Boh Duch Svätý vytvoril Ježiša Krista v Márii, ale iba potom, ako si vypýtal jej súhlas prostredníctvom jedného z hlavných služobníkov svojho dvora.

[17.] Boh Otec obdaril Máriu svojou plodnosťou až do takej miery, akú len stvorená bytosť bola schopná prijať, aby jej umožnil vytvoriť Syna i všetkých členov jeho Tajomného tela.

[18.] Boh Syn zostúpil do jej panenského lona ako nový Adam do svojho pozemského raja, aby v ňom našiel zaľúbenie a v skrytosti vykonal zázraky milosti. Tento Boh, ktorý sa stal človekom, našiel svoju slobodu v tom, že sa uväznil v jej lone. Prejavil svoju silu tým, že sa nechal nosiť týmto dievčaťom. Našiel svoju a Otcovu slávu v tom, že skryl svoju vznešenosť pred všetkými pozemskými stvoreniami okrem Márie. Oslávil svoju nezávislosť a velebnosť tým, že sa stal závislým od tejto milej Panny vo svojom počatí, potom pri svojom narodení, pri obetovaní v chráme, ako i vo svojom tridsaťročnom utiahnutom živote; až po svoju smrť, pri ktorej mala byť i ona spoluúčastná, aby s ňou vytvoril jedinú obeť a aby bol obetovaný večnému Otcovi s jej súhlasom tak,³ ako bol Izák obetovaný Abrahámovým podrobením sa Božej vôli. Bola to ona, ktorá ho kojila, šatila a krmila, starala sa o neho, vychovala a obetovala ho pre nás. Ó, aká obdivuhodná a nepochopiteľná závislosť Boha, ktorú Duch Svätý nemohol nespomenúť v Evanjeliu, aby nám ukázal jej obdivuhodnú cenu a slávu, i keď zamlčal skoro všetky divy, ktoré táto vtelená Múdrost' vykonalá počas svojho skrytého života. Ježiš Kristus oslávil Boha Otca viac tým, že žil tridsať rokov podriadený svojej Matke, než keby bol obracal celý svet robiac tie najväčšie zázraky. Ach, teda i my vysoko oslavujeme Boha, keď sa podrobujeme Márii, aby sme sa mu zapáčili, podľa príkladu Ježiša Krista, ktorý zostáva naším jediným vzorom.

[19.] Ak podrobnejšie skúmame ďalší život Ježiša Krista, zistíme, že chcel začať konať svoje zázraky prostredníctvom Márie. Posvätil svätého Jána v lone svätej Alžbety, jeho matky, slovami Márie, hneď, ako prehovorila. Toto bol prvý a najväčší zázrak v poriadku milosti. Svoj prvý zázrak v poriadku prírody tiež urobil na jej pokornú prosbu, keď na svadbe v Káne premenil vodu na víno. Začal a pokračoval v zázrakoch skrze Máriu a skrze ňu v nich bude pokračovať až do skončenia vekov.

[20.] Boh Duch Svätý je v Bohu neplodným, čo znamená, že nedáva bytie ďalšej Božskej osobe. Stal sa plodným prostredníctvom Márie, svojej nevesty. Iba s ňou, v nej a z nej vytvoril svoje veľdielo, Boha-človeka. A každý deň až do skončenia sveta tvorí svojich vyvolených, ako i členov tela tejto obdivuhodnej Hlavy: čím viac nachádza svoju milú a nerozlučnú nevestu Máriu prítomnú v nejakej duši, tým mocnejšie pôsobí a približuje Ježiša Krista tejto duši a túto dušu Ježišovi Kristovi.

[21.] Týmto vôbec nechcem povedať, že by Duch Svätý dostával plodnosť od najsvätejšej Panny,

¹ Bola to v tej dobe všeobecná mienka o veku v súvislosti so Starým zákonom..

² SVÄTÝ AUGUSTÍN: *Sermo CCXV a De Symbolo*.

³ BENEDIKT XV.: *Inter sodalicia*: 'Naozaj trpela a skoro i zomrela so svojim mučeným a umierajúcim Synom, vzdala sa svojich materských práv pre spásu ľudí a obetovala ho v miere, v akej jej prináležal, aby zadostučinila Božej spravodlivosti, až tak, že môžeme právom povedať, že spolu s Kristom vykúpila ľudský rod.' *Lumen Gentium* 58: 'A tak Panna Mária napredovala na ceste viery so svojim Jednorodeným, s materinským srdcom sa pridružila k jeho obete a s láskou súhlasila s obetovaním žertvy, ktorú ona porodila. Až napokon sám Ježiš Kristus, umierajúc na kríži, dal ju za matku učeníkovi týmito slovami: *Žena, hľa, tvoj syn!*'

ako keby sám bol neplodným. Keďže je Boh, je všemohúco plodným, ako aj Otec i Syn, ale neuskutočňuje túto schopnosť a nedáva bytie ďalšej božskej osobe. Iba hovorím, že Duch Svätý službou svätej Panny, i keď ju absolútne nepotrebuje, uskutočňuje svoju plodnosť tým, že v nej utvoril Ježiša Krista i údy jeho Tajomného tela. Toto tajomstvo milosti nepoznajú ani mnohí kresťanskí učenici či duchovné osoby.

[2. Úloha Panny Márie pri posväcovaní ľudí]

[22.] Tento spôsob, ktorým tri Osoby Najsvätejšej Trojice počas Vtelenia a prvého príchodu Ježiša Krista konali, budú stále neviditeľným spôsobom uplatňovať vo svätej Cirkvi a budú sa ho pridržať až do skončenia vekov, do definitívneho príchodu Pána Ježiša.

[23.] Boh Otec zhromaždil všetky vody a pomenoval ich moria, zhromaždil všetky milosti a nazval ich Mária.⁴ Tento nesmierny Boh má poklad, a či pokladnicu plnú bohatstiev, do ktorej ukryl všetko to, čo je krásne, žiarivé, vzácne a drahé, dokonca i svojho Syna. Touto obrovskou pokladnicou nie je nik iný než Mária, ktorú svätí nazývajú Pánovou pokladnicou a plnosťou, z ktorej sa ľudia obohacujú.

[24.] Boh Syn odovzdal svojej Matke všetko, čo získal svojím životom a smrťou, všetky svoje nekonečné zásluhy i obdivuhodné čnosti. Ustanovil ju za správkyňu všetkých bohatstiev, ktoré mu Otec dal do dedičstva. Cez ňu odovzdáva svoje zásluhy svojim údom, dáva im svoje čnosti a milosti. Ona je jeho tajomným akvaduktom, riečišťom, ktorým necháva pokojne a hojne plynúť svoje milosrdenstvo.

[25.] Boh Duch Svätý odovzdal Márii, svojej vernej Neveste, neopísateľné dary a vybral si ju za rozdávatelku všetkého, čo vlastní: takže ona udeľuje jeho dary a milosti komu chce, koľko chce, ako a kedy chce. Niet žiadneho nebeského daru, ktorý by ľudia neboli prijali cez jej panenské ruky.⁵ Toto je Božia vôľa. On rozhodol, aby sme všetko mali skrze ňu. Takto Najvyšší obohatil, povýšil a poctil tú, ktorá sa svojou hlbokou pokorou ochudobňovala, pokorovala a ukrývala až na dno ničoty po celý svoj život. Toto je presvedčenie Cirkvi i jej Otcov.

[26.] Keby som hovoril k vysoko vzdelaným ľuďom dneška, mohol by som všetko, čo teraz tak jednoducho tvrdím, obširne dokazovať latinskými citátmi zo Svätého písma a z cirkevných Otcov alebo i rôznymi solídnymi dôvodmi, podrobne rozobratými otcom Poiré v diele *Trojité koruna svätej Panny*.⁶ Toto dielko však adresujem zvlášť chudobným a jednoduchým ľuďom, ktorí majú dobrú vôľu a viac viery než väčšina učencov. Keďže títo veria jednoduchšie a záslužnejšie, uspokojím sa s jednoduchým hlásaním pravdy bez početných latinských citátov, ktorým by aj tak nerozumeli. Uvediem iba tie, ktoré mi spontánne prídu na um. No teraz už pokračujme!

[27.] Keďže večná blaženosť zdokonaľuje milosť a táto zdokonaľuje zase prirodzenosť, potom náš Pán iste ešte i v nebi zostal práve tak Synom Márie, ako ním bol na zemi. Preto sa jej i naďalej podriaďuje a poslúcha ju, ako to môže robiť najdokonalejšie z detí voči najdokonalejšej z matiek. Musíme si však dať pozor, aby sme nechápali túto podriadenosť ako niečo ponižujúce a nedokonalé pre Ježiša Krista. Tým, že Mária je nekonečne nižšie než jej Syn, ktorý je Boh, nerozkazuje mu tak, ako rozkazujú pozemské matky svojim podriadeným deťom. Božia milosť a večná blaženosť úplne premenili Máriu, ako premieňajú i ostatných svätých. Nežiada teda, nechce a ani nerobí nič, čo by bolo v rozpore s večnou a nemennou vôľou Božou. V spisoch svätého Bernarda, Bernardína, Bonaventúru a iných čítame, že všetko na nebesiach i na zemi, až po samého Boha, je podriadené presvätej Panne. Tým chcú iba povedať, že autorita, ktorú jej Boh udelil, je taká rozsiahla, že jej moc sa zdá byť ako moc samého Boha. Jej modlitby a prosby sú také mocné u Boha, že on ich prijíma ako rozkazy. Nikdy neodolá prosbám svojej milej Matky, pretože sú vždy pokorné a v súlade s jeho svätou vôľou. Ak Mojžiš silou svojej modlitby zastavil Boží hnev voči Izraelitom takým mocným spôsobom, že keď tento vznešený i nekonečne milosrdný Pán nemohol odolať

⁴ Porov. Gn 1,10: Latinské maria znamená – slovná hra pochádza od Petra De Celles (†1183).

⁵ Sv. BERNARDÍN SIENSKÝ: *Sermo de 12 privilegiis*; Sv. BERNARD: *In nativitate B.M.V.*; PIUS XII.: *Mediator Dei*: 'Dala nám svojho Syna a s ním i všetky záchrany, ktoré sú nám potrebné, lebo Boh chcel, aby sme všetky obsiahli skrze ňu.'

⁶ F. POIRÉ (†1637), SJ, rektor kolégia v Lyone: *Trojité koruna prebлахoslavenej Panenskej Matky Božej...*, Paríž 1630.

Mojžišovej modlitbe, dokonca ho žiadal, aby ho nechal v hneve potrestať tento rebelujúci národ; prečo potom nemáme veriť, na základe silnejších dôvodov, že prosba pokornej Panny, ktorá je dôstojnou Matkou Boha, nie je mocnejšia u nebeského Kráľa ako modlitby a orodovania všetkých anjelov a svätých na nebi i na zemi?

[28.] Mária vládne v nebi nad anjelmi i blaženými. Ako odmenu za jej veľkú pokoru Pán jej dal moc a úlohu zaplniť svätými uprázdnené tróny po odpadlých anjeloch, ktorí padli pre pýchu. Toto je vôľa Najvyššieho, ktorý povyšuje ponížených, aby sa nebesia i zem chliac či nechtiac podrobili príkazom poníženej Márie. Tej, ktorú ustanovil za vládkyňu neba i zeme, veliteľku svojich armád, správkyňu svojich milostí, vykonávateľku svojich veľkých divov, obnoviteľku ľudského pokolenia, prostredníčku ľudí, premožiteľku svojich nepriateľov a vernú spoločníčku svojich veľkých činov a slávnych víťazstiev.

[29.] Boh Otec si praje, aby sa jeho deti rodili skrze Máriu až do skončenia sveta, preto jej prikázal: *V Jakubovi prebývaj (Sir 24,13)*. To značí: urob si svätý príbytok uprostred mojich vyvolených detí, ktorých predobrazom je Jakub! A nie medzi deťmi diabla a zatratených, ktorých predobrazom je Ezau.

[30.] Ako každé dieťa má v prirodzenom poriadku pri telesnom počatí otca i matku, podobne v poriadku milosti, teda pri duchovnom počatí, máme Otca i Matku. Tak všetkým skutočným Božím deťom, čiže vyvoleným, je otcom Boh a matkou Mária. Ten, kto ju nemá za Matku, nemá ani Boha za Otca. Preto bludári, odpadlíci a iní zatratenci, ktorí hľadajú na najsvätejšiu Panu s nenávisťou, opovrhnutím a či s ľahostajnosťou, nemôžu mať Boha za otca, aj napriek tomu, že sa tým vystatujú, lebo nemajú Máriu za matku. Keby ju mali za Matku, milovali a ctili by si ju, ako opravdivé a skutočné deti spontánne milujú a ctia si svoju matku – tú, ktorá im dala život. Pohrdanie či ľahostajnosť voči svätej Panne je najistejším a neomylným rozlišovacím znakom bludára, čiže človeka mylnej náuky alebo iného zatratenca, od vyvoleného.⁷ Takýto človek svojimi slovami a skutkami otvorene, alebo i v skrytosti, ba niekedy i pod krásnymi zámienkami mieri k umenšeniu kultu i lásky k presvätej Panne. Beda! Boh Otec jej nepovedal, aby medzi nimi prebývala, lebo sú Ezauovi.

[31.] Boh Syn sa chce formovať, ba mohli by sme povedať vteľovať, vo svojich údoch každým dňom prostredníctvom svojej drahej Matky. Preto jej povedal: *V Izraeli maj dedičný podiel (Sir 24, 13)*. Akoby jej povedal: Boh, môj Otec, mi dal do dedičstva všetky národy zeme, všetkých bez rozdielu, dobrých i zlých, vyvolených i zatratených. Prvých povediem zlatou pastierskou palicou a druhých železnou; prvým budem otcom a obhajcom, druhým spravodlivo odplatím; a budem Sudcom všetkých. No ty, moja drahá Matka, dostaneš do dedičstva a vlastníctva iba vyvolených, ktorých predobrazom bol Izrael. Ako dobrá Matka ich budeš plodiť, kŕmiť a vychovávať. Ako vládkyňa ich povedieš, budeš ich spravovať a chrániť.

[32.] *Ten i tamten sa v nej narodil, (Ž 87,5 Vulgáta)* hlása Duch Svätý. Niektorí Otcovia tvrdia, že tým prvým človekom v nej počatým je Bohočlovek, Ježiš Kristus, a tým druhým je človek, ktorý sa stal adoptívnym dieťaťom Božím a Márie. Lebo ak sa v nej zrodil Ježiš Kristus, Hlava Cirkvi, potom i vyvolení, ktorí sú údmi tejto Hlavy, sa nevyhnutne musia v nej zrodiť.⁸ Žiadna matka nemôže zrodiť hlavu bez údov a ani údy bez hlavy, lebo to by bol netvor prírody. Podobne aj v poriadku milosti sa hlava i údy rodia z tej istej matky. Keby sa nejaký úd Tajomného tela, čiže niektorý vyvolený, bol zrodil z inej matky než z tej, ktorá dala svetu Hlavu, potom by nebol skutočným vyvoleným a ani údom Ježiša Krista, ale bol by v poriadku milosti netvorom.

⁷ Rim 8,29-30: 'Lebo ktorých predpoznal, tých aj predurčil, že sa stanú podobnými obrazu jeho Syna, aby on bol prvorođený medzi mnohými bratmi. A tých, ktorých predurčil, aj povolal, a ktorých povolal, tých aj ospravedlnil, a tých, čo ospravedlnil, aj oslávil.' Druhý vatikánsky koncil to objasňuje v dogmatickej konštitúcii o Cirkvi *Lumen gentium* 16.

⁸ SVÄTÝ PIUS X.: *Ad diem illum*: 'Musíme sa pokladať za pochádzajúcich z lona Panny Márie, z ktorého sme vyšli ako telo pripútané k Hlave.' PIUS XII.: *Mystici Corporis*: 'Tá, ktorá je Matkou našej Hlavy podľa tela, sa stala Matkou všetkých jeho údov cez svoje bolesti a slávu.' PAVOL VI.: *Marialis Cultu*: 'Toto privedie veriacich k hlbšiemu pochopeniu bratstva, ktoré ich všetkých spája ako synov a dcéry Panny Márie, ktorá s materinskou láskou spolupracuje na ich znovuzrození a ich formácii.'

[33.] Ježiš Kristus je aj teraz, ako vždy bol, plodom Márie. Nebesia i zem denne opakujú mnohokrát: *A požehnaný je plod života tvojho, Ježiš*. Je isté, že Ježiš je skutočným plodom a dielom Márie nielen pre celý svet vo všeobecnosti, ale i pre každého jednotlivca, ktorý ho nosí v sebe. Preto veriaci, ktorý nosí Krista vo svojom srdci, môže smelo povedať: „Veľká vďaka Márii za toho, koho vlastným, lebo on je jej dielom a plodom a bez nej by som ho nemal.“ Slová svätého Pavla môžeme opravdivejšie vložiť do jej úst: *Znovu denne rodím Božie deti, až kým Kristus, môj Syn, nebude v nich stvárnený v plnosti jeho veku (voľne Gal 4,19)*. Svätý Augustín prekonáva samého seba i všetko, čo som až dosiaľ povedal, keď hovorí, že vyvolení sú počas svojho života ukrytí v lone najsvätejšej Panny, aby sa pripodobnili obrazu Božieho Syna. Tam sú touto dobrou Matkou chránení, živení, opatrovaní a rozvíjaní až dokiaľ ich neporodí pre posmrtnú slávu.⁹ Preto Cirkev právom nazýva smrť spravodlivých dňom ich zrodenia. Ó, aké veľké tajomstvo, neznáme zatrateným a málo známe aj vyvoleným!

[34.] Boh Duch Svätý chce v nej a jej prostredníctvom formovať svojich vyvolených. Preto jej povedal: *V mojich vyvolených zapuť korene!* (Sir 24,13). Moja milovaná a Nevesta moja, zapuť korene všetkých svojich čností v mojich vyvolených, aby mohli napredovať z čnosti do čnosti a z milosti do milosti. Počas svojho pozemského života si uskutočňovala tie najvznešenejšie čnosti, a preto som si ťa tak zaľúbil, že túžim i teraz nachádzať ťa na zemi bez toho, že by si prestala prebývať v nebi. Preto sa rozrastaj v mojich vyvolených, aby som mohol i v nich s potešením nachádzať korene tvojej neochvejnej viery, hlbokkej pokory, všestranného umŕtšovania sa, vznešených modlitieb, blížiacej lásky, pevnej nádeje a všetkých tvojich čností. Ty si vždy zostala mojou vernou, čistou a plodnou Nevestou. Nech mi teda tvoja viera prináša veriacich, tvoja čistota panny a plodnosť nech mi dáva vyvolených a živé chrámy.

[35.] Keď Mária zapuť korene v duši nejakého veriaceho, vytvorí v nej divy milosti, aké len ona môže urobiť, lebo iba ona sama je Panna plodná, ktorej nikto nikdy nebol a ani nebude podobným v čistote a v plodnosti. Mária spolu s Duchom Svätým vytvorila to najväčšie, čo kedy bolo a čo kedy bude – Bohočloveka; a následne vytvorí veľké veci v posledných časoch. Jej Boh zveril formáciu a výchovu veľkých svätcov, ktorí budú žiť pri konci sveta; lebo len táto výnimočná a podivuhodná Panna môže vytvoriť v spojení s Duchom Svätým neobyčajné a podivné veci.

[36.] Keď ju Duch Svätý, jej Ženich, nájde v duši veriaceho, ponáhľa sa tam vstúpiť a vlieva sa do nej v takej miere, v akej táto duša dala priestor jeho Neveste. Najväčším dôvodom, prečo teraz Duch Svätý nerobí také zjavné divy v dušiach, je, že v nich nenachádza dostatočne veľké zjednotenie so svojou vernou a nerozlučnou Nevestou. Hovorím nerozlučná Nevesta, lebo táto Láska rovnakej podstaty s Otcom i Synom si ju vyvolila na utvorenie Ježiša Krista, Pána vyvolených, ako aj na jeho utvorenie sa vo vyvolených a nikdy ju neodmietla, lebo vždy zostala vernou aj plodnou.

[3. Praktické uzávery]

[37.] Z toho, čo som doteraz povedal, treba vyvodiť tieto uzávery: Po prvé, že Mária dostala od Boha veľkú nadvládu nad dušami vyvolených, lebo ináč by v nich nemohla mať domovské právo, ako jej to nariadil Otec.¹⁰ Nemohla by ich formovať, živiť ani rodiť pre večný život ako ich matka. Nemohla by ich mať ako svoje dedičstvo a vlastníctvo. Nemohla by ich formovať v Ježišovi Kristovi a Ježiša Krista v nich. Nemohla by hlboko v ich srdciach zasadiť svoje čnosti. A ani by nemohla byť nerozlučnou spoločníčkou Ducha Svätého pri všetkých jeho dielach milosti. Toto všetko by nemohla robiť, keby nemala právomoc a nadvládu nad ich dušami vďaka jedinečnej milosti Všemohúceho: on jej dal moc nad svojím jediným a pravým Synom, a tým jej dal moc aj nad svojimi adoptívnymi deťmi, a to nielen nad ich telami, čo by zavážilo málo, ale i nad dušami.

[38.] Mária je Kráľovnou neba i zeme z Božej milosti tak, ako je Ježiš Kráľom svojou

⁹ SVÄTÝ AUGUSTÍN: *De virginitate* a *De symbolorum ad catechumenos*.

¹⁰ Porov. PIUS XII.: *Rozhlasový príhovor* (13.5.1946): 'Jej kráľovstvo je také rozsiahle ako kráľovstvo jej Syna a Boha, lebo nič nie je vyňaté z jej nadvlády.'

prírodnosťou a zásluhou.¹¹ Zo slov: *Božie kráľovstvo je v nás (porov. Lk 17,21)* vyplýva, že kráľovstvo Ježiša Krista spočíva hlavne v srdciach, čiže vo vnútri človeka,¹² a teda i kráľovstvo presvätej Panny je hlavne vo vnútri človeka, čiže v jeho duši. A tak je spolu so svojim Synom viac oslávená v dušiach než vo všetkých viditeľných stvoreniach a spolu so svätými ju môžeme nazývať *Kráľovnou srdc.*

[39.] Po druhé, treba vyvodiť, že svätú Pannu Boh potreboval iba tzv. podmienenou nevyhnutnosťou, ním samým chcenou. Ľuďom na spásu je však omnoho potrebnější. Nemožno teda miešať pobožnosť k Márii s pobožnosťami k iným svätým, akoby táto nebola nevyhnutná alebo len čímsi navyše.

[40.] Učený a nábožný Suarez zo Spoločnosti Ježišovej, Juste-Lipse z mesta Louvain a mnohí iní, vychádzajúc z mienky Otcov – medzi inými napríklad svätého Augustína, svätého Efréma (diakona z mesta Edesa), svätého Cyrila Jeruzalemského, svätého Germána Carihradského, svätého Jána Damascénskeho, svätého Anzelma, svätého Bernarda, svätého Bernardína, svätého Tomáša Akvinského i svätého Bonaventúru – nevyvrátiteľne dokázali, že úcta k svätej Panne je nevyhnutná k spáse a že nedostatok úcty a lásky k nej je neomylným znakom zavrhnutia¹³ aj podľa mienky samého Oecolampadia¹⁴ a niektorých iných bludárov, a naopak, že istým znakom záchrany je byť jej úplne a opravdivo oddaný a zasvätený.

[41.] Toto potvrdzujú obrazy aj slová Starého i Nového zákona, ako aj mienky a príklady svätcov. Rozum aj skúsenosť to učia i potvrdzujú. Sám diabol, ako aj jeho prisluhovači, to museli často priznať, keď boli donútení silou pravdy. Zo všetkých statí Cirkevných otcov a učiteľov, z ktorých som mnohých vymenoval na dokázanie tejto pravdy, pre krátkosť vyberiem iba jednu: *Tebe byť oddaným*, svätá Panna, tvrdí svätý Ján Damascénsky, *je akoby zbraňou spásy, ktorú Boh dáva tým, ktorých chce zachrániť.*

[42.] Mohol by som tu opísať mnoho príbehov, ktoré potvrdzujú túto pravdu, no spomeniem iba tieto: 1) príbeh svätého Františka,¹⁵ ktorý v extáze videl vysoký rebrík smerujúci do neba, na konci ktorého stála svätá Panna a ktorým všetci musíme – ako mu bolo povedané – vystúpiť, aby sme mohli prísť do neba. 2) príbeh z kroniky svätého Dominika.¹⁶ Pri Carcassonne, kde svätý kazateľ vysvetľoval posvätný ruženec, bol jeden nešťastný bludár posadnutý pätnásťtisíc diablami. Títo k vlastnému zahanbeniu museli na príkaz čistej Panny vyjaviť mnoho veľkých a utešujúcich právd týkajúcich sa oddanosti k nej. To všetko s takou silou a jasnosťou, že nie je možné čítať tento autentický príbeh, oslavujúci kapituláciu diabla pred oddanosťou k najsvätejšej Panne, a neplakať pritom od radosti i napriek tomu, že sme jej len tak málo oddaní.

[43.] Ak je oddanosť k presvätej Panne potrebná všetkým ľuďom na dosiahnutie spásy, potom je ešte omnoho potrebnější tým, ktorí sú povolani ku zvláštnej dokonalosti. Neverím, že by niekto mohol dosiahnuť dôverné spojenie s našim Pánom a dokonalú vernosť Duchu Svätému bez úzkeho spojenia so svätou Pannou a bez veľkej závislosti na jej pomoci.

[44.] Iba Mária našla milosť u Boha bez pomoci ďalšieho stvorenia. Tí, čo našli milosť u Pána po

¹¹ PIUS XII.: *Rozhlasový príhovor* (13.5.1946): 'Ježiš je Kráľom večných vekov svojou prirodzenosťou a zásluhou; skrze neho, s ním a jemu podriadená Panna Mária je Kráľovnou z milosti'.

¹² PIUS XII.: *Ad coeli Reginam*: 'Preblahoslavená Panna nie je iba najvznešenejšou a najdokonalejšou po Kristovi, ale nejakým spôsobom je tiež spoluúčastnou na tom konaní, vďaka ktorému môžeme hovoriť, že jej Syn a náš Vykupiteľ kraľuje nad dušami a vôľami ľudí.'

¹³ Porov. napr.: *Redemptoris missio* 9-10, KKC 971: '„Blahoslaviť ma budú všetky pokolenia“ (Lk 1,48). 'Úcta Cirkvi k Preblahoslavenej Panne Márii patrí k samej podstate kresťanského kultu.' Preblahoslavenej Panne 'Cirkev právom preukazuje osobitný kult.' LEV XIII.: *Octobri mense*: '...tak ako môžeme prísť k najvyššiemu Otcovi iba skrze Syna, tak môžeme prísť ku Kristovi iba skrze jeho Matku'. PIUS XII.: *Mediator Dei*: 'Podľa mienky svätcov úcta k Panenskej Matke Božej je znakom predurčenia.' SVÄTÝ ALFONZ Z LIGUORI: 'Mariánska úcta nie je čisto dobrovoľná; podľa mienky mnohých svätcov a duchovných vodcov. Treba tomu správne rozumieť. Ide tu o nevyhnutnosť nie 'absolútnu', ale 'morálnu'. Ak niekto žije úplne bez jej praktizovania, máme predtuchu, no nie istotu, že skončí zle.'

¹⁴ OECOLAMPADIUS: *Serm. de laudando in Maria Deo*.

¹⁵ *I fioretti*, 10. kapitola.

¹⁶ TEODOR APOLDIÁNSKY: *Vita Sancti Dominici*.

nej, našli ju iba skrze ňu. Tí, čo prídu po nás, ju nájdu tiež len skrze ňu.¹⁷ Keď ju archanjel Gabriel pozdravil, bola plná milosti a Duch Svätý ju ešte hojnejšie naplnil milosťou, keď ju zakryl svojím nevýslovným oblakom a ona túto dvojité plnosť milosti každým dňom a každým okamihom zväčšovala až do nepochopiteľnej výšky. Preto ju Najvyšší urobil jedinou správkyňou svojich pokladov a jedinou rozdávatelkou milostí, aby mohla zušľachtiť, vyzdvihnúť a obohatiť tých, ktorých chce; aby ich mohla viesť po úzkej ceste do neba; aby ich aj napriek všetkému mohla previesť cez úzku bránu života a aby mohla udeľovať tróny, žezlá i kráľovské koruny podľa vlastného uváženia. Ježiš je vždy a všade plodom a Synom Márie a ona je všade opravdivým stromom, ktorý prináša Plod života a je jeho skutočnou Matkou.

[45.] Iba Mária dostala kľúče od komnát Božej lásky a možnosť vstúpiť aj na tie najvznešenejšie a najtajomnejšie cesty dokonalosti a viesť po nich aj iných. Iba presvätá Panna môže viesť nešťastné deti nevernej Evy do tohto pozemského raja, kde sa môžu príjemne prechádzať s Bohom a byť v bezpečí pred svojimi nepriateľmi. Tam môžu už bez strachu zo smrti jesť zo stromu poznania dobra i zla, ako i zo stromu života. Môžu tam piť veľkými dúškami nebeskú vodu, ktorá hojne vyviera z tejto nádhernej fontány. Keďže ona je týmto pozemským rajom alebo touto panenskou a požehnanou zemou, z ktorej hriešny Adam a Eva boli vyhnaní, ona sama vpúšťa dovnútra iba tých, ktorých chce, aby ich urobila svätými.

[46.] Všetci bohatí spomedzi ľudí – aby som použil výraz Ducha Svätého s vysvetlením svätého Bernarda¹⁸ – všetci bohatí spomedzi ľudí budú hľadiť s prosbou na tvoju tvár po všetky veky, a zvlášť na konci sveta. To značí, že tí najväčší svätci, čiže duše najbohatšie na milosti a čnosti, budú najhorlivejšie vzývať presvätú Pannu a na ňu ustavične upierať zrak ako na dokonalý vzor na nasledovanie a ako na svoju mocnú pomocníčku a ochrankyňu.

[47.] Povedal som, že toto sa odohrá najmä ku koncu sveta, a to vskutku čoskoro. Lebo Najvyšší spolu so svojou Matkou si najprv vyformujú veľkých svätcov, ktorí budú prevyšovať vo svätosti väčšinu ostatných svätcov tak, ako libanonské cédre prevyšujú malé kry. Toto bolo vyjavené jednej svätej duši, ktorej život opísal De Renty.¹⁹

[48.] Tieto veľké duše, plné milosti a nadšenia, budú vybrané, aby odporovali Božím nepriateľom zúriacim na všetkých stranách. Budú zvlášť oddané presvätej Panne, ktorá ich bude osvetľovať svojím svetlom, kŕmiť svojím mliekom, viesť svojím duchom, podopierať svojím ramenom a udržiavať pod svojou ochranou tak, že títo budú jednou rukou bojovať a druhou budovať. Jednou rukou budú bojovať, obracať a potláčať bludárov s ich bludmi, odpadlíkov s ich rozkolmi, modloslužobníkov s ich modlami a hriešnikov s ich zlobami. Druhou rukou budú budovať chrám toho pravého Šalamúna a mystické Božie mesto, čo sú len synonymá pre najsvätejšiu Pannu, ktorú mnohí Cirkevní otcovia nazývali *Šalamúnovým chrámom* a *Božím mestom*. Svojím slovom a príkladom budú viesť všetkých ľudí k pravej úcte. Toto im prinesie mnoho nepriateľov, ale i mnoho víťazstiev a Bohu veľkú slávu. Tieto veci vyjaval sám Pán svätému Vincentovi Ferrerskému,²⁰ veľkému apoštolovi svojho storočia, a on ich opísal v jednom zo svojich diel.

Zdá sa, že toto bolo predpovedané Svätým Duchom v 58. žalme:²¹ *Boh bude panovať Jakubovi*

¹⁷ Porov. napr.: *Redemptoris missio* 9-10, KKC 971: „Blahoslaviť ma budú všetky pokolenia“ (Lk 1,48). „Úcta Cirkvi k Preblahoslavenej Panne Márii patrí k samej podstate kresťanského kultu.“ Preblahoslavenej Panne „Cirkev právom preukazuje osobitný kult.“ KKC 963: „Ved' Panna Mária... je 'priamo matkou údov [Krista]...' Mária... Matka Kristova, aj Matka ...Cirkvi.“ Lk 1,30: „Našla si milosť u Boha.“ „Matka Božej milosti, Matka Cirkvi.“ PIUS XII.: *Ad coeli Reginam*: „Teológovia vypracovali doktrínu, podľa ktorej najsvätejšiu Pannu nazývame Kráľovnou všetkého stvorenia, Kráľovnou sveta a Panovníčkou vesmíru. Preblahosladená Panna nie je iba najvznešenejšou a najdokonalejšou po Kristovi, ale nejakým spôsobom je tiež spoluúčastnou na tom konaní, vďaka ktorému môžeme hovoriť, že jej Syn a náš Vykupiteľ kraluje nad dušami a vôľami ľudí.“ Ján Pavol II.: *List monfortánom*: „Ten istý Koncil kontempluje Máriu ako *Matku Kristových údov* (porov. *tamže*, 53; 62) a tak ju Pavol VI. vyhlásil za *Matku Cirkvi*. Učenie o mystickom Tele, ktoré najsilnejšie vyjadruje jednotu Krista s Cirkvou, je aj biblickým základom tohto tvrdenia. „Hlava i údy sa rodia z tej istej matky“ (*Traktát o pravej úcte*, 32).“

¹⁸ Porov. Ž 45,13; SVÄTÝ BERNARD: *Sermo IV in antifona Salve Regina*.

¹⁹ Mária des Vallées (†1656), mystička, ktorej duchovným vodcom bol svätý Ján Eudes.

²⁰ SVÄTÝ VINCENT FERRERSKÝ: *Tractatus de vita...*

²¹ Porov. Ž 59,14b-16a. Literárny zmysel žalmu sa vzťahuje na obrátenie Židov a ohlasovanie evanjelia pred koncom sveta.

a celej zemi; na večer sa obrátia, budú trpieť hladom ako psy a pobehovať po meste, hľadajúc pokrm. Týmto mestom, ktoré budú ľudia pred koncom sveta obchádzať, aby sa obrátili a zahnali hlad po spravodlivosti, je presvätá Panna, ktorú Duch Svätý nazýva Božím mestom.

[4. Úloha Panny Márie v posledných časoch]

[49.] Spása sveta sa začala cez Máriu a takisto bude cez ňu dokonaná. Počas prvého príchodu Ježiša Krista len veľmi zriedka vystúpila do popredia, a to preto, aby sa ľudia, ktorí boli vtedy ešte len málo poučení a osvietení ohľadom osoby jej Syna, nevzdialili od pravdy pod vplyvom príliš silného a príliš zmyslového prilnutia k nej – čo by sa zrejme bolo i prihodilo, keby ju boli poznali, vďaka obdivuhodným krásam, ktorými ju Najvyšší obdaril i navonok. Toto je také pravdivé, že svätý Dionýz Areopagita nám hovorí, že keď ju videl, vďaka jej tajomným nádherám a neporovnateľným krásam bol by ju pokladal za božstvo, keby mu jeho pevná viera nehovorila opak. Ale tieto dôvody, ktoré viedli Ducha Svätého k ukrytiu svojej Nevesty počas jej života a k jej nepatrnému odhaleniu od prvého ohlasovania Evanjelia, pri druhom príchode Ježiša Krista už nebudú jestvovať. Preto ju Duch Svätý vyjaví a urobí známou a cez ňu privedie ľudí k tomu, aby poznali Ježiša Krista, aby ho milovali a aby mu slúžili.

[a] Zjavenie Panny Márie svetu]

[50.] Prečo teda Boh chce v týchto posledných časoch zjaviť a odhaliť svetu Máriu, veľdielo svojich rúk?

1) Pretože počas svojho života zostávala ukrytá a svojou hlbokou pokorou sa ponížila až do prachu, obdržiac od Pána cez jeho apoštolov a evanjelistov milosť, že nebola odhalená.

2) Pretože tak, ako je Božím veľdielom slávy v nebi, presvätá Panna je i jeho veľdielom milosti tu na zemi, a preto Pán chce, aby bol za to oslavovaný a chválený žijúcimi na zemi.

3) Pretože je Zornicou predchádzajúcou a ohlasujúcou Slnko spravodlivosti – ktorým je Ježiš Kristus – a preto ľudia musia spoznať a uznať Pannu Máriu, aby mohli spoznať a uznať Pána Ježiša.

4) Pretože je cestou, ktorou k nám Ježiš prišiel po prvý raz, bude cestou, ktorou príde po druhý raz, aj keď nie tým istým spôsobom.

5) Pretože je bezpečným prostriedkom, ako aj priamou a nepoškvrnenou cestou vedúcou k plnému spojeniu s Ježišom Kristom; preto tie sväte duše, ktoré majú svietiť žiarou svätosti, nájdu Ježiša iba skrze ňu. Ten, kto nájde Máriu, nájde život, čiže Ježiša Krista, ktorý je Cesta, Pravda a Život. No kto môže nájsť Máriu bez toho, že by ju hľadal? A kto ju hľadá bez toho, že by ju poznal? Veď predsa nehľadáme a netúžime po tom, čo nepoznáme! Preto je nevyhnutné, aby Mária bola ešte viac známa než dosiaľ, na väčšie poznanie a slávu Najsvätejšej Trojice.

6) V týchto posledných časoch Mária musí zažiarit viac než kedykoľvek predtým svojím milosrdenstvom, svojou mocou a svojou milosťou: milosrdenstvom, aby zhromaždila a s láskou prijala tých úbohých hriešnikov a blúdiacich, ktorí sa obrátia a navrátia sa do Katolíckej cirkvi; mocou zažiarí proti nepriateľom Božím, proti modloslužobníkom, rozkolníkom, mohamedánom, židom a zatvrdilým bezbožníkom, ktorí sa strašne vzbúria, aby sľubmi a hrozbami zvedli ľudí a priviedli ich ku skaze; a konečne, musí zažiarit milosťou, aby oduševnila a podržala chrabrých bojovníkov a verných služobníkov Ježiša Krista bojujúcich za jeho záujmy.

7) A nakoniec, Mária musí byť strašná pre diabla a jeho prívržencov ako armáda v boji zoradená do šíkov²² najmä v týchto posledných časoch, lebo diabol dobre vie, že má málo času – menej než kedykoľvek – na záhubu duší, a preto každým dňom zdvojnásobuje svoje úsilie a útoky. Vskutku čoskoro vyvolá kruté prenasledovania a nastaví strašné pasce verným služobníkom a pravým deťom Márie, nad ktorými víťazí ťažšie než nad ostatnými.

[51.] Najmä počas tých posledných a krutých diablových prenasledovaní, ktoré sa každým dňom budú zväčšovať až do doby kráľovstva Antikrista, treba očakávať vyplnenie tohto prvého a slávneho proroctva, ako i Božieho prekliatia vysloveného v raji proti hadovi. Teraz ho tu

²² Zakladateľ *Máriinej légie*, sluha Boží Frank Duff (1889-1980), prevzal ako antifónu k *Magnifikat*, dennej modlitbe legionárov: 'Ktože je tá, čo vychádza sťa zornica, krásna ako mesiac, jasná ako slnko, strašná ako šíky pod zástavami?' (*Pies* 6,10)

objasníme na väčšiu slávu najsvätejšej Panny, na spásu jej detí a na diablove zahanbenie. *Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi твоjim potomstvom a jej potomstvom; ona²³ ti rozšliape hlavu a ty mu zraníš pätu (Gn 3,15).*

[52.] Boh ustanovil a utvoril len jediné nepriateľstvo, a to nezmieriteľné, ktoré pretrvá a bude rásť až do konca: nepriateľstvo medzi Máriou, svojou dôstojnou Matkou, a diablom; medzi deťmi a služobníkmi svätej Panny a deťmi a prisluhovačmi Lucifera. A to až do takej miery, že najstrašnejším nepriateľom diabla, akého kedy Boh ustanovil, je Mária, jeho svätá Matka. Už v raji – i keď vtedy existovala ešte len v Božom pláne – ju obdaril takou veľkou nenávisťou voči tomuto prekliatemu nepriateľovi Boha, takou veľkou schopnosťou odhaľovať zloby tohoto starého hada a takou veľkou mocou poraziť, sklátiť a rozdrviť tohto pyšného bezbožníka, že sa jej bojí viac než všetkých anjelov a ľudí dohromady, a v istom zmysle i viac než samého Boha. No to nie preto, že by hnev, nenávisť a moc Božia neboli nekonečne väčšie než svätej Panny, keďže jej dokonalosti sú ohraničené, ale najmä preto, že pyšný Satan trpí nekonečne viac, keď ho poráža a trestá malá a ponížená Pánova služobnica a jej pokora ho pokoruje viac než božská moc. Okrem toho Boh udelil Márii takú veľkú moc nad diablami, že títo – ako to boli na ich vlastnú škodu často prinútení vyzradiť ústami posadnutých, sa obávajú viac jej jediného vzdychu za niektorú dušu než modlitieb všetkých svätých a viac sa boja jej jediného pohrozenia než všetkých svojich ďalších múk.

[53.] Čo Lucifer stratil pýchou, to Mária získala pokorou. Čo Eva stratila a priviedla do zavrhnutia neposlušnosťou, to Mária zachránila poslušnosťou.²⁴ Eva privolila hadovi, a tým strhla so sebou do záhuby všetky svoje deti, zanechajúc ich v hadovej moci. Mária tým, že zostala dokonale verná Bohu, zachránila nielen seba, ale i všetky svoje deti a služobníkov, zasvätiac ich jeho Majestátu.

[54.] Boh ustanovil nielen jedno nepriateľstvo, ale *nepriateľstvá*: nielen medzi Máriou a démonom, ale i medzi pokolením svätej Panny a pokolením démonovým. To značí, že Boh vložil nepriateľstvá, antipatie a tajné nenávisti medzi skutočné deti i služobníkov svätej Panny a deti i otrokov diablových: navzájom sa vôbec nemilujú, vnútorne sa vôbec nepriťahujú. Deti Beliálove, čiže Satanovi otroci a priatelia sveta (lebo vskutku je to to isté), až dosiaľ vždy prenasledovali a ešte viac budú prenasledovať tých i tie, čo prináležia najsvätejšej Panne: ako kedysi Kain a Ézau – predobrazy zavrhnutých – prenasledovali svojich bratov Ábela a Jakuba – predobrazy vyvolených. Ale pokorná Mária vždy zvíťazí nad Pyšným a jej víťazstvo bude také veľké, že mu rozdrví hlavu, sídlo jeho pýchy. Vždy odhalí jeho hadiu zlobu, odhalí jeho pekelné pretvácky, zmari jeho diabolské nahovárania a ochráni až do konca vekov svojich verných služobníkov pred jeho ukrutnými pazúrmí. Moc Márie nad všetkými diablami však zažiarí najmä v posledných časoch, keď Satan bude číhať na jej pätu, čiže na jej ponížených otrokov²⁵ i na jej jednoduché deti, ktoré povolá do vojny proti Satanovi. Pred svetom budú maličkí a prostí, pokorení pred ostatnými ako päta; budú šliapaní a prenasledovaní tak, ako je päta vzhľadom na ostatné údy tela. No budú bohatí na Božiu milosť, ktorú im Mária hojne nadelí. Pred Bohom budú veľkí a pokročilí vo svätosti, budú prevyšovať všetky stvorenia svojou oduševnenou horlivosťou a budú tak mocne podopieraní Božou pomocou, že s pokorou päty a v spojení s Máriou rozšliapu diablovu hlavu a prinesú víťazstvo Ježišovi Kristovi.

[b) Mariánski apoštolí]

[55.] A nakoniec, Boh chce, aby v súčasnosti ľudia Máriu viac poznali, viac milovali a viac si ju

²³ Podľa Neovulgáty je 'ono'.

²⁴ Napr. SVÄTÝ IRENEJ: *Adversus haereses*. PIUS XII.: *Ad caeli Reginam*: 'V diele duchovnej spásy Panna Mária bola z vôle Božej spojená s Ježišom Kristom, pôvodcom spásy, tak, ako bola Eva spojená s Adamom, pôvodcom smrti; a to v takej miere, že môžeme o našom Vykúpení povedať, že sa udialo podľa istej *rekapitulácie*, na základe ktorej ľudské pokolenie, podrobené smrti skrze jednu pannu, sa zachránilo prostredníctvom inej panny.'

²⁵ Ján Pavol II.: 'Vie sa, že autor traktátu definuje svoju úctu ako formu 'otroctva'. Toto slovo môže vadiť našim súčasníkom. Čo sa týka mňa, nenachádzam v tom žiadnu ťažkosť. Myslím, že sa jedná o istý paradox, aké sa často vyskytujú v evanjeliách, pretože slová 'sväté otroctvo' znamenajú, že by sme nemohli lepšie použiť našu slobodu, najväčší dar, ktorý nám Boh dal. Pretože sloboda sa meria mierou lásky, ktorej sme schopní. Myslím, že je to toto, čo nám chcel autor ukázať.' André Frossard: *Dialoga con Giovanni Paolo II.*, Milano, Rusconi 1983, p. 159.

ctili. Viac než kedykoľvek predtým: a bezpochyby sa tak i stane, ak predurčení začnú s milosťou a svetlom Ducha Svätého vnútorne a dokonale uskutočňovať to, čo im o chvíľu objasním. Potom uvidia jasne – no iba v miere úmernej ich viere – túto krásnu Morskú hviezdu, a nasledujúc jej správanie, budú môcť zakotviť v dobrom prístave i napriek búrkam a pirátom. Spoznajú veľkosť tejto Panovníčky²⁶ a úplne sa zasvätia jej službe ako jej podriadení a otroci lásky. Okúsia jej materskú láskavosť aj dobrotu a budú ju nežne milovať ako jej milované deti. Spoznajú jej milosrdenstvo, ktorého je plná, a uvedomia si potrebu jej pomoci a budú sa k nej utiekať vo všetkých veciach ako ku svojej milej orodovníčke a prostredníčke u Ježiša Krista. Spoznajú, že ona je najbezpečnejším, najľahším, najkratším a najdokonalejším prostriedkom ako prísť k Ježišovi Kristovi a oddajú sa jej bez výhrad, telom i dušou, aby takto plne patrili jemu.

[56.] Ale akí budú títo služobníci, otroci a deti Márie? Budú ohnivým plameňom, Pánovými sluhami, ktorí všade zapália oheň božskej lásky. Budú *ako ostré šípy v ruke mocnej* (porov. Ž 127,4) Panny na prebodnutie jej nepriateľov. Budú ako Léviho synovia, dôkladne očistení v ohni veľkých skúšok a pevne spojení s Pánom. Ponesú zlato lásky vo svojich srdciach, kadidlo modlitby vo svojich dušiach a myrhu umŕtvovania vo svojich telách. Budú všade Kristovou lúbeznou vôňou pre malých a prostých, zatiaľ čo budú vôňou smrti pre veľkých, bohatých a pyšných tohto sveta.

[57.] Budú ako hrmiace a poletujúce oblaky v jemnom vanutí Ducha Svätého. Nebudú viazaní na nič, ani ničím prekvapení. Nebudú sa trápiť pre nič, ale budú rozlievať dážď Božieho slova a večného života. Zahrmia proti hriechu a zadunia proti svetu. Zasiahnu diabla i jeho prívržencov. Skrz-naskrz prebodnú svojim dvojsečným mečom Božieho slova – či pre život a či pre smrť – všetkých, ku ktorým budú poslaní Najvyšším.

[58.] Budú apoštolmi posledných časov, ktorých Pán mocnosť obdarí výrečnosťou i silou konať zázraky, a dobyjú slávne víťazstvá nad svojimi nepriateľmi. Budú spávať bez zlata i striebra, a čo viac, aj bez starostí, *uprostred ostatných kňazov* (Ž 68,13-14 *Vulgáta*) duchovenstva a kléru. No i tak budú mať strieborné krídla holubice, aby mohli s čistým úmyslom na Božiu slávu a na spásu ľudí zaletieť ta, kam ich Duch Svätý pošle. A na miestach, kde budú kázať, zanechajú iba zlato lásky, ktorá je naplnením zákona.

[59.] Napokon vieme, že oni budú pravými učeníkmi Ježiša Krista. Budú kráčať po stopách jeho chudoby, pokory, pohŕdania svetom a jeho lásky. Budú vyučovať úzku Božiu cestu podľa čistej pravdy, podľa svätého evanjelia, a nie podľa svetských zásad. Nebudú mať z nikoho strach, nebudú brať ohľad na osobu. Nikoho neušetria, nebudú počúvať ani sa báť nijakého smrteľníka, hocako mocného. V ústach budú mať dvojsečný meč Božieho slova, na pleciach zakrvavenú štandardu Kríža, v pravej ruke kríž a v ľavej ruženec; v srdciach sväté mená Ježiš a Mária a v celom svojom správaní skromnosť a umŕtvovanie Ježiša Krista. Hľa, toto sú veľkí muži, čo prídu. Vyformuje ich Mária z príkazu Najvyššieho, aby rozšírili jeho vládu i na bezbožníkov, modloslužobníkov a mohamedánov. Ale kedy a ako sa to stane?... Iba Boh to vie: na nás je, aby sme zmĺkli, prosili, vzdychali a čakali: *Čakal som, čakal* (Ž 40,2).

[DRUHÁ KAPITOLA]

[V čom spočíva pravá úcta k Panne Márii]

[1. Základné pravdy]

[60.] Keďže až dosiaľ som hovoril iba o tom, že nám treba uctievať si presväťú Pannu, teraz by som mal objasniť, v čom táto úcta spočíva. A to s pomocou Božou aj urobím, ale najskôr predložím niekoľko základných právd, aby osvetlili túto dôležitú a spoľahlivú pobožnosť, ktorú mienim vyjaviť.

[a) Cieľom všetkých pobožností je Ježiš.]

[61.] *Prvá pravda.* Posledným cieľom všetkých našich pobožností musí byť náš Spasiteľ Ježiš Kristus, pravý Boh a pravý človek; inak by boli falošné a mylné. Ježiš Kristus je *alfa* a *omega*,

²⁶ Porov. napr. sv. EFRÉM: *Hymni de B. Maria*; sv. GREGOR NAZIANSKÝ: *Poemata dogmatica*; sv. HIERONYM: *Liber de nominibus hebraeis*; sv. ALFONZ Z LIGUORI: *Le glorie di Maria*.

počiatok a koniec všetkého. Ako hovorí Apoštol, pracujeme, len aby všetci ľudia dospeli k dokonalosti v Ježišovi Kristovi, lebo iba v ňom prebýva celá plnosť božstva a všetky ostatné plnosti milostí, čností a dokonalostí. Lebo iba v ňom nás Boh požehnal všetkým duchovným požehnaním, iba on je náš jediný Učiteľ, ktorý nás má učiť; náš jediný Pán, od ktorého máme závisieť; naša jediná Hlava, s ktorou máme byť spojení; náš jediný Vzor, ktorému sa máme pripodobňovať; náš jediný Lekár, ktorý nás má uzdravovať; náš jediný Pastier, ktorý nás má živiť; naša jediná Cesta, ktorá nás má viesť; naša jediná Pravda, ktorú máme veriť, náš jediný Život, ktorý nás má oživovať a naše jediné Všetko, ktoré nám musí vystačiť. Okrem mena Ježiš niet pod nebom iného mena, daného ľudom, v ktorom by sme mali byť spasení. Boh položil iba jediný Základ našej spásy, dokonalosti i slávy – Ježiša Krista: každý dom, ktorý nie je postavený na tejto pevnej skale, má svoje základy na pohyblivom piesku a skôr či neskôr sa určite zrúti. Každý veriaci, ktorý nie je spojený s Pánom Ježišom ako ratolesť s viničom, odumrie, uschne a bude vhodný iba na oheň. Ak zostávame v Ježišovi Kristovi a on zostáva v nás, potom sa nemusíme obávať žiadneho odsúdenia. Potom ani anjeli z neba, ani ľudia na zemi, ani diabli z pekla a ani nijaké iné stvorenia nám nebudú môcť uškodiť, lebo nás nebudú môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi. Skrze Krista, s Kristom a v Kristovi môžeme všetko: môžeme vzdať všetku úctu a chválu Otcovi v jednote s Duchom Svätým, môžeme sa stať dokonalými a tak byť pre našich blízkych ľúbezňou vôňou večného života.

[62.] Ak teda ustanovujeme spoľahlivú pobožnosť k presvätej Panne, robíme to len preto, aby sme čo najlepšie položili základy pobožnosti k Ježišovi Kristovi, aby sme poskytli prirodzený a bezpečný prostriedok ako nájsť Pána Ježiša. Ak by nás táto pobožnosť k svätej Panne oddaľovala od Ježiša Krista, museli by sme ju odvrhnúť ako diablove mámenie. No – ako som to už ukázal a ako neskôr ešte ukážem – je to presne naopak: táto pobožnosť je nám nevyhnutná práve na to, aby sme dokonale našli Pána Ježiša, aby sme ho mohli nežne milovať a verne mu slúžiť.²⁷

[63.] Na chvíľu sa obrátim na teba, môj milovaný Ježišu, aby som sa posťažoval tvojmu božskému Majestátu: väčšina kresťanov, dokonca i tí vzdelanejší, nepoznajú to nevyhnutné puto medzi tebou a tvojou svätou Matkou. Pane, ty si vždy s Máriou a ona je vždy s tebou a ani nemôže byť bez teba: ináč by prestala byť tým, čím je. Je tak milosťou premenená v teba, že to nie ona žije, že to už nie je ona, ale si to ty, môj Ježišu, ktorý v nej žiješ a kraluješ dokonalejšie než vo všetkých anjeloch a blažených. Och! Keby sme len poznali slávu a lásku, ktorej sa ti dostáva v tomto obdivuhodnom stvorení, potom by sme prechovávali k tebe aj k nej iné city, než aké teraz máme. Je s tebou tak dôverne spojená, že by bolo ľahšie oddeliť svetlo od slnka alebo teplo od ohňa a – možno ešte zveličiť – ľahšie by bolo oddeliť od teba všetkých anjelov a svätých než božskú Máriu: lebo ona ťa vrúcejšie miluje a dokonalejšie oslavuje než všetky ostatné stvorenia dovedna.

[64.] A potom, môj láskavý Majstre, nie je šokujúce a poľutovaniahodné vidieť takúto nevedomosť a neznalosť všetkých pozemšťanov ohľadom tvojej svätej Matky? A to nemyslím na modloslužobníkov ani na pohanov, ktorí, nepoznajúc teba, sú ďaleko od toho, aby poznali ju. Nemyslím ani na bludárov a schizmatikov, ktorí sú ďaleko od toho, aby si uctievali tvoju svätú Matku, keďže sa odvrátili od teba a od tvojej svätej Cirkvi. Ale myslím na kresťanov katolíkov, a to aj na katolíckych učiteľov, ktorí, i keď vyhlasujú, že vyučujú pravdu, vskutku ťa nepoznajú a ani tvoju svätú Matku – a ak ťa poznajú, tak iba špekulatívne, sucho, sterilne a nedbalo. Títo iba veľmi zriedka hovoria o tvojej svätej Matke, ako aj o oddanosti, ktorú sme jej dlžní. A to preto, lebo sa obávajú – hovoria – že sa zneužije a že prílišným uctievaním tvojej svätej Matky ukrivdíme tebe. Keď vidia alebo počujú nejakého mariánskeho ctiteľa častejšie hovoriť láskavým, neochvejným

²⁷ Porov. napr.: *Lumen gentium* 16; *Redemptoris missio* 9-10; Ján Pavol II. *List monfortánom*: 'Úcta k Panne Márii je privilegovaný spôsob, ako dokonale nájsť Ježiša Krista, ako ho nežne milovať a verne mu slúžiť' (Traktát o pravej úcte, 62)... Koncil kontempluje Máriu ako *Matku Kristových údov* (porov. *tamže*, 53; 62) a tak ju Pavol VI. vyhlásil za *Matku Cirkvi*. Učenie o mystickom Tele, ktoré najsilnejšie vyjadruje jednotu Krista s Cirkvou, je aj biblickým základom tohto tvrdenia. 'Hlava i údy sa rodia z tej istej matky' (*Traktát o pravej úcte*, 32). KKC 963: „Ved' Panna Mária... je 'priamo matkou údov [Krista]...' Mária... Matka Kristova, aj Matka ...Cirkvi.”

a presvedčujúcim spôsobom o pobožnosti k tejto dobrej Matke ako o bezpečnom prostriedku bez sebaklamov, ako o skratke bez nebezpečenstva, ako o nepoškvrnenej ceste bez nedokonalostí či ako o zázračnom tajomstve na dokonalé nájdenie a milovanie teba, vtedy začnú protestovať a udávať tisíce falošných dôvodov, len aby dokázali, že sa nepatrí toľko hovoriť o tvojej Matke, lebo pobožnosť k nej je až príliš rozšírená. Preto vraj treba skôr bojovať proti takýmto zneužívaniam a radšej hovoriť o tebe, než viesť ľudí k uctievaniu svätej Panny, veď ju už i tak dosť milujú.

Niekedy ich možno počuť rozprávať o úcte k tvojej svätej Matke. Avšak nerozprávajú o tejto úcte preto, aby ju zakladali alebo rozširovali, ale aby potlačili vyskytujúce sa zneužitia, kým oni sami sú bez úcty a láskyplnej oddanosti voči tebe – keďže ju nemajú voči tvojej Matke. Na svätý ruženec, škapuliar a pátričky hľadajú ako na babské svätuškárstvo, vhodné iba pre hlupákov, bez ktorých sa tiež možno spasiť. Ak im padne do rúk niektorý ctiteľ svätej Panny, ktorý sa modlieva svätý ruženec alebo sa drží nejakej inej pobožnosti k nej, vtedy mu rýchlo zmenia myseľ i srdce: namiesto ruženca mu poradia sedem žalmov a namiesto pobožnosti k tvojej Matke pobožnosť k tebe, Ježišu. Ó, môj milovaný Ježišu! Majú títo ľudia tvojho ducha? Máš záľubu v takomto konaní? Či azda chceš, aby sme sa nesnažili z celých síl zapáčiť sa tvojej Matke zo strachu, že sa znepáčime tebe? Či azda oddanosť tvojej Matke vylučuje oddanosť tebe? Azda si osobuje pre seba pocty, ktoré jej preukazujeme? Či sa azda drží bokom? Je azda akousi cudzinkou, ktorú nespája s tebou žiadne puto? Či sa ti naozaj protiví, keď sa jej chceme zapáčiť? Naozaj sa odcudzujeme a vzdďaľujeme od tvojej lásky, keď sa oddávame jej a milujeme ju?

[65.] Aj keby všetko, čo som povedal, bola pravda, môj milovaný Majstre, ani tak by väčšina učencov – to z trestu za svoju pýchu – neoddialila viacerých od úcty k tvojej svätej Matke a ani by viac nerozšírila nezáujmu o ňu. Uchráň ma, Pane, uchráň ma pred ich názormi i spôsobmi a daj mi účasť na tvojich citoch vďaky, uznania, rešpektu a lásky, ktoré prechovávaš voči svojej svätej Matke, aby som ťa mohol milovať a oslavovať o to viac, o čo lepšie ťa v tom nasledujem a napodobňujem.

[66.] Keďže až dosiaľ som ešte nič nepovedal na česť tvojej svätej Matky, daj mi milosť, aby som ju mohol dôstojne chváliť, aj napriek všetkým jej nepriateľom, ktorí sú aj tvojimi, a úprimne im povedať spolu so všetkými svätými: *Nech si nenárokuje, že obsiahne Božie milosrdenstvo ten, kto uráža jeho svätú Matku.*

[67.] Učiň, aby som ťa vrúcne miloval a tak obsiahol od tvojho milosrdenstva opravdivú oddanosť k tvojej svätej Matke a tiež, aby som pobožnosť k nej mohol rozširovať po celej zemi. Prijmi preto vrúcnu modlitbu, ktorou sa na teba obraciam spolu so svätým Augustínom (diel IX operum meditat.) a s tvojimi opravdivými priateľmi: *Ty si Kristus, môj otec svätý, môj Boh milostivý, môj kráľ veľký, môj pastier dobrý, môj učiteľ jediný, môj pomocník najlepší, môj miláčik najkrajší, môj chlieb živý, môj kňaz na veky, môj vodca do vlasti, moje svetlo pravé, moja sladkosť svätá, moja cesta priama, moja múdrosť vznešená, moja jednoduchosť čistá, moja svornosť mierna, moja celá ochrana, môj podiel dobrý, moja večná spása... Ježišu Kriste, láskavý Pane, prečo som len miloval, prečo len som si žiadal v celom svojom živote niečo iné okrem teba, Ježišu, môj Bože? Kde som len bol, keď som myslou nebol s tebou? Vy, všetky moje túžby, už od tejto chvíle vzplaňte a vzneste sa k Pánu Ježišovi; bežte, veď dosiaľ ste už dosť otáľali; ponáhľajte sa tam, kam sa uberáte; hľadajte toho, koho hľadáte. Ježišu, kto ťa nemiluje, nech je vylúčený! Kto nemiluje teba, nech ho naplnia trpkosti... Ó, sladký Ježišu, nech ťa miluje, nech sa v tebe kochá, nech ťa obdivuje každý dobrý cit vhodný na tvoju oslavu. Bože môjho srdca a moje dedičstvo, Ježišu Kriste, nech sa moje srdce zriekne svojho zmyšľania, a ty ži vo mne; nech sa v mojom duchu vznieti živá iskra lásky k tebe a nech sa rozrastie na dokonalú vatru; nech navždy horí na oltári môjho srdca, nech planie v mojom vnútri, nech plápolá v skrytosti mojej duše; aby som v deň svojej smrti predstúpil pred teba očistený týmto plameňom. Amen.* Túto obdivuhodnú modlitbu svätého Augustína som ponechal v latinčine,²⁸ aby tí, ktorí ovládajú tento jazyk, si ju mohli denne opakovať a tak si vyprosiť

²⁸ Tu es Christus, pater meus sanctus, Deus meus pius, rex meus magnus, pastor meus bonus, magister meus unus, adjutor meus

Ježišovu lásku, ktorú hľadáme prostredníctvom božskej Márie.

[b] Patríme Ježišovi a Márii ako otroci.]

[68.] *Druhá pravda.* Z toho, čím je Ježiš Kristus vzhľadom na nás, treba vyvodit', že už nepatríme sebe, ako hovorí Apoštol (1 Kor 6,19-20; 12,27), ale ako jeho údy a otroci patríme celí jemu, lebo nás nekonečne draho vykúpil cenou svojej krvi. Ešte pred krstom sme patrili diablu ako jeho otroci,²⁹ ale krstom sme sa stali majetkom Ježiša Krista. Preto teraz už musíme žiť, pracovať a umierať, len aby sme prinášali ovocie tomuto Bohočlovekovi, aby sme ho oslavovali v našich telách a nechávali ho vládnuť v našich dušiach. Ved' sme jeho trofejou, sme jeho získaným ľuďom a jeho dedičstvom. Práve preto nás Duch Svätý prirovnáva: 1) ku stromom zasadeným pozdĺž vody milosti na poli Cirkvi, ktoré musia prinášať ovocie v pravý čas; 2) k ratolestiam viniča, ktorým je Ježiš Kristus a ktoré musia prinášať dobré hrozno; 3) ku stádu, ktorého pastierom je Kristus a ktoré sa musí rozrastať a dávať mlieko; 4) k úrodnej zemi, ktorú obrába sám Boh a v ktorej sa semená množia a prinášajú tridsaťnásobnú, šesťdesiatnásobnú alebo stonásobnú úrodu. Ježiš Kristus preklial neplodný figovník a odsúdil lenivého sluhu, ktorý nevyužil jeho talent. Toto všetko nám dokazuje, že Ježiš Kristus očakáva od nás, cintľavých ľudí, aspoň akési ovocie a vedz, aké: naše dobré skutky, lebo tieto patria jedine jemu: *Stvorení dobrými skutkami v Ježišovi Kristovi* (porov. Ef 2,10). Tieto slová Ducha Svätého ukazujú, že Ježiš Kristus je jediným počiatkom a musí byť aj jediným cieľom všetkých našich dobrých skutkov; že mu musíme slúžiť, a to nielen ako nádenníci za mzdu, ale ako otroci lásky. Vysvetlím to bližšie:

[69.] Tu na zemi poznáme dva spôsoby, ako človek môže prináležať druhej osobe, a to službou a otroctvom. Podľa toho ich nazývame sluhami alebo otrokmi. Službou, ktorá je bežná aj medzi kresťanmi, sa nejaký človek zaväzuje slúžiť inému za istý čas a tým si vyslúži istý plat alebo inú odmenu. Otroctvom je človek úplne závislý na niekom inom počas celého svojho života a musí slúžiť svojmu pánovi bez nároku na akúkoľvek náhradu alebo odmenu – ako súčasť pánovho majetku, nad ktorým má pán právo života a smrti.

[70.] Sú tri druhy otroctva: otroctvo prirodzené, nútené a dobrovoľné. Všetky stvorenia sú otrokmi Božími podľa prvého spôsobu: *Pánova je zem a všetko, čo ju naplňa* (Ž 23,1). Diabli a zatratení sú otrokmi podľa druhého a spravodliví a svätí podľa tretieho spôsobu. Dobrovoľné otroctvo je najdokonalejšie a najlepším spôsobom oslavuje Pána, toho, ktorý hľadá na srdce, ktorý si žiada srdce a ktorý sa nazýva Bohom srdca (porov. 1 Sam 16,7; Prís 23,26; Ž 72,26) alebo milujúcej vôle. To preto, lebo týmto otroctvom si volíme Pána a jeho službu pred všetkým, aj tam, kde nás k tomu nezaväzuje prirodzenosť.

[71.] Medzi sluhom a otrokom je zásadný rozdiel:

1) Sluha nedáva svojmu pánovi všetko, čím je, ani všetko, čo má a ani všetko, čo môže sám alebo prostredníctvom iných nadobudnúť; avšak otrok sa dáva svojmu pánovi celý, so všetkým, čo má a so všetkým, čo môže nadobudnúť, bez najmenej výnimky.

2) Sluha si vyžaduje plácu za svoju službu, ktorú vykonáva pre svojho pána; avšak otrok si nemôže nárokovať nič, akokoľvek veľká je vytrvalosť, zručnosť a sila, ktoré musel vynaložiť pri práci.

3) Sluha môže odísť od svojho pána, kedy sa mu bude chcieť, no najneskôr, keď mu skončí čas jeho služby; avšak otrok nemá žiadne právo opustiť svojho pána, hoci by sa mu chcelo.

4) Nad svojím sluhom pán nemá právo života a smrti: v prípade, že by ho zabil, ako nejaký ťažný

optimus, dilectus meus pulcherrimus, panis meus vivus, sacerdos meus in aeternum, dux meus ad patriam, lux mea vera, dulcedo mea sancta, via mea recta, sapientia mea praeclara, simplicitas mea pura, concordia mea pacifica, custodia mea tota, portio mea bona, salus mea sempiterna... Christe Jesu, amabilis Domine, cur amavi, quare concupivi in omni vita mea quidquam praeter te Jesum Deum meum? Ubi eram quando tecum mente non eram? Jam ex hoc nunc, omnia desideria mea, incalescite et effluite in Dominum Jesum; currite, satis hactenus tardastis; properate quo pergitis; quaerite quem quaeritis. Jesu, qui non amat te anathema sit; qui te non amat amaritudinibus repleatur... O dulcis Jesu, te amet, in te delectetur, te admiretur omnis sensus bonus tuae conveniens laudi. Deus cordis mei et pars mea, Christe Jesu, deficiat cor meum spiritu suo, et vivas tu in me, et concalescat in spiritu meo vivus carbo amoris tui, et excreseat in ignem perfectum; ardeat jugiter in ara cordis mei, ferveat in medullis meis, flagret in absconditis animae meae; in die consummationis meae consummatus inveniar apud te. Amen.

²⁹ Porov. Sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ: *S. Th.*, III,48.

dobytok, dopustil by sa nespravodlivej vraždy; ale nad svojím otrokom má pán zákonom ustanovené právo života a smrti: môže ho predat' komukoľvek, alebo i zabiť; proste tak – prepáč mi toto prirovnanie – ako nakladá so svojím koňom.

5) A nakoniec, sluha je len dočasne v službe u svojho pána, avšak otrok navždy.

[72.] V našej ľudskej spoločnosti niet ničoho takého, čo by nás urobilo viacej závislými od niekoho iného než otroctvo. A takisto ani medzi kresťanmi niet ničoho, čo by nás urobilo závislejšími na Ježišovi Kristovi a jeho svätej Matke než dobrovoľné otroctvo podľa príkladu samého Ježiša, ktorý z lásky k nám *prijal prirodzenosť sluhu* (*Flp 2,7*) a príkladu svätej Panny, ktorá sa sama nazvala služobnicou a otrokyňou Pána. Apoštol sa hrdo nazýva *služobník Krista - servus Christi* (*Rim 1,1; Gal 1,10; Flm 1,1*). Prví kresťania sú v Písme viackrát nazvaní *služobníci Krista - servi Christi* (*1 Kor 7,22; 2 Tim 2,24*). Toto latinské slovo *servus*, podľa pravdivého vysvetlenia jedného veľkého človeka,³⁰ kedysi znamenalo iba otrok, keďže vtedy ešte neboli sluhovia tak, ako sú dnes a pánom slúžili iba otroci alebo bývalí otroci. Toto je ten pravý zmysel, ktorý katechizmus Tridentského koncilu – aby sme nezanechali žiadne pochybnosti o tom, že sme otrokmi Ježiša Krista – vyjadruje jednoznačným termínom, keď nás nazýva *otroci Krista Ježiša - mancipia Christi*. Po stanovení tohto:

[73.] Tvrdím, že musíme byť Kristovi a slúžiť mu nie iba ako obyčajní najatí služobníci, ale ako zamilovaní otroci, ktorí sa dávajú a zverujú z veľkej lásky ako otroci do služby tomu, koho milujú, len preto, aby mali tú česť, že mu môžu patriť. Pred krstom sme boli diablovými otrokmi a krst nás urobil otrokmi Ježiša Krista: niet tretej možnosti, lebo kresťan je buď diablovým alebo Kristovým otrokom (*porov. Rim 6,16*).

[74.] Čo tvrdím o Ježišovi Kristovi v plnom zmysle slova, to tvrdím o svätej Panne v relatívnom zmysle. Ved' si ju vyvolil za svoju nerozlučnú spoločníčku vo svojom živote, svojej smrti, oslávení a pri svojej vláde v nebi i na zemi, a preto jej vzhľadom na svoj Majestát láskavo udelil všetky práva a privilégia, ktoré on má prirodzene: *Čo Bohu prislúcha prirodzenosťou, to Márii milosťou*, hovoria svätci,³¹ až do takej miery – pokračujú – že Ježiš a Mária majú už iba jedinú rovnakú vôľu, jedinú rovnakú moc, a tiež rovnakých podriadených, sluhov a otrokov.

[75.] Takto, napodobňujúc svätých a mnohých veľkých ľudí, sa môžeme nazývať a vydávať sa za milujúcich otrokov najsvätejšej Panny, s cieľom, aby sme sa stali čo najdokonalejšími otrokmi Ježiša Krista. Presvätá Panna je prostriedok, ktorým k nám prišiel náš Pán, a je prostriedok, ktorým my musíme ísť k nemu, lebo ona nie je ako ostatné stvorenia, ku ktorým veľmi sa pripútať značí skôr vzdialiť sa od Boha, než sa k nemu priblížiť. Najsilnejšou túžbou Márie je zjednotiť nás s Ježišom Kristom, svojím Synom; najväčšou túžbou Syna je, aby sme k nemu prichádzali cez jeho svätú Matku. Takto mu preukazujeme úctu a robíme mu radosť tak, ako keby sme sa z úcty a pre potešenie pozemského kráľa dali do otroctva kráľovnej, len aby sme mohli čo najlepšie slúžiť kráľovi. Preto Cirkevní otcovia i svätý Bonaventúra hovoria: *Svätá Panna je cesta, ktorá vedie k nášmu Pánovi* (*Malý žaltár*).

[76.] Ba čo viac, ako som ukázal; ak je svätá Panna kráľovnou a vládkyňou neba i zeme: *Božej vláde je podrobené všetko, aj svätá Panna; a aj vláde Panny je podrobené všetko, i Boh*, ako hovoria svätý Anzelm, svätý Bernard, svätý Bernardín i svätý Bonaventúra³² – či potom Mária nemá toľko poddaných a otrokov, koľko je stvorení? A nie je správne, aby spomedzi toľkých nútených otrokov bolo aspoň niekoľko otrokov z lásky, ktorí by si sami, z vlastnej vôle vybrali Máriu za svoju panovníčku? Ved' ľudia, ba i diabli majú svojich dobrovoľných otrokov, a presvätá Panna by ich nemala mať? Ved' každý kráľ sa cíti poctený, keď kráľovná, jeho spoločníčka, má svojich oddaných otrokov na život a na smrť, pretože česť a moc jedného je cťou a mocou druhého. A potom, máme veriť, že by sa nášmu Pánovi, najlepšiemu zo všetkých synov, ktorý sa podelil so

³⁰ Pravdepodobne PIERRE GRENIER: *Apologie des dévots de la Sainte Vierge*, (1675).

³¹ SUAREZ: *In III partem divini Thomae*. SVÄTÝ JÁN DAMASCĚNSKY: *Homilia XXII in Dormitione B.M.V.*

³² SVÄTÝ ANZELM: *Oratio XDVI*; SVÄTÝ BERNARD: *Homilia I super Missus est*; SVÄTÝ BERNARDÍN SIENSKY, *Sermo V de Nativitate B.M.V.*

svojou svätou Matkou o všetku svoju vládu – že by sa mu nepáčilo, keď má jeho svätá Matka otrokov? Azda má menej rešpektu a lásky pre svoju Matku ako mal Assuer pre Ester alebo Šalamún pre Betsabe (*Est 5,6-7; 1 Kr 2,19*)? Kto sa odváži také niečo tvrdiť alebo vôbec pomyslieť?

[77.] Ale kam ma to moje pero zavádza? Načo sa tu vôbec zdržujem s dokazovaním takej jasnej veci? Ak sa niekto nechce nazývať otrokom svätej Panny, čo na tom! Nech sa nazýva a nech je otrokom Ježiša Krista! Veď takto je aj jej otrokom, lebo Ježiš je plodom a slávou Márie. Presne toto sa dokonale dosiahne nábožnosťou, o ktorej budeme hovoriť neskôr.

[c] Musíme sa zbaviť toho, čo je v nás zlé]

[78.] *Tretia pravda.* Naše najlepšie činy sa obyčajne poškvrnia a znehodnotia zlým základom, ktorý je v nás. Keď nalejeme číročistú vodu do zapáchajúcich nádob alebo víno do suda napáchnutého iným vínom, číra voda i dobré víno sa zničia a ľahko napáchnu. Podobne, keď Boh vloží svoje milosti, nebeskú rosu alebo jemné víno svojej lásky do našej duše poznačenej dedičným a osobným hriechom, zlý kvas a zlý základ, ktoré v nás hriech zanechal, obyčajne znehodnotia a znečistia tieto Božie dary. A naše činy, i tie najušľachtilejšie, nimi napáchnu. Preto na dosiahnutie dokonalosti, ktorú prináša iba spojenie s Ježišom Kristom, je veľmi dôležité vzdať sa všetkého, čo je v nás zlé: inak náš Pán, ktorý je nekonečne čistý a ktorý nekonečne nenávidí i tú najmenšiu poškvrnu duše, nás odvrhne spreď svojich očí a vôbec sa s nami nespojí.

[79.] Aby sme sa mohli vyprázdniť, v prvom rade musíme za pomoci Ducha Svätého dobre spoznať náš zlý základ, našu neschopnosť vykonať akékoľvek dobro potrebné k spásu,³³ našu krehkosť vo všetkom, našu neustálu vrtkavosť, našu nehodnosť akejkoľvek milosti, ako aj našu všetko prenikajúcu nepravosť. Hriech nášho praotca nás všetkých skoro úplne zničil, nakysol, nadul a skazil tak, ako kvasnice nakysnú, nadujú a premenia cesto, do ktorého sa dajú. Naše osobné hriechy, či už smrteľné alebo ľahké, aj keď už odpustené, zväčšili našu žiadostivosť, krehkosť, nestálosť a našu skazenosť a tiež zanechali v našej duši škodlivé zvyšky. Telá máme také zničené, že ich Duch Svätý nazýva hriešnymi telami (*porov. Rim 6,6; Ž 50,7*), počatými v hriechu, živenými v hriechu a schopnými všetkých nepravostí. Sú to telá nakazené tisícerými chorobami, zo dňa na deň viac sa rozpadajúce, plodiace iba svrab, červač a hnilobu. Naša duša, spojená s telom, sa stala takou zmyselnou, že je nazývaná telom: *každé telo porušilo svoju cestu (Gn 6,12 Vulgáta)*. Naším dedičstvom sú: duchovná pýcha a slepota, zaťatosť srdca, slabosť i nestálosť duše a telesná žiadostivosť, búriace sa pudy a choroby. Od prírody sme pyšnejší než pávi, prízemnejší než ropuchy, podlejší než capy, závistlivejší než hadi, pažravejší než prasatá, zlostnejší než tigre, lenivejší než korytnačky, krehkejší než trstina a nestálejší než veterníky.³⁴ V našom vnútri máme iba ničotu a hriech³⁵ a zasluhujeme si iba Boží hnev a večné peklo (*porov. Ef 2,3*).

[80.] Môžeme sa potom ešte diviť, keď náš Pán hovorí, že tí, čo ho chcú nasledovať, musia zaprieť samých seba a znenávidieť svoj život; a že tí, čo si zamilujú svoj život, ho stratia, a tí, čo ho znenávidia, zachránia si ho (*porov. Mt 16,24*)? Táto nekonečná Múdrost', ktorá nič neprikazuje bez dôvodu, nám prikazuje nenávidieť samých seba iba preto, že sme veľmi hodní nenávisť: nikto nie je taký hodný lásky ako Boh a nikto nie je taký hodný nenávisť ako my sami.³⁶

[81.] V druhom rade, aby sme sa mohli vyprázdniť, musíme každým dňom odumierať sebe samým: čo značí, že sa musíme vzdať užívania duševných schopností a telesných zmyslov; že sa musíme pozerieť, akoby sme sa vôbec nepozerali, počúvať, akoby sme vôbec nepočúvali, slúžiť si vecami tohoto sveta, akoby sme si nimi vôbec neslúžili (*porov. 1 Kor 7,30-31*). A toto svätý Pavol nazýva

³³ Porov. napr.: Jn 15,5: 'Bezo mňa nemôžete nič urobiť'. Milosť Božia je na spásu potrebná. 'Skutky naše prosíme, Pane, predchádzaj milosťou. a sprevádzaj pomocou.'

³⁴ Porov. SVÄTÝ JÁN ZLATOÚSTY: *Homília IV in Matheum*. Porov. napr.: Mt 13,34: 'Hadie plemeno.' 2 Pt 2,22: 'Pes sa k tomu vrátil, čo vyvrátil a umyté prasa váľa sa v blate zasa.'

³⁵ Porov. napr.: 1 Jn 1,8: 'Ak hovoríme, že nemáme hriech, klameme sami seba a nie je v nás pravda.' Jn 8, 7: 'Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí do nej kameň.'

³⁶ Porov. napr.: Gn 6,6-7: 'Pán oľutoval, že stvoril človeka... ľutujem, že som ich urobil.' Mal 1,3, Rim 9, 13: 'Ezaua som nenávidel.' Jn 12,25: 'Kto svoj život nenávidí na tomto svete, zachráni si ho.' Mt: 10,39: 'Kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho.' Mt 16,26: 'Alebo za čo vymení človek za svoju dušu?!' 'Lásku k sebe chápať správne, viac ako telo máme milovať dušu.'

každodenným zomieraním *Každý deň zomieram! (1 Kor 15,31). Ak pšeničné zrnko nepadne do zeme a neodumrie, ostane zemou a vôbec neprinesie dobrú úrodu (Jn 12,24).*³⁷ Ak neodumrieme sami sebe a ak nás ani naše najsvätejšie pobožnosti neprivedú k tejto nevyhnutnej a plodnej smrti, neprinesieme žiadne hodnotné ovocie, a preto sa nám tieto pobožnosti stanú zbytočnými. Všetky naše spravodlivosti³⁸ budú takto poškvrnené našou samoláskou a svojvoľnosťou, a preto Boh opovrhne i tými najväčšími obetami a najlepšimi činmi, akých len budeme schopní. Potom sa v hodine našej smrti nájdeme s prázdnyimi rukami, bez čností a zásluh a nenájde sa v nás ani iskierka čistej lásky, ktorá je daná jedine tým dušiam, ktoré zomreli samy sebe a ktorých život je v Ježišovi Kristovi ukrytý v Bohu (*Kol 3,3*).

[82.] Po tretie, musíme si vybrať spomedzi všetkých pobožností k svätej Panne ako najlepšiu a najsvätejšiu práve tú pobožnosť, ktorá nás najviac priblíži k tomuto odumretiu sebe. Lebo nesmieme veriť, že všetko, čo sa blyští, je zlato, že všetko, čo je sladké, je med a že všetko, čo je ľahké a praktizované väčšinou, je zároveň aj najviac posväcujúce. Tak ako existujú tajomstvá prírody na rýchle, nenákladné a jednoduché vykonanie prirodzených úkonov, tak existujú aj nadprirodzené tajomstvá na rýchle vykonanie nadprirodzených úkonov s jemnosťou a ľahkosťou: ako sa vyprázdniť sám zo seba, ako sa naplniť Bohom a stať sa dokonalým. Spôsob úcty, ktorý ti chcem vyjaviť, je jedným z takýchto tajomstiev Božej milosti. Je neznámy obrovskému počtu kresťanov, iba malý počet nábožných ľudí ho pozná a ešte menší počet ho žije a vychutnáva. Aby sme ho mohli začať odhaľovať, hľa, tu nasleduje štvrtá pravda, ktorá je dôsledkom tejto tretej.

[d) Znakom pokory je pristupovať ku Kristovi cez prostredníka]

[83.] *Štvrtá pravda*. Predstupovať pred Boha nie priamo, ale s prostredníkom je dokonalejšie preto, lebo je to pokornejšie. Naše vnútro, ako som práve ukázal, je také poškodené, že ak by sme chceli dôjsť k Bohu a zapáčiť sa mu a spoliehali by sme sa pritom len na náš vlastný výkon, dôvtip a prípravu, naše spravodlivosti, poškvrnené samoláskou, by pred Bohom len málo zavážili a nedosiahli by sme, aby sa s nami spojil a nás vypočul. Veď nie bez dôvodu nám dal prostredníkov: vidiac našu nehodnosť a neschopnosť sa nad nami zmlouval a vybavil nás mocnými orodovníkmi u svojej velebnosti, aby nám dal takto prístup k svojim milosrdenstvám. Takže zanedbať týchto orodovníkov a prichádzať pred jeho Majestát priamo a bez akéhokoľvek odporúčania je nedostatkom pokory; je nedostatkom úcty voči takému vznešenému a svätému Bohu. Veď to by sme k tomuto Kráľovi kráľov pristupovali s menšou úctou než k nejakému pozemskému kráľovi či princovi, pred ktorého by sme nepredstúpili bez dajakého priateľa, čo by sa nebol za nás vopred prihovril.

[84.] Naš Pán je naším zástancom a sprostredkovateľom vykúpenia u Boha Otca. Iba cez neho sa musíme modliť spolu s celou oslávenou i bojujúcou Cirkvou. Iba cez neho máme prístup k božskému Majestátu a nikdy nesmieme pred neho predstúpiť inak, než podopieraní a odetí Kristovými zásluhami, tak ako mladý Jakub kozľacou kožou, keď predstúpil pred svojho otca Izáka, aby ho požehnal.

[85.] Ale či nepotrebujeme prostredníka u samého Prostredníka? Je naša čistota taká dokonalá, aby nás s ním spájala priamo a skrze nás samých? Vari Kristus nie je Boh, vo všetkom rovný svojmu Otcovi, Svätý svätých, rovnako hodný úcty ako Otec? Ak sa svojou nekonečnou láskou stal naším garantom a prostredníkom u Boha, svojho Otca, aby ho uzmieril a vyrovnal dlh, ktorý máme, či azda len pre toto máme mať menej úcty a bázne voči jeho velebe a svätosti? Teda smelo vyznajme, spolu so svätým Bernardom, že potrebujeme prostredníka u samého Prostredníka a že božská³⁹ Mária je tou najschopnejšou osobou zastávať tento dobročinný úrad: cez ňu Ježiš Kristus prišiel k nám a práve cez ňu musíme prichádzať k nemu. Ak sa obávame prichádzať priamo k Ježišovi, ktorý je Boh, či už pre jeho nekonečnú veľkosť, či pre našu úbohosť a či pre naše hriechy, vtedy

³⁷ Miesto 'samo' prekladá 'zemou'.

³⁸ Biblický výraz, ktorý značí *skutky spravodlivosti*.

³⁹ Porov. KKC 971: „Blahoslaviť ma budú všetky pokolenia“ (Lk 1,48). 'Úcta Cirkvi k Preblahoslavenej Panne Márii patrí k samej podstate kresťanského kultu.' Preblahoslavenej Panne 'Cirkev právom preukazuje osobitný kult.'“

odvážne a naliehavo prosme o pomoc a príhovor Máriu, našu Matku: ona je dobrá i nežná, v nej nie je nič prísne ani nevlúdne; nič príliš vznešené ani príliš oslnivé, veď vidiac ju, vidíme našu čiru prirodzenosť. Ona nie je slnkom, ktoré by nás mohlo pre našu slabosť svojimi oslnivými lúčmi oslepiť; ale je krásna a jemná ako mesiac, ktorý prijíma svoje svetlo od slnka a zmierňuje ho, aby ho prispôbil nášmu slabému zraku. Je taká láskavá, že nikoho z tých, čo ju žiadajú o príhovor, nech už sú akíkoľvek hriešnici, neodbije. Tak, ako to tvrdia svätci:⁴⁰ nikdy nebolo počuť, odkedy je svet svetom, žeby bol býval odmietnutý ten, kto sa vytrvalo a s dôverou utiekal k svätej Panne. Je taká mocná, že jej nikdy nebola nijaká žiadosť odmietnutá: veď jej stačí s prosbou predstúpiť pred svojho Syna a on zaraz udeľuje, zaraz prijíma; vždy je láskou premožený hrud'ou i lonom a prosbami svojej predrahej Matky.

[86.] Toto všetko som prebral od svätého Bernarda a svätého Bonaventúru. Takže – podľa nich – máme tri stupne na vystúpenie k Bohu: prvý, nám najbližší a najviac prispôsobený našim schopnostiam je Mária; druhým je Ježiš Kristus a tretím Boh Otec.⁴¹ Aby sme mohli pristúpiť k Ježišovi, treba nám ísť k Márii, ona je totiž sprostredkovateľkou našich prosieb. Aby sme mohli pristúpiť k večnému Otcovi, treba nám ísť k Ježišovi, on je totiž naším sprostredkovateľom spásy. A táto pravá úcta dokonale zachováva tento poriadok.

[e] Udržať si Božie dary je veľmi ťažké]

[87.] *Piata pravda.* Pre naše slabosti a krehkosti je nám veľmi ťažké udržať si milosti a dary, ktoré sme prijali od Boha:

1) Lebo *tento poklad*, ktorý je cennejší než nebo a zem, *máme v krehkých nádobách* (2 Kor 4,7), čiže v tele podliehajúcim skaze a v slabej a nestálej duši, ktorú každá maličkosť trápi a ubíja.

[88.] 2) Lebo diabli, títo prefikani zlodeji, túžia nás prevapíť, okradnúť a orabovať: veď striehnu dňom i nocou na vhodný okamih. Neprestajne nás obchádzajú, aby nás zožrali (1 Pt, 5,8) a aby nás jediným hriechom v okamihu okradli o všetky milosti a zásluhy, čo sme boli schopní nadobudnúť počas viacerých rokov. Ich zloba a skúsenosť, ich ľstivosť a počet nám musia naháňať bezhraničný strach pred takýmto nešťastím. Veď aj osoby, ktoré mali veľa milostí a boli veľmi bohaté na čnosti, veľmi skúsené i veľmi sväté, boli takto nešťastne zaskočené, orabované a spustošené. Ach, koľko libanonských cédrov a hviezd nebeskej klenby sme už videli biedne padnúť a v krátkej chvíľke prísť o všetku ich veľkosť a žiarivosť! Ako sa im to len mohlo prihodiť? Určite im nechýbala Božia milosť, ktorá nechýba nikomu, ale pokora: pokladali sa za silnejších a sebestačnejších, než vskutku boli; pokladali sa za schopných sami si ustrážiť svoje poklady; dôverovali a spoliehali sa iba na seba; svoj dom pokladali za dostatočne bezpečný a svoje pokladnice za dosť pevné, aby si ustrážili vzácny poklad milosti. Práve týmto nebadaným spoliehaním sa na seba (i keď sa im zdalo, že sa spoliehajú výhradne na Božiu milosť), ktoré najspravodlivejší Pán dopustil, boli okradnutí a ponechaní sami na seba. Hľa, keby boli poznali obdivuhodnú oddanosť – ktorú za chvíľu ukážem – boli by zverili svoje poklady mocnej a vernej Panne, ktorá by im ich bola strážila ako svoje vlastné, a dokonca by si to pokladala za povinnosť spravodlivosti.

[89.] 3) Je ťažké vytrvať v spravodlivosti až do konca pre neobyčajnú zvrhlosť tohto sveta. Teraz je svet taký zvrátený, že i srdcia rehoľníkov sa ním nevyhnutne poškvrňujú, aj keď nie priamo jeho bлатom, tak aspoň jeho prachom.⁴² To až do takej miery, že možno pokladať za zázrak, keď niekto zostáva pevný uprostred tohto dravého prúdu bez toho, že by ho strhol; uprostred tohto búrlivého mora bez toho, že by ho zalialo alebo ho olúpili piráti a či korzári; uprostred tohto zamoreného ovzdušia bez toho, že by mu uškodilo. Iba svätá Panna vždy zostala verná, a preto v nej had nikdy nemal žiaden podiel a ona môže konať zázraky⁴³ pre tých a tie, čo ju ušľachtilým spôsobom milujú.

⁴⁰ SVÄTÝ BONAVENTÚRA: *Sermo II de Beate semperque V. Maria*; SVÄTÝ BERNARD: *Sermo de aqueductu*.

⁴¹ Porov. LEV XIII.: *Octobri mense*: '...tak ako môžeme prísť k najvyššiemu Otcovi iba skrze Syna, tak môžeme prísť ku Kristovi iba skrze jeho Matku'.

⁴² SV. LEV VEĽKÝ: *Sermo XLII de Quadragesime*: 'Svetským prachom sa nevyhnutne zašpinia taktiež srdcia rehoľníkov.'

⁴³ Boh cez ňu môže konať zázraky, dal jej moc konať zázraky.

[2. Známký pravej úcty]

[90.] Teraz, keď sme už prijali týchto päť právd, je potrebné viac než prv správne odlišiť pravú úctu k najsvätejšej Panne: pretože teraz je viac falošných pobožnosti k nej než kedykoľvek predtým a veľmi ľahko sú pokladané za pravé. Diabol, ako nejaký falšovateľ peňazí a prefíkaný i ostrieľaný podvodník, už mnoho ráz oklamal a priviedol do zatratenia duše nejakou domnelou mariánskou pobožnosťou. Každý deň svojou diabolskou zručnosťou privádza do zatratenia mnoho ďalších: zabáva a uspáva ich v hriechu pod zámienkou nejakej zle odmodlenej modlitby a akýchsi vonkajších spôsobov konania, ktoré im on sám vnuká. Ako každý falšovateľ peňazí, čo falšuje pravé zlato, striebro a len zriedkakedy nejaký iný kov – lebo iné sa nevyplácajú – takisto aj zlý duch falšuje hlavne pobožnosti k Ježišovi a Márii, oddanosť svätému prijímaniu a presvätej Panne, lebo tieto sú medzi ostatnými pobožnosťami tým, čím sú zlato a striebro medzi kovmi.

[91.] Preto je veľmi dôležité, aby sme ponajprv vedeli rozlíšiť falošné pobožnosti k najsvätejšej Panne a tak sa mohli tým vyhnúť a týmto pravým sa oddať. Ďalej, aby sme vedeli rozpoznať medzi toľkými rôznymi spôsobmi pravej mariánskej úcty tú, čo je najdokonalejšia a najpríjemnejšia svätej Panne, čo najviac oslavuje Boha a nás posväcuje, aby sme sa na ňu mohli upäť.

[a] Falošní ctitelia a falošné pobožnosti]

[92.] Poznám sedem druhov falošných ctiteľov a nepravých pobožností k svätej Panne. Sú to ctitelia: 1. *kritickí*; 2. *škrupulózni*; 3. *vonkajší*; 4. *poverčiví*; 5. *nestáli*; 6. *pokryteckí* a 7. *vypočítaví*.

[1] *Kritickí ctitelia*]

[93.] *Kritickí* ctitelia sú obyčajne pyšní učenci, silné a samostatné povahy. Hoci vo svojom vnútri prechovávajú úctu k svätej Panne, kritizujú skoro všetky spôsoby tejto pobožnosti, ktorými obyčajný ľud vzdáva úctu jednoducho a sväto tejto dobrej Matke, lebo sú proti ich chuti. Spochybňujú všetky zázraky a udalosti potvrdzujúce milosrdenstvo a moc presvätej Panny, i keď sú podávané dôveryhodnými ľuďmi alebo vybrané z kroník rehoľných rádov. Neznášajú pohľad na jednoduchý a pokorný ľud zbožne kľáčiaci pred oltárom alebo obrazom svätej Panny, ako sa modlí k Bohu, a to niekedy aj na rohu ulice. Dokonca ich obviňujú z modloslužobníctva, akoby sa títo klaňali drevu alebo kameňu. Hovorí, že čo sa ich týka, vôbec nemajú radi tieto vonkajšie pobožnosti a že nie sú až takí slabí duchom, aby uverili toľkým bájkam a historkám, ktoré sa o nej rozprávajú. Keď sa im predložia úžasné chvály Cirkevných otcov na svätú Pannu, buď povedia, že sú to len prehnané rečnícke zvraty, alebo zle vysvetľujú ich slová. Falošných ctiteľov tohto typu, pyšných a svetáckych ľudí, sa treba veľmi obávať, lebo pod zámienkou odstraňovania neporiadkov v pobožnosti k presvätej Panne vskutku účinným spôsobom vzdávajú od nej ľudí a tým páchajú nekonečnú nepravosť.

[2] *Škrupulózni ctitelia*]

[94.] *Škrupulózni* ctitelia sú tí, ktorí sa obávajú, že si uctievaním Matky zneuctia Syna, že vyvyšovaním jedného ponížia druhého. Neznášajú, keď sa veľmi správne svätá Panna zveľbuje tak, ako to robili Cirkevní otcovia. Len veľmi ťažko strpia, že pred oltárom svätej Panny kľáči viacej ľudí než pred Oltárnou sviatosťou, akoby si tieto dve úcty protirečili, akoby sa tí, čo sa modlia k nej, nemodlili skrze ňu k Ježišovi Kristovi! Nežiadajú si, aby sa tak často hovorilo o presvätej Panne, ani aby sa tak často k nej utiekalo. Hľa, tu je zopár fráz, ktoré bežne používajú: Na čo sú dobré toľké pátričky, toľké bratstvá a vonkajšie pobožnosti k svätej Panne? Koľká je v nich nevedomosť! Robia komédiu z nášho náboženstva. Hovorme radšej o pobožnostiach k Ježišovi Kristovi (často ho takto volajú po mene, ale bez odkrytia si hlavy – toto hovorím len tak, v zátvorke): musíme znovu objaviť Ježiša Krista, ktorý je náš jediný Prostredník a treba ho ohlasovať, hľa, spoľahlivá pobožnosť! To čo hovoria, je v istom zmysle pravda. No keďže to používajú proti úcte k presvätej Panne, je to veľmi nebezpečné; je to prefíkanou pascou Zlého pod zámienkou väčšieho dobra. Veď nikdy nemôžeme Ježiša Krista lepšie velebiť, ako keď viac vebíme jeho Matku, lebo ju vždy oslavujeme iba preto, aby sme mohli dokonalejšie velebiť Ježiša Krista; lebo k nej ideme iba ako po ceste, aby sme prišli k cieľu našej cesty, ktorým je Ježiš.

[95.] Svätá Cirkev spolu s Duchom Svätým najprv blahorečí svätú Pannu a až potom Ježiša Krista: *Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho, Ježiš*. No nie preto, že by svätá Panna bola niečím viac než Ježiš alebo mu rovnou – čo by bol neodpustiteľný blud – ale preto, že k dokonalejšiemu blahorečeniu Ježiša Krista treba najprv blahorečiť Máriu. Preto zvolajme spolu so všetkými jej opravdivými ctiteľmi proti týmto falošným ctiteľom: *Ó Mária, požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho, Ježiš!*

[3) Vonkajší ctelia]

[96.] *Vonkajší* ctelia sú tie osoby, ktorých všetka pobožnosť k najsvätejšej Panne spočíva iba vo vonkajších spôsoboch: vychutnávajú iba vonkajšiu stránku tejto pobožnosti, lebo vôbec nevedú vnútorný život; náhlivo odrapocú množstvo ružencov, bez pozornosti sa zúčastnia viacerých omší, bez oddanosti idú na procesie, zapíšu sa do všetkých mariánskych bratstiev, a to všetko bez zmeny svojho života, bez násilného potlačovania svojich vášní a bez napodobňovania čností tejto najsvätejšej Panny. Majú radi iba tieto zmyslové pobožnosti, bez obľúbenia si tých spoľahlivých. Keď vo svojich pobožnostiach nenájdu nič pre svoje zmysly, vtedy majú dojem, že už nič nerobia, a tak sa stanú roztržitými a všetko to buď zanechajú, alebo robia nesúvislo. Svet je preplnený takýmito vonkajšími ctiteľmi. Títo najviac kritizujú ľudí modlitby, tých, čo sa venujú predovšetkým vnútornému životu, pravda bez toho, že by pohrdali nenáročnými vonkajšími výrazmi, ktoré vždy sprevádzajú pravé pobožnosti.

[4) Domýšľaví ctelia]

[97.] *Domýšľaví* ctelia sú hriešnici oddávajúci sa svojim vášňam a či milovníci tohto sveta, ktorí pod rúskom kresťanov a mariánskych ctiteľov ukrývajú buď pýchu alebo lakomstvo, nečistotu, opilstvo, hnev, rúhanie, ohováranie, nespravodlivosť atď. Nerobia si veľa násilia pri náprave seba a pokojne spia vo svojich zlovykoch pod zámienkou, že sú mariánskymi ctiteľmi. Sľubujú si, že im Boh odpustí, že nezomrú bez spovede a nebudú zatratení, lebo sa odmodlia svoj ruženček, lebo sa v sobotu postia, lebo sú členmi bratstva posvätného ruženca alebo škapuliara a či ich kongregácie, lebo nosia malé rúcho alebo retiazku svätej Panny atď. Keď im povieš, že táto ich zbožnosť je iba diablovým klamom a škodlivou poverou, ktorá ich vedie do zatratenia, tak nebudú chcieť veriť. Povedia ti, že Boh je dobrý a milosrdný, že nás predsa nestvoril, aby nás zatratil; veď nieťto človeka, čo by nehrešil; vraj oni nezomrú bez spovede; veď pri smrti stačí dobré *zhrešil som*. Ba čo viac, veď oni sú predsa ctiteľmi svätej Panny, veď nosia jej škapuliar, veď sa každý deň verne a s pokorou pomodlia sedem *Otče náš* a sedem *Zdravas'* k jej úcte, veď niekedy sa pomodlia aj ruženec a hodinky svätej Panny, veď sa postia atď. Na potvrdenie toho, čo tvrdia, a na svoje ďalšie zaslepenie rozprávajú akési historky, ktoré počuli alebo v knihách čítali, a teraz nezáleží na tom, či sú pravdivé a či nie. Tieto historky opisujú, ako niektorí ľudia, čo zomreli v ťažkom hriechu bez svätej spovede, došli spásy tak, že boli vzkriesení, aby sa mohli ešte vyspovedať; alebo tak, že ich duša zázračne prebývala v tele až do spovede; alebo tak, že zľutovaním svätej Panny pri svojej smrti obdržali od Boha milosť dokonalej ľútosti a odpustenia hriechov práve preto, že sa počas svojho života pomodlili nejaké modlitby a vykonali si zopár pobožností k Márii. A v toto dúfajú rovnako aj pre seba.

[98.] Niet v kresťanstve nič zavrnutiahodnejšieho ako táto diabolská domýšľavosť. Veď či môže niekto úprimne povedať, že miluje a ctí si svätú Pannu, zatiaľ čo svojimi hriechmi neľútostne bodá, preráza, križuje a uráža jej Syna? Veď ak by si Mária kládla za povinnosť milosrdne zachraňovať takýto druh ľudí,⁴⁴ či by tým neschvaľovala zločin a nepomáhala by tým križovať a urážať svojho Syna – kto by sa na také niečo odvážil čo len pomyslieť?

[99.] Tvrdím, že takto zneužívať pobožnosť k presvätej Panne – ktorá je po pobožnosti k Pánovi v prevelebnej Sviatosti oltárnej najsvätejšou a najspoľahlivejšou – je strašnou svätokrádežou a po svätokrádeži nehodného prijímania je tou najväčšou a najmenej odpustiteľnou. Uznávam, že

⁴⁴ SVÄTÝ TOMÁŠ AKVINSKÝ na margo sv. Jána Damascénskeho o spáse cisára Trajána, vyprosenej sv. Gregorom Veľkým, píše: 'Nie je vhodné, aby toto bolo všeobecne platné pre pomoc dušiam zosnulých: lebo jedno je všeobecný zákon, a iné je konkrétny prípad udelenia nejakého privilégia.' (*STh*, III,71,5)

k opravdivej oddanosti svätej Panne nie je úplne nevyhnutné byť taký svätý, že by sme sa vyhli všetkým hriechom – akokoľvek to zostáva želateľné – ale je potrebné prinajmenej toto (dobré si všimni, čo poviem):

V prvom rade: mať úprimné predsavzatie vyhnúť sa aspoň všetkým smrteľným hriechom, ktoré urážajú rovnako Matku ako Syna.

Po druhé: robiť si násilie, aby sme sa mohli vyhnúť hriechu.

Po tretie: zapísať sa do bratstiev, modliť sa korunku, posvätný ruženec alebo iné modlitby, postiť sa v sobotu atď.

[100.] Takéto dobré skutky sú obdivuhodne účinné na obrátenie hriešnika, a to aj zatvrdnutého. Ak je môj čitateľ takým, a hoc by bol už i jednou nohou v priepasti, vrelo mu ich odporúčam, ale iba pod podmienkou, že ich bude konať s úmyslom, aby dostal od Boha na príhovor svätej Panny milosť pravej ľútosti a odpustenia hriechov, ako i milosť zvíťaziť nad svojimi hriešnymi návykmi; ale nikdy nesmie nečinne zotrvať v stave hriechu aj napriek výčitkám svedomia, v protiklade s príkladom Krista Ježiša i svätých a proti mravným zásadám svätého Evanjelia.

[5] *Nestáli ctitelia*

[101.] *Nestáli* ctitelia sú tí, čo sú oddaní svätej Panne iba občas a vrtošivo: hneď sú horliví, a hneď vlažní, raz sa zdajú byť hotoví vykonať všetko v jej službe, a o chvíľu nato sú už celkom iní. Sprvu sa dávajú na všetky pobožnosti k svätej Panne a aj vstupujú do jej bratstiev, ale potom sa už neriadia verne ich pravidlami. Mária si ich podloží pod nohy spolu s polmesiacom, lebo sú nestáli, sú premenliví ako mesiac, a preto nie sú hodní, aby boli pripočítaní k služobníkom tejto vernej Panny, ktorých podielom je vernosť a stálosť. Preto je lepšie nebrať si na seba toľko modlitieb a pobožností, ale konať radšej málo s veľkou láskou a vernosťou, proti vôli sveta, diabla i vlastného tela.

[6] *Pokryteckí ctitelia*

[102.] Potom sú ešte iní falošní ctitelia svätej Panny, a to *pokryteckí*, ktorí zakrývajú svoje hriechy a hriešne zvyky plášťom tejto vernej Panny, len aby sa javili v očiach ľudí takými, akí nie sú.

[7] *Vypočítaví ctitelia*

[103.] Potom sú ešte *vypočítaví* ctitelia, ktorí sa utiekajú k svätej Panne iba preto, aby vyhrali nejaký spor, aby unikli nebezpečenstvu, aby sa uzdravili alebo pre nejakú podobnú potrebu, bez ktorej by na svätú Pannu úplne zabudli. Jedni i druhí sú falošní ctitelia, ktorí vôbec nebudú pripustení pred Pána, ani pred jeho svätú Matku.

[104.] Majme sa teda veľmi na pozore, aby sme sa nestali jedným z *kritických* ctiteľov, ktorí ničomu neveria, ale kritizujú všetko; jedným zo *škrupulózných* ctiteľov, ktorí sa z rešpektu pred Ježišom Kristom boja, že by mohli svätú Pannu až príliš uctievať; jedným z *vonkajších* ctiteľov, ktorí vkladajú celú svoju pobožnosť iba do vonkajších spôsobov; jedným z *domýšľavých* ctiteľov, ktorí pod zámenkou svojej falošnej oddanosti svätej Panne zahŕňajú vo svojich hriechoch; jedným z *nestálych* ctiteľov, ktorí ľahkomyselne striedajú svoje pobožnosti alebo ich i pri najmenšom pokušení úplne zanechávajú; jedným z *pokryteckých* ctiteľov, ktorí vstupujú do bratstiev a nosia znaky svätej Panny, len aby ich ľudia považovali za dobrých; a nakoniec jedným z *vypočítavých* ctiteľov, ktorí sa k nej utiekajú, len aby boli uchránení od telesného zla alebo aby dosiahli časné dobré.

[b] *Známky pravej úcty*

[105.] Po tom, čo sme odhalili a zavrhlí falošné pobožnosti k svätej Panne, je teraz treba opísať pár slovami tú pravú zbožnosť, ktorá je vnútorná, dôverná, svätá, vytrvalá a nezištná.

[1] *Je vnútorná*

[106.] V prvom rade, pravá úcta k svätej Panne je *vnútorná*, to značí, že vychádza z ducha a zo srdca; že pochádza z úcty, ktorú k nej prechovávame, zo vznešenej idey, ktorú si tvoríme o jej veľkosti, a z lásky, ktorú jej prinášame.

[2] *Je dôverná*

[107.] Po druhé, je *dôverná*, to značí plná dôvery v presväťú Pannu tak, ako dieťa dôveruje svojej dobrej matke. Táto pobožnosť spôsobuje, že duša sa utieka k Márii vo všetkých svojich potrebách tela i ducha s veľkou jednoduchosťou, dôverou a náklonnosťou. Svoju dobrú Matku prosí o pomoc vždy, všade a vo všetkom: vo svojich pochybnostiach, aby ju osvietila; vo svojich poblúdeniach, aby ju znovu správne usmernila; vo svojich pokušeniach, aby ju podoprela; vo svojich slabostiach, aby ju posilnila; vo svojich pádoch, aby ju opäť zdvihla; vo svojich malomyselnostiach, aby ju povzbudila; vo svojich škrupuliach, aby jej ich odňala; vo svojich krížoch, námahách a strastiach života, aby ju potešila. Totiž Mária je jej útočiskom vo všetkých trápeniach tela i ducha, bez strachu, že by mohla byť na ťarchu tejto dobrej Matke alebo že by sa takto mohla znepáčiť Ježišovi Kristovi.

[3) *Je svätá*]

[108.] Po tretie, pravá pobožnosť k svätej Panne je *svätá*, to značí, že dušu vedie k tomu, aby sa vyhýbala hriechu a napodobňovala čnosti presvätej Panny, a to obzvlášť jej hlbokú pokoru, živú vieru, slepú poslušnosť, ustavičnú modlitbu, všestranné umŕtvovanie sa, božskú čistotu, vrúcnu lásku, hrdinskú trpezlivosť, anjelskú miernosť a božskú múdrosť. Toto je desať hlavných čností svätej Panny.

[4) *Je stála*]

[109.] Po štvrté, pravá pobožnosť k svätej Panne je *stála*, upevňuje dušu v dobrom a vedie ju k tomu, aby tak ľahko nezanedbávala svoje pobožnosti. Pomáha jej smelo sa postaviť proti svetu v jeho spôsoboch a zásadách, proti telu v jeho slabostiach a vášňach a proti diablu v jeho pokušeniach; takže osoba opravdivo oddaná svätej Panne nie je vôbec nestála, užialená, škrupulózná ani bojazlivá. To neznamena, že by už nepadala, alebo že by sa už nikdy jej pocity zbožnosti nemenili; ale keď padne, vzťahujúc ruku k svojej dobrej Matke, opäť vstane. A keď táto duša stratí chuť i každý nábožný pocit, tak sa pre to vôbec neznepokojuje: lebo spravodlivý a verný ctiteľ Márie žije z viery v Ježiša a Máriu, a nie z pocitov tela.

[5) *Je nezištná*]

[110.] Po piate, pravá pobožnosť k svätej Panne je *nezištná*, to značí, že vedie dušu, aby nehľadala samú seba, ale iba Boha v jeho svätej Matke. Opravdivý mariánsky ctiteľ neslúži tejto vznešenej Kráľovnej z chamtivosti a či z vypočítavosti, ani nie pre časné či večné, telesné a či duchovné dobro, ale jedine preto, že ona si zasluhuje, aby jej, ako i Bohu v nej, druhí slúžili. Nemiluje Máriu preto, že mu dáva nejaké dobro alebo žeby ho od nej očakával, ale jedine preto, že je milovania hodná. Preto ju miluje a slúži jej rovnako verne v nechuti i v suchopárnosti, ako aj v šťastí a vo vrúcnosti citov. Miluje ju rovnako na Kalvárii, ako pri svadbe v Káne. Ach, aký je len takýto ctiteľ svätej Panny, ktorý nehľadá seba v žiadnej službe, čo pre ňu koná, príjemný a vzácny v očiach Božích a jeho svätej Matky! Ale ako zriedkavo ho možno stretnúť! Práve preto, aby ich už nebolo tak málo, chytil som sa brka a podujal som sa dať na papier to, čo som počas mnohých rokov s toľkým ovocím na verejnosti učil, obzvlášť počas svojich misií.

[c) *Zhrnutie*]

[111.] Už som toho veľa povedal o presvätej Panne s úmyslom vytvoriť opravdivých ctiteľov Márie a skutočných učeníkov Ježiša Krista, ale mám toho ešte viac povedať a nekonečne viac toho ešte vynechám, či už pre neznalosť, neschopnosť alebo nedostatok času.

[112.] Ó, kiežby len moja námaha nebola márna a toto dielko sa dostalo do rúk nejakej ušľachtilej duše, zrodenej z Boha a Márie, a nie z krvi, ani z vôle tela, ani z vôle muža (*porov. Jn 1,13*), ktorá by v ňom milosťou Ducha Svätého objavila a spoznala vznešenosť i cenu pravej a spoľahlivej pobožnosti k presvätej Panne, ktorú práve idem objasniť! Ak by som len vedel, že moja zločinecká krv by mohla poslúžiť tomu, aby boli uvedené do srdca tieto pravdy, ktoré spisujem na česť mojej drahej Matky a zvrchovanej Vládkyne, z ktorej detí a otrokov som ten posledný, potom by som si ňou poslúžil namiesto atramentu k napísaniu týchto litier, v nádeji, že by sa našli dobré duše, ktoré by svojou vernosťou úcte, ktorú ukazujem, mohli odškodniť moju dobrú Matku a Vládkyňu za

straty, čo utrpela mojou nevďačnosťou i nevernosťou.

[113.] Viac ako kedykoľvek predtým sa cítim náchylný veriť a dúfať vo všetko, čo mám vryté hlboko v srdci a o čo už roky prosím Boha: aby skôr či neskôr presvätá Panna mala viac detí, služobníkov i otrokov lásky než kedykoľvek predtým a aby takto Ježiš Kristus, môj drahý Majster, kraľoval v srdciach viac než kedykoľvek predtým.

[114.] Už teraz vidím zúrivosťou sa trasúce zvery, ktoré svojimi diabolskými zubami budú chcieť roztrhať toto dielko ako i toho, ktorým si Duch Svätý poslužil k jeho napísaniu, alebo ho aspoň pochovať v tmách a v tichu truhlice.⁴⁵ Rovnako zaútočia a budú prenasledovať aj tých a tie, čo ho budú čítať a uskutočňovať vo svojom živote. Ale to nič! Ba tým lepšie! Takáto perspektíva ma povzbudzuje a prináša mi nádej na veľký úspech. To jest, na veľký zástup udatných a chrabrých bojovníkov Ježiša a Márie, jedného i druhého pohlavia, aby v časoch nebezpečnejších, než aké kedy boli a ktoré čoskoro prídu, zdolali svet, diabla i padlú prirodzenosť! *Kto číta, nech pochopí (Mt 24,15). Kto to môže pochopiť, nech pochopí (Mt 19,12).*

[3. Základné spôsoby úcty k Panne Márii]

[115.] Je viac druhov *vnútorných* spôsobov pravej úcty k najsvätejšej Panne, z ktorých tu v skratke spomeniem iba tie hlavné:

1. Uctievať si ju ako dôstojnú Matku Božiu kultom hyperdúlie, to znamená, vážiť a uctievať si ju viac než všetkých ostatných svätých ako veľdielo Božej milosti a ako prvú po Ježišovi Kristovi, pravom Bohu a pravom človeku; 2. meditovať o jej čnostiach, výsadách a o jej činoch; 3. kontemplovať jej vznešenosti; 4. konať pre ňu skutky lásky, chvály a vďaky; 5. srdečne ju vzývať; 6. obetovať sa a spojiť sa s ňou; 7. všetko konať s úmyslom páčiť sa jej; 8. všetky svoje činy začínať, konať a končiť skrze ňu, v nej, s ňou a pre ňu, aby sme tak všetko robili skrze Ježiša Krista, v ňom, s ním a pre neho, lebo on je náš konečný cieľ. Vysvetlím tento posledný spôsob.

[116.] Pravá úcta k svätej Panne má aj viac druhov *vonkajších* spôsobov. Tieto sú hlavné:

1. Zapísať sa do jej bratstiev a vstúpiť do mariánskych spoločenstiev; 2. vstúpiť do reholí s mariánskou úctou; 3. zverejňovať jej chvály; 4. dávať milodary, postiť i umŕtvovať sa na duchu či na tele na jej počesť; 5. nosiť so sebou mariánske znaky ako svätý ruženec alebo korunku, škapuliar a či retiazku; 6. pozorne, nábožne a skromne sa modliť buď svätý ruženec, zložený z pätnástich⁴⁶ desiatkov *Ave Maria* na počesť pätnástich hlavných tajomstiev Ježiša Krista; alebo veniec piatich desiatkov, čo je tretina ruženca, a to buď na počesť piatich radostných tajomstiev: Zvestovanie, Navštívenie, Narodenie Ježiša Krista, Očisťovanie a Znovunájdenie Ježiša v Chráme; alebo na počesť piatich bolestných tajomstiev: Agónia Ježiša Krista v Olivovej záhrade, Bičovanie, Korunovanie trnám, Nesenie Kríža a Ukrižovanie; alebo na počesť piatich slávnostných tajomstiev: Zmŕtvychvstanie Pána Ježiša, Nanebovstúpenie, Zoslanie Ducha Svätého čiže Turíce, Nanebovzatie svätej Panny s telom i dušou a jej Korunovanie Najsvätejšou Trojicou. Možno sa tiež pomodliť veniec šiestich či siedmich desiatkov na počesť počtu rokov, ktoré – ako veríme – svätá Panna prežila na zemi; alebo sa možno pomodliť korunku, zloženú z troch *Otče náš* a dvanástich *Zdravas* na počesť jej koruny z dvanástich hviezd a či výsad; alebo hodinky Panny Márie, všeobecne v Cirkvi prijaté a praktizované; alebo jej žaltár, ktorý zložil svätý Bonaventúra na jej počesť a ktorý je taký láskyplný a nábožný, že sa ho nemožno modliť bez dojatia; alebo štrnásť *Otče náš* a *Zdravas* na počesť jej štrnástich radostí; alebo hocakú inú Cirkevnú modlitbu, hymnus a či pieseň, ako napríklad *Zdravas*, *Kráľovná*, *Alma*, *Zdravas*, *Kráľovná nebeská* alebo *Raduj sa, nebies Kráľovná*, podľa daného obdobia; alebo *Zdravas*, *hviezda morská*, *O slávna Pani* atď., alebo *Velebí* a či nejakú inú nábožnú modlitbu, ktorých sú modlitebné knižky plné; 7. spievať a dávať spievať na jej počesť nábožné spevy; 8. urobiť jej istý počet pokľaknutí⁴⁷ alebo úklonov spolu s krátkou modlitbou, ako napríklad: každé ráno šesťdesiat alebo stokrát povedať: *Zdravas' Mária, Panna*

⁴⁵ Rukopis zostal ukrytý v truhlici mesta Sv. Vavrincec nad Sevrú vedľa kaplnky sv. Michala Archanjela do 29. IV. 1842.

⁴⁶ Pápež Ján Pavol II. zaviedol päť nových tajomstiev svetla.

⁴⁷ Pokľaknutie pred P. Máriou je prejav úcty, nie poklony. Prax pokľaknúť napr. pri bozkaní prstenňa pápeža či biskupa.

verná na obsiahnutie od Boha jej prostredníctvom vernosti Božím milostiam počas nastávajúceho dňa; a večer: *Zdravas' Mária, Matka milosrdenstva* na vyprosenie si od Boha jej prostredníctvom odpustenia hriechov spáchaných počas dňa; 9. pomáhať jej bratstvám, ozdobovať jej oltáre, korunovať a okrášľovať jej obrazy; 10. nosiť a dávať niest' jej obrazy na procesiách, a tiež nejaký nosiť so sebou ako mocnú zbraň proti Zlému; 11. dávať robiť jej obrazy alebo monogramy a umiestňovať ich v kostoloch, po domoch alebo nad mestskými a kostolnými bránami či domovými dverami; 12. zvláštnym a slávnostným spôsobom sa jej zasvätiť.

[117.] Potom je ešte mnoho ďalších spôsobov pravej úcty k presvätej Panne, ktoré Duch Svätý vnukol svätým dušiam a ktoré sú veľmi posväcujúce. V *Otvorenom raji Filagii*⁴⁸ od otca Pavla Barry zo Spoločnosti Ježišovej sa o nich dozvieš oveľa viac, keďže tam opísal množstvo pobožností, ktoré praktizovali svätci na počesť najsvätejšej Panny a ktoré vedú duše zázračným spôsobom k posväteniu. No iba za predpokladu, že sa praktizujú tak, ako treba, čo značí: 1. s dobrým a úprimným úmyslom páčiť sa jedine Bohu, dosiahnuť spojenia s Ježišom Kristom ako so svojím konečným cieľom a byť dobrým príkladom blížnemu; 2. pozorne, bez dobrovoľných roztržitostí; 3. nábožne, bez náhlivosti a nedbanlivosti; 4. skromne a v polohe tela, ktorá je úctivá i povzbudzujúca.

[4. Najdokonalejší spôsob]

[118.] Po tomto všetkom, ako i po prečítaní skoro všetkých kníh, v ktorých sa hovorí o úcte k najsvätejšej Panne a po dôverných rozhovoroch s najsvätejšími a najvzdelanejšími osobami našej doby musím hlasno namietat', že som nikde nemohol nájsť a ani sa naučiť takému spôsobu oddanosti k svätej Panne, čo by bol podobný tomu, ktorý idem opísať. Čo by vyžadoval od duše čo najviac obetí pre Boha; čo by ju čo najviac vyprázdnil a očistil od sebalásky; ktorý by ju čo najvernejšie udržiaval v milosti a milosť v nej; ktorý by ju čo najdokonalejšie a najľahšie spojil s Ježišom Kristom; a nakoniec, ktorý by čo najviac Boha oslavoval, dušu posväcoval a blížnemu pomáhal.⁴⁹

[119.] Podstata tejto pobožnosti spočíva vo vnútornom postoji, ktorý táto pobožnosť formuje. Preto ju všetci rovnako nepochopia: niektorí sa zastavia iba pri jej vonkajších prejavoch a týchto bude najviac; podaktorí vstúpia do jej vnútra, no vystúpia iba na prvý stupienok. Kto vystúpi na druhý? Kto príde až na tretí? A napokon, kto tu vytrvá? Iba ten, komu Duch Ježiša Krista vyjaví toto tajomstvo. On sám tam privedie veľmi vernú dušu, aby napredovala z čnosti do čnosti, z milosti do milosti a zo svetla do svetla, aby ju priviedol k premene v Ježiša Krista a k plnosti jeho veku (*porov. Ef 4,13*) na zemi a jeho slávy v nebi.

[DRUHÁ ČASŤ]

[Dokonalé praktizovanie úcty k Panne Márii]

[TRETIA KAPITOLA]

Dokonalé zasvätenie sa Ježišovi Kristovi¹

[120.] Celá naša dokonalosť spočíva v tom, že sa prispôsobíme, spojíme a oddáme Ježišovi Kristovi. Teda najdokonalejšia zo všetkých pobožností je iste tá, ktorá nás čo najdokonalejšie jemu pripodobní, s ním spojí a jemu zasväti. Pretože Mária sa mu zo všetkých stvorení najviac pripodobnila, z toho vyplýva, že zo všetkých pobožností práve úcta k najsvätejšej Panne, jeho svätej Matke, najviac dušu zasväti a jemu prispôsobí; a že čím viac jej bude duša oddaná, tým viac bude oddaná Ježišovi Kristovi. Teda dokonalé zasvätenie sa Ježišovi Kristovi nie je nič iné ako dokonalé a úplné oddanie sa najsvätejšej Panne, alebo tiež dokonalé obnovenie sľubov a záväzkov svätého krstu,² a to je práve pobožnosť, ktorú ozrejmujem.

⁴⁸ PAUL BARRY, SJ: *Le Paradis ouvert à Philagie par cent dévotions à la Mère de Dieu, aisées à pratiquer*, Lyon, 1636.

⁴⁹ *Lumen gentium*, 60: 'Lebo akýkoľvek spasiteľný vplyv Panny Márie na ľudí nespočíva v dajakej nutnosti, ale má svoj pôvod v Božej blahosklonnosti... a pritom vôbec neprekáža bezprostrednému spojeniu veriacich s Kristom, ba ho napomáha.'

¹ Prvý pôvodný titul napísaný veľkými písmenami.

² JÁN PAVOL II (1.6.1980): 'Ako by sme len mohli žiť podľa nášho krstu bez kontemplerovania Panny Márie, požehnanej medzi ženami...? Kristus nám ju dal za Matku. Dal ju Cirkvi za Matku. Ona nám ukazuje život, a čo viac, prihovára sa za nás. Každý katolík

[121.] Táto úcta teda pozostáva v oddaní celého seba najsvätejšej Panne, aby sme skrze ňu úplne celí patrili Ježišovi Kristovi. Treba jej oddať: 1. svoje telo spolu so všetkými zmyslami a údmí; 2. svoju dušu so všetkými jej schopnosťami; 3. svoje vonkajšie dobrá, ako nazývame majetky, prítomné i budúce; 4. svoje vnútorné a duchovné dobrá, minulé, prítomné a budúce, ktorými sú naše zásluhy, čnosti i dobré skutky: inými slovami, všetko, čo máme v prirodzenom poriadku i v poriadku milosti, ako aj všetko, čo môžeme v budúcnosti získať v poriadku prirodzenosti, milosti i oslávenia, a to na celú večnosť a absolútne bez výhrady, či už ide o halier, vlas alebo najnepatrnejší dobrý skutok, a bez očakávania inej odmeny za svoju obeť a službu ako cti, že patríme Ježišovi skrze ňu a v nej, aj keby táto láskavá Pani nebola – akože vždy je – najštedrejšou a najvd’ačnejšou zo stvorení.

[122.] Tu treba poznamenať, že dobré skutky obsahujú dve veci: zadosťučinenie a zásluhu, alebo inak povedané, odčínajúcu, čiže vyprosujúcu hodnotu, a záslužnú hodnotu. Odčínajúca, čiže vyprosujúca hodnota dobrého skutku, je taká, čo odčínuje trest za hriech, alebo dosahuje nejakú novú milosť. Záslužná hodnota, čiže zásluha nám zasluhuje milosť i večnú slávu. Teda v tomto svojom zasvätení dávame svätej Panne všetky odčínajúce, vyprosujúce i záslužné hodnoty, čiže zadosťučinenia i zásluhy všetkých našich dobrých skutkov: dávame jej naše zásluhy, milosti i čnosti nie preto, aby ich mohla udeliť inému (veď naše zásluhy, milosti a čnosti – aby sme boli presní – nie sú prenosné; lebo jedine Ježiš Kristus, ktorý sa stal u svojho Otca naším garantom, nám môže sprostredkovať svoje zásluhy), ale preto, aby nám ich chránila, zväčšovala a okrášľovala – ako to neskôr ešte vysvetlíme. Zverujeme jej naše zadosťučinenia, aby ich podľa svojho uváženia udelila iným k čo najväčšej Božej sláve.

[123.] Z toho vyplýva: 1. že touto pobožnosťou oddávame Ježišovi Kristovi – a to najdokonalejším spôsobom, lebo to dávame rukami Márie – všetko, čo mu môžeme dať; čo je omnoho viac než skrze iné pobožnosti, v ktorých mu dávame časť svojho času či časť dobrých skutkov, zadosťučinení alebo umŕtvovaní. No tu oddávame a zasväcujeme všetko, až po právo disponovať našimi vnútornými dobrami, ako aj zadosťučineniami, ktoré denne získavame dobrými skutkami: veď toto nerobia ani v reholiach. Rehoľníci oddávajú Bohu majetkové dobrá sľubom chudoby, telesné dobrá sľubom čistoty, vlastnú vôľu sľubom poslušnosti a niekedy i telesnú slobodu sľubom klauzúry. Ale nikdy sa nezriekajú slobody či práva disponovať hodnotou svojich dobrých skutkov a ani sa úplne nezrieknu všetkého tak, ako by mohli, keďže najvzácnejšie, čo kresťan má, sú jeho zásluhy a zadosťučinenia.

[124.] 2. Z toho vyplýva, že kto sa takto dobrovoľne zasvätil a obetoval Ježišovi skrze Máriu, nemôže už viac disponovať žiadnym svojím dobrým činom: všetko, čo trpí alebo dobre činí v myšlienkach, slovách i skutkoch, už prináleží svätej Panne, aby ona s tým nakladala podľa vôle svojho Syna a na jeho väčšiu slávu. Akokoľvek, táto závislosť nesmie byť v žiadnom prípade na ujmu povinnostiam súčasného alebo budúceho stavu: napríklad povinnostiam kňaza, ktorý svojím úradom, alebo aj inak, musí aplikovať odčínajúcu a vyprosujúcu hodnotu svätej omše na nejaký konkrétny úmysel. Lebo túto obeť robíme iba podľa Božieho poriadku a podľa stavovských povinností.

[125.] 3. Z toho vyplýva, že sa zasväcujeme súčasne najsvätejšej Panne i Ježišovi Kristovi. Jej, ako dokonalému prostriedku, ktorý si Ježiš vybral k spojeniu sa s nami a k spojeniu nás so sebou. Nášmu Pánovi, ako nášmu konečnému cieľu, ktorému vd’ačíme za všetko, čo sme, ako nášmu Vykupiteľovi a nášmu Bohu.

[126.] Povedal som, že túto pobožnosť možno výstižne nazvať aj dokonalým obnovením si záväzkov a či sľubov svätého krstu. Lebo každý kresťan pred svojím krstom patrili diablu, bol jeho otrokom. No počas svojho krstu sa najprv vlastnými ústami alebo ústami svojich krstných rodičov slávnostne zriekol Satana, jeho pokušení i jeho skutkov a potom si ako otrok lásky vybral Ježiša Krista za svojho Učiteľa a za svojho zvrchovaného Pána. A práve toto robíme touto

pobožnosťou: zriekame sa (ako to vyjadruje modlitba zasvätenia) diabla, sveta, hriechu a tiež samých seba, aby sme sa celí oddali Ježišovi Kristovi cez ruky Panny Márie. A dokonca robíme aj čosi viac: veď pri krste obyčajne za nás hovoria iní, a to krstný otec i matka, a tak sa oddávame Ježišovi Kristovi iba cez zástupcu; ale pri tejto pobožnosti konáme to sami, dobrovoľne a vedome. Pri svätom krste sa neoddávame Ježišovi Kristovi cez ruky Márie, aspoň nie výslovne. A nedávame mu ani hodnoty našich dobrých skutkov, veď po krste zostávame plne slobodní ponúknuť ich za koho chceme alebo si ich ponechať pre seba. No touto oddanosťou sa výslovne dávame nášmu Pánovi cez ruky Márie a zasväcujeme mu cenu všetkých našich skutkov.

[127.] Svätý Tomáš píše: ľudia skladajú pri svätom krste sľub, že sa zriekajú diabla a jeho márností.³ A tento sľub, dodáva svätý Augustín (v 59. liste Pavlinovi): *Náš najväčší sľub, ktorým sme sa zaslúbili zotrvať v Kristovi* je najväčší a najpotrebnejší. Toto isté tvrdia i cirkevní právnici: *Najväčší sľub je ten, čo sme dali pri krste.*⁴ No kto z nás dodržiava tento veľký sľub? Kto zostáva verný sľubom svätého krstu? Či sa neprehrešujú skoro všetci kresťania proti vernosti, ktorú sľúbili pri svojom krste? Odkiaľ môže pochádzať tento všeobecný neporiadok, ak nie zo zabudlivosti, v ktorej žijeme sľuby a záväzky svätého krstu; ak nie z toho, že skoro nik sám osobne nepotvrďuje tento *zmluvný kontrakt*, ktorý uzatvoril s *Bohom* cez svojich krstných rodičov!

[128.] Toto je také pravdivé, že Koncil v Sens⁵ – ktorý bol zvolaný z príkazu Ľudovíta Dobrého na odstránenie veľkých neporiadkov medzi kresťanmi – považoval za hlavnú príčinu tohto mravného úpadku práve zabudlivosť a neznalosť našich záväzkov vyplývajúcich zo svätého krstu. A na také zlo nenašiel lepší liek, než privádzať kresťanov k obnovovaniu si záväzkov a sľubov svätého krstu.

[129.] Tridentský Katechizmus, verný interpret úmyslov tohto posvätného koncilu, vyzýva farárov, aby sami robili to isté a aby viedli im zverených ľudí k tomu, aby sa rozpomätali a verili, že sú zaviazaní a zasvätení nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi ako otroci svojmu Vykupiteľovi a Pánovi. Hľa, ako to vyjadruje: *Farári nech vyzývajú veriaci ľud, aby vedel, že sme vo svedomí povinní navždy sa oddať a zasvätiť sa nášmu Vykupiteľovi a Pánovi ako otroci* (Kat. Trid. Koncilu, 1, c. 3).

[130.] Teda ak nás koncily, Otcovia a aj sama skúsenosť učia, že najlepším prostriedkom na vyliečenie neduhov medzi kresťanmi je priviesť ich k tomu, aby sa rozpomätali na záväzky vyplývajúce z ich krstu a aby si obnovili svoje krstné sľuby; nie je potom rozumné, aby sme to teraz urobili dokonalým spôsobom touto oddanosťou a zasvätením sa nášmu Pánovi cez jeho svätú Matku? Tvrdím, že toto je dokonalý spôsob, lebo k zasväteniu sa Ježišovi Kristovi používame ten najdokonalejší zo všetkých prostriedkov, ktorým je najsvätejšia Panna.

[Niektoré námietky]

[131.] Námietka, že táto pobožnosť by bola novinkou alebo že je bezvýznamná, neobstojí. Veď nie je nová, lebo koncily, Otcovia i mnohí autori, starší i novší, hovoria o tomto zasvätení sa nášmu Pánovi alebo o obnove sľubov svätého krstu ako o niečom už dávno praktizovanom, čo odporúčajú všetkým kresťanom. Je aj dôležitá, lebo hlavným pôvodcom neporiadkov, a tým i večného zatratenia kresťanov, je zabúdanie a nezáujem o tento záväzok.

[132.] Niekoľko by tiež mohol namietat: keďže nás táto pobožnosť vedie k darovaniu hodnoty všetkých našich dobrých skutkov, modlitieb, umŕtvovaní i milodarov nášmu Pánovi skrze ruky presvätej Panny, robí nás tým neschopnými pomôcť dušiam našich rodičov, priateľov a dobrodincov. Po prvé odpovedám, že sa nedá veriť tomu, že by mohlo našim priateľom, rodičom či známym uškodiť, keď sa bezvýhradne oddáme a zasvätime nášmu Pánovi a jeho svätej Matke. Tým by sme urážali ich moc a dobrotu, lebo iste budú veľmi pomáhať našim rodičom, priateľom i dobrodincom z nášho skromného duchovného výťažku či inými cestami.

Po druhé, táto oddanosť nám predsa nezakazuje modliť sa za druhých, či už mŕtvych alebo živých, pokiaľ použitie našich dobrých skutkov závisí od vôle presvätej Panny; ale skôr naopak, vedie nás

³ Sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ: *Summa Teol.*, II-II, 88,2.

⁴ KAHL: *Lexicon juridicum juris ... canonici...*, Ženeva, 1553.

⁵ Šiesty parížsky koncil v roku 829.

modliť sa za nich s ešte väčšou dôverou. Celkom tak, ako keby istý bohatý človek dal celé svoje imanie nejakému kniežaťu, aby si ho uctil: či by ho potom nemal prosieť s väčšou dôverou o almužnu pre dajakého svojho priateľa, ktorý by ho o to žiadal? A nebolo by pre knieža skôr potešením, že môže dosvedčiť vďačnosť človeku, ktorý sa zvliekol, aby jeho zaodel, ktorý sa ponížil, aby si ho uctil? A to isté musíme povedať o našom Pánovi a svätej Panne: nikdy sa nedajú prekonať vo vďačnosti.

[133.] Nieкто azda namietne: ak dám presvätej Panne všetku hodnotu mojich skutkov, aby ju udelila komu chce, možno potom budem musieť zostať o to dlhšie v očistci. Táto námietka, ktorá pochádza zo sebalásky a neznalosti štedrosti Boha a jeho svätej Matky, sa vyvráti sama. Uvažujme: horlivá a veľkorysá duša si cení viac Božie záujmy ako svoje, dáva Bohu bezvýhradne všetko, čo má, až tak, že už *viac dať nemôže – non plus ultra*, dychtí iba po sláve Ježiša Krista a jeho kráľovstve prostredníctvom jeho svätej Matky a celá sa obetuje, len aby ho získala. Pýtam sa teda, či táto veľkorysá a štedrá duša bude po smrti trestaná viac než iné len preto, že bola štedrejšia a nesebeckejšia? V žiadnom prípade! Práve voči takej duši, ako o chvíľu uvidíme, sú náš Pán a jeho svätá Matka veľmi štedrú už na tomto svete, aj na druhom, v poriadku prírody, milosti aj slávy.

[134.] Teraz sa pozrieme, i keď čo najstručnejšie, na *dôvody*, ktoré by nám mali túto úctu odporúčať, aj na úžasné *účinky*, ktoré má na dušu veriaceho, ako aj na *praktizovanie* tejto úcty.

[ŠTVRTÁ KAPITOLA]

[Dôvody, ktoré nám ju odporúčajú]

[1. Dáva nás úplne do služieb Bohu]

[135.] Prvý dôvod nám ukazuje, aké vynikajúce je zasvätiť sa Ježišovi Kristovi Máriinými rukami. Na zemi nemožno vymyslieť vznešenejšiu činnosť ako je služba Bohu. Veď aj priemerný Boží sluha je bohatší, mocnejší a aj vznešenejší ako všetci pozemskí králi a vládcovia, ak títo neslúžia Bohu. Aké je potom bohatstvo, moc i dôstojnosť verných a dokonalých Božích sluhov, ktorí sa úplne, bez výhrad a podľa svojich možností stravujú v jeho službe! Práve takým je verný a milujúci otrok Ježiša a Márie, ktorý sa dal úplne celý do služby tohto Kráľa kráľov cez ruky jeho svätej Matky a ktorý si nič neponecháva pre seba. Zlato celého sveta a krása nebies nestačia, aby mu boli za to odmenou.

[136.] Ostatné kongregácie, asociácie i bratstvá, ktoré vznikli na počesť nášho Pána a jeho svätej Matky a ktoré konajú toľko dobra v kresťanstve, nezaväzujú svojich členov k darovaniu sa bez výhrad. Predpisujú im iba niektoré spôsoby a činy, ktorými splnia svoj záväzok. Nechávajú ich slobodnými v ich ostatných činoch vo zvyšnom čase. Ale táto úcta človeka vedie k bezvýhradnému darovaniu všetkých svojich myšlienok, slov, skutkov a utrpení i všetkého času svojho života Ježišovi a Márii. Až tak, že či bdie alebo spí, či pije alebo je, či koná tie najväčšie činy alebo tie najnepatrnejšie, na základe jeho sebaobetovania to, čo robí, vždy skutočne patrí Ježišovi a Márii, dokonca aj keď na to nemyslí – iba ak by to výslovne odvolal. Aká to útecha!

[137.] A naviac, ako som už povedal, niet žiadnej inej praktiky ako táto, pomocou ktorej sa duša môže tak ľahko zbaviť akejkoľvek sebeckosti, ktorá sa nebadane vtiera aj do jej najlepších činov. Takúto veľkú milosť dáva náš dobrý Ježiš duši ako odmenu za jej hrdinský a nezištný čin, ktorým mu postúpila rukami jeho svätej Matky každú hodnotu svojich dobrých skutkov. Ak už na tomto svete stonásobne odmeňuje tých, ktorí sa z lásky k nemu vzdajú vonkajších dobier, časných a podliehajúcich skaze, aký potom bude stonásobok pre tých, ktorí obetovali dokonca aj svoje vnútorné a duchovné dobré!

[138.] Ježiš, náš veľký priateľ, sa nám dal bezvýhradne, s telom i dušou, s čnosťami, milosťami i zásluhami: *získal ma celého tým, že sa mi celý dal*, hovorí svätý Bernard. Nemali by nás spravodlivosť a vďačnosť priviesť k tomu, aby sme mu dali všetko, čo mu dať môžeme? Bol štedrý voči nám ako prvý, preto ho nasledujme! A zakúsime vo svojom živote, smrti i v celej večnosti jeho ešte väčšiu štedrosť: *K štedrému bude štedrý*.

[2. Vedie nás k napodobňovaniu príkladu Ježiša Krista a k cvičeniu sa v pokore]

[139.] Druhý dôvod nám ukazuje, že je samo osebe spravodlivé a pre kresťana výhodné úplne sa zasvätiť presvätej Panne týmto spôsobom, aby sme dokonalejšie patrili Ježišovi Kristovi. Tento dobrý Majster nepohrdol uzatvorením sa do lona svätej Panny ako zajatec a otrok lásky a podriadil sa jej i poslúchal ju počas tridsiatich rokov. A opakujem, že tu je ľudský duch v koncoch, keď sa vážne zamýšľa nad takýmto konaním: vtelená Múdrost' sa nechcela dať ľuďom priamo, aj keď to mohla urobiť, ale cez najsvätejšiu Pannu; nechcela prísť na svet vo veku zrelého muža, nezávisle na druhých, ale ako chudobné a malé dieťa, závislé na starostlivosti a výžive svojej svätej Matky. Táto nekonečná Múdrost' nesmierne túžila osláviť Boha, svojho Otca, a spasť ľudí a nenašla na to dokonalejší ani rýchlejší spôsob, než sa podrobiť presvätej Panne vo všetkom, a to nie počas prvých ôsmich, desiatich či pätnástich rokov svojho života, ale počas tridsiatich. Bohu, svojmu Otcovi, vzdala viacej slávy počas tohto svojho podriadenia sa a závislosti na svätej Panne, než by mu mohla vzdať využitím týchto tridsiatich rokov na konanie zázrakov, na kázanie po celej zemi, na obracanie všetkých ľudí. Veď ak by to tak nebolo, konala by inak. Ach! Ako veľmi oslavujeme Boha, keď sa podľa vzoru Ježiša podriaďujeme Márii! Keď máme pred očami takýto zreteľný a všetkým známy príklad, neboli by sme blázniví, keby sme si mysleli, že môžeme nájsť dokonalejší a rýchlejší prostriedok na oslavu Boha, než podriadiť sa Márii podľa vzoru jej Syna?

[140.] Na dôkaz nutnosti našej závislosti na presvätej Panne si tu pripomeňme to, čo sme o príklade Otca, Syna a Ducha Svätého vzhľadom na takúto závislosť už prv povedali. Otec daroval a daruje svojho Syna iba skrze ňu, tvorí deti a dáva svoje milosti iba skrze ňu. Boh Syn bol utvorený pre každého jednotlivca iba skrze ňu v spojení s Duchom Svätým a udeľuje svoje zásluhy a čnosti iba skrze ňu. Duch Svätý vytvoril Ježiša Krista a tvorí údy jeho Tajomného tela iba skrze ňu a aj svoje dary i priazne udeľuje iba skrze ňu. Ako by sme teda mohli po toľkých výrečných príkladoch Najsvätejšej Trojice odísť od Márie bez toho, že by sme sa jej zasvätili a chceli závisieť od nej v našej ceste k Bohu a v našom sebaobetovaní sa Bohu, ak nie sme úplne zaslepení?

[141.] Vybral som zopár latinských citátov od Otcov, aby som dokázal to, čo som povedal: *Mária má dvoch synov, Bohočloveka a obyčajného človeka; toho prvého je matkou telesne a toho druhého duchovne* (sv. Bonaventúra a Origenes). *Toto je vôľa Boha, ktorý chcel, aby sme všetko dostali cez Máriu; či už máme nejakú nádej, nejakú milosť, nejakú spásu, rozpoznejme, že to dostávame od nej* (sv. Bernard De Aquaeductu). *Všetky dary, čnosti a milosti samého Ducha Svätého sú rozdeľované jej rukami komu chce, kedy chce, ako chce a koľko chce* (sv. Bernardín). *Keďže si bol nehodný, aby ti bolo dané, bolo dané Márii, aby si cez ňu prijal, čokoľvek máš* (sv. Bernard).⁶

[142.] Keď Boh videl, že sme nehodní prijať jeho milosti priamo z jeho rúk, hovorí svätý Bernard, dal ich Márii, aby sme cez ňu mali všetko to, čo nám chcel dať. A tiež nachádza svoju slávu v tom, že prijíma vďačnosť, úctu a lásku, ktorú mu za jeho dobrodenia dlhujeme, rukami Márie. Je teda veľmi správne napodobňovať toto konanie Boha, tvrdí svätý Bernard, *aby sa milosť vrátila k svojmu autorovi tou istou cestou, akou prišla*. To je práve to, čo konáme touto úctou: ponúkame a zasväcujeme všetko, čím sme i všetko, čo máme, presvätej Panne, aby náš Pán prijal jej prostredníctvom slávu i vďačnosť, ktoré mu dlhujeme. Uznávame svoju nehodnosť a neschopnosť predstúpiť pred jeho nekonečný Majestát osamotene, a preto sa utiekame k jej príhovoru.

[143.] A navyše, vedie nás k veľkej pokore, ktorú Boh miluje nad všetky čnosti. Duša, ktorá sa vyvyšuje, ponizuje Boha, ktorá sa však pokoruje, Boha vyzdvihuje. *Boh pyšným odporuje, ale pokorným dáva milosť* (Jak 4,6). Ak sa pokoríš a budeš sa pokladať za nehodného predstúpiť pred neho a priblížiť sa k nemu, on sám zostúpi, zníži sa k tebe, aby v tebe našiel potešenie, aby ťa vyvýšil aj napriek tomu, aký si. Ale úplne iné je to, keď k Bohu pristupujeme smelo, bez sprostredkovateľa, vtedy Boh uniká a nemožno ho dosiahnuť. Ako len miluje poníženosť srdca! To pre takúto pokoru potrebujeme túto oddanosť, lebo nás vedie k tomu, aby sme nikdy nepredstupovali pred nášho Pána sami, akokoľvek je sladký a milosrdný, ale aby sme vždy použili

⁶ Sermo III in Vigilia Nativitate Domini.

príhovor svätej Panny: či už predstupujeme pred neho, či k nemu hovoríme, či sa k nemu približujeme, či mu chceme niečo ponúknuť, či sa s ním spojiť a zasvätiť sa mu.

[3. Získava nám služby svätej Panny]

[144.] *Tretí dôvod.* – Presvätá Panna je matkou sladkosti a milosrdenstva a nikdy sa nenechá predbehnúť v láske a štedrosti. Keď vidí, že sa jej ktosi daruje celý, aby si ju uctil i slúžil jej a zbaví sa toho najcennejšieho, len aby ju ozdobil, potom sa mu dáva aj ona úplne celá neomylným spôsobom: ponára ho do hlbín svojich milostí, ozdobuje svojimi zásluhami, podopiera svojou mocou, rozjasňuje svojím svetlom, objíma svojou láskou, dáva mu svoje čnosti – svoju pokoru, vieru, čistotu atď. – a stáva sa jeho zárukou, doplnkom a jeho všetkým vzhlľadom na Ježiša. A ako tento človek, ktorý sa zasvätil, je celý Máriin, tak je Mária celá jeho. Až tak, že môžeme o tomto dokonalom Máriinom služobníkovi a dieťaťi povedať to, čo svätý Ján evanjelista povedal o sebe, keď prijal presvätú Pannu za celé svoje imanie: *Si ju učeník vzal k sebe (Jn 19,27).*

[145.] To v takej duši, ak je verná, vyvoláva veľkú nedôveru, pohrdanie a nenávisť k sebe a veľkú dôveru a odovzdanie sa svätej Panne, svojej dobrej Panej. Už sa na svoje schopnosti, úmysly, zásluhy, čnosti ani dobré skutky viac nespolieha, lebo to všetko plne obetovala Ježišovi Kristovi prostredníctvom tejto dobrej Matky. A ani už viac nemá inú pokladnicu okrem jedinej, v ktorej má duša všetky poklady, ale ktorú už nemá pri sebe. Tou pokladnicou je Mária. Kto tak predstupuje pred Pána, obracia sa na neho s veľkou dôverou, bez otrockého či úzkostlivého strachu. Privádza ho to aj k citom zbožného a učeného abbé Ruperta, ktorý, narážajúc na víťazstvo Jakuba nad anjelom, adresoval presvätej Panne tieto krásne slová: *Ó, Mária, Pani moja a neporušená Matka Boha i človeka, Ježiša Krista, túžim bojovať spoločne s týmto Mužom, čiže Božím Slovom, vyzbrojený nie svojimi zásluhami, ale tvojimi (Prológ k Veľpiesni.)* Ach, akými mocnými sa stávame pred Ježišom Kristom, keď sme vyzbrojení zásluhami a príhovormi takej dôstojnej Matky Boha, ktorá – ako hovorí svätý Augustín – láskyplne premohla Všemohúceho.

[146.] Pretože touto oddanosťou dávame nášmu Pánovi rukami jeho svätej Matky všetky naše dobré skutky, táto dobrá Pani ich očisťuje, okrášľuje a spôsobuje, že ich jej Syn prijíma.

1) Očisťuje ich od všetkej špiny sebalásky a nepatrného pripútania sa k stvoreniam, ktoré sa nepozorovateľne vtiera aj do najlepších skutkov. Keďže sa dostanú do jej prečistých a plodných rúk, ktoré nikdy neboli neplodné ani nečinné a očisťujú už svojím dotykcom, zbavuje náš dar, ktorý sme jej dali, všetkého skazeného a nedokonalého.

[147.] 2) Okrášľi ich tým, že ich ozdobí svojimi zásluhami a čnosťami. Je to, ako keď nejaký vidiečan, ktorý chce získať priateľstvo a náklonnosť kráľa, ide za kráľovnou a dá jej jablko – celý svoj výnos, aby ho ponúkla kráľovi. A kráľovná po prijatí tohto úbohého, drobného daru vidiečana položí jablko na veľkú, krásnu, zlatú tácku a ponúkne ho kráľovi v mene vidiečana. Takto teda jablko, samo o sebe nedôstojný dar pre kráľa, stáva sa darom dôstojným jeho Majestátu vďaka zlatej táčke, na ktorej spočíva a osobe, ktorá ho ponúka.

[148.] 3) Predkladá tieto dobré skutky Ježišovi Kristovi, veď z toho, čo jej ponúkame, si neponecháva vôbec nič pre seba, ale všetko verne odovzdáva Ježišovi. Ak dávame jej, nevyhnutne dávame Ježišovi. Ak chválime a oslavujeme ju, ona zaraz chváli a oslavuje Ježiša. Aj teraz, keď ju chválime a jej dobrorečíme, spieva tak, ako vtedy, keď ju chválila svätá Alžbeta: *Velebí moja duša Pána (Lk 1,46).*

[149.] 4) Spôsobuje, že Ježiš prijíma tieto dobré skutky, aj keď zostávajú malicherným a biednym darom pre tohto Svätého svätých, Kráľa kráľov. Ak sami čosi predložíme Ježišovi, založené na vlastnom úsilí a schopnostiach, skúma náš dar a často ho odmietne kvôli špine, ktorú tam vnáša samoláska. Tak ako kedysi odmietol obety Židov, plné svojvôle (*napr. 1 Sam 13,9*). Ale keď mu niečo predkladáme cez čisté a panenské ruky jeho milovanej, dotýkame sa jeho slabej stránky – ak vôbec môžeme použiť tento výraz – lebo potom už toľko neskúma darovanú vec, ale svoju dobrú Matku, ktorá mu ju predkladá. Nehľadá toľko na to, od koho, ale cez koho dar prichádza. Lebo Máriu jej Syn vždy láskavo prijíma, veď ju nikdy neodmietol. A jeho Majestát so zaľúbením

prijíma všetko, čo mu predkladá, malé či veľké. Stačí, že to ponúka Mária, aby to Ježiš prijal a našiel v tom zaľúbenie. Hľa, dôležitá rada, ktorú svätý Bernard dával mužom i ženám, ktorých viedol k dokonalosti: *Keď chceš čosi obetovať Bohu a nechceš byť odmietnutý, postaraj sa, aby si to ponúkol cez príjemné a vznešené ruky Máriine (De Aquaeductu).*

[150.] Či samotná prirodzenosť neradí malým správať sa takto voči veľkým, ako sme videli? Prečo by nás milosť nemala viesť k podobnému chovaniu voči Bohu, ktorý nás nekonečne prevyšuje a pred ktorým sme menej než prach? A napokon, táto obhajkyňa je taká mocná, že ešte nikdy nebola odmietnutá, taká vynaliezavá, že pozná všetky tajomstvá na získanie Božieho srdca, taká dobrá a dobročinná, že neodmietne nikoho, akokoľvek malého či zlého. Neskôr, v príbehu Jakuba a Rebeky, vysvetlím pravý obraz právd, ktoré tvrdím.

[4. Najlepšie oslavuje Boha]

[151.] *Štvrtý dôvod.* Táto úcta, verne praktizovaná, je výborným prostriedkom na dosiahnutie toho, že cena všetkých našich dobrých skutkov poslúži čo najväčšej oslave Boha. Skoro nikto sa neriadi týmto vznešeným cieľom, aj keď je to našou povinnosťou. A to buď preto, že nevie, v čom spočíva najväčšia sláva Boha, alebo preto, že o ňu nestojí. No najsvätejšia Panna, ktorej prenechávame cenu i zásluhy našich dobrých skutkov, dokonale, vie v čom spočíva najväčšia sláva Boha a všetko, čo robí, koná iba na zväčšenie jeho slávy. Preto pravý služobník tejto dobrej Panej, ktorý sa jej celý zasvätil, ako sme si už vysvetlili, a svoje zasvätenie výslovne neodvolal, môže smelo tvrdiť, že hodnota všetkých jeho skutkov, myšlienok a slov slúži k čo najväčšej sláve Boha. Možno nájsť niečo potešujúcejšie pre dušu, ktorá miluje Boha čistou, nezištnou láskou a ktorá hľadá skôr Božiu slávu a jeho záujmy ako svoje?

[5. Vedie k zjednoteniu sa s naším Pánom]

[152.] *Piaty dôvod.* Táto nábožnosť je *ľahkou, krátkou, dokonalou a spoľahlivou* cestou na dosiahnutie zjednotenia s naším Pánom, v čom spočíva kresťanská dokonalosť.

1) Je to *ľahká* cesta, veď je to cesta, ktorú vytvoril Ježiš Kristus, keď prišiel k nám. Niet na nej žiadnej prekážky, ktorá by nám bránila prísť k nemu. Je pravda, že aj inými cestami môžeme dosiahnuť božské zjednotenie, ale len cez oveľa viac krížov a zbytočných úmrtí, i s oveľa viac prekážkami, ktoré len ťažko zdoláme. Bude treba prekonať tmavé noci, podivné boje i úzkosti, príkre hory, veľmi ostré trne a strašné púšte. No Máriinou cestou sa kráča ľahšie a pokojnejšie. Avšak i na nej budeme musieť vybojovať ťažké boje a prekonať veľké prekážky. No táto dobrá Matka a Pani sa svojim verným služobníkom tak priblíži, tak sa k nim pridruží, že ich bude osvetľovať v temnotách, vyjasňovať v pochybnostiach, posilňovať v obavách a podopierať v bojoch i ťažkostiach. Vskutku, táto panenská cesta k nájdeniu Ježiša je cestou ruží a medu v porovnaní s ostatnými cestami. Bolo niekoľko svätcov – ale bolo ich málo – ktorí prešli touto cestou, ako napríklad svätý Efrém, svätý Ján Damascénsky, svätý Bernard, svätý Bernardín, svätý Bonaventúra, svätý František Saleský. Títo prešli po tejto tichej ceste k Ježišovi Kristovi, lebo Duch Svätý, verný Ženich Márie, im ju ukázal svojou jedinečnou milosťou. Ale ostatní svätci, ktorých je väčšina, aj keď si všetci ctili presvätú Pannu, predsa na túto cestu nevstúpili, alebo len v malej miere. A preto prešli krutejšími a nebezpečnejšími skúškami.

[153.] Čím to teda je, namietne verný sluha Márie, že verní služobníci tejto dobrej Matky majú toľko príležitostí trpieť – a viac ako tí, ktorí jej nie sú až takí oddaní? Veď sa im protirečí, sú prenasledovaní, osočovaní, nemôžu ich zničiť; alebo kráčajú vo vnútorných temnotách a po púšťach, kde nieto ani najmenej kvapky nebeskej rosy. Ak táto nábožnosť k svätej Panne uľahčuje cestu k Ježišovi Kristovi, čím to je, že títo sú najviac križovaní?

[154.] Odpovedám, že vskutku je pravdou, že najvernejší služobníci svätej Panny, keďže sú jej najobľúbenejšími, dostávajú najväčšie nebeské milosti i láskavosti, a to sú kríže. No hneď aj tvrdím, že práve títo nesú kríže s väčšou ľahkosťou, zásluhami i slávou, a že čo by tisíckrát zastavilo alebo zvalilo iných, týchto nezastaví ani raz, ba poháňa ich to dopredu. A to preto, že táto dobrá Matka, plná milosti a naplnená Duchom Svätým, im všetky tieto kríže, ktoré im sama vyrezáva, nakladá do

cukru materskej nežnosti a natiera čistou láskou. Až tak, že ich radostne hltajú ako nakladané orechy, aj keď tie sú samy o sebe horké. A verím, že každý, kto chce byť oddaný a zbožne žiť v Ježišovi Kristovi, a teda aj znášať prenasledovanie a nieť každý deň svoj kríž, nikdy neunesie ťažké kríže, alebo nie s takou radosťou, ani nevydrží až do konca, ak nebude mať nežnú úctu k svätej Panne, ktorá je sladkosťou kríža. Je to ako so zelenými orechmi: nemožno ich jesť bez veľkého premáhania, ak nie sú naložené v cukre.

[155.] 2) Táto úcta k presvätej Panne je *krátkou* cestou k nájdeniu Ježiša Krista, jednak preto, že z nej vôbec nezblúdime, jednak preto, že – ako som práve povedal – kráčame po nej radostnejšie i ľahšie, a teda aj rýchlejšie. Viac pokročíme v krátkom čase podriadenosti a závislosti na Márii než počas celých rokov svojvôle a spoliehania sa na seba. Lebo *človek, ktorý poslúcha* a podriadi sa božskej Márii, *vítazne zaspieva* (Prís 21,28) nad všetkými svojimi nepriateľmi. Budú mu chcieť zabrániť kráčať, prinútiť ho cúvnuť alebo padnúť, ale s Máriinou podporou, pomocou a vedením bude postupovať obrími krokmi k Ježišovi Kristovi bez pádu, cúvania či zdržania. A to rovnakou cestou, po ktorej prišiel v krátkom čase obrími krokmi Ježiš k nám, ako je napísané (porov. Ž 19,6).

[156.] Rozmyšľaj, prečo Ježiš Kristus žil na zemi tak krátko a skoro všetky roky z tých niekoľkých, čo tu pobudol, prežil v podriadenosti a poslušnosti svojej Matke? Preto, lebo aj keď skoro dokonal, prežil dlhé časy, dlhšie než Adam, ktorý žil viac ako deväťsto rokov, lebo prišiel napraviť škody. Ježiš Kristus žil dlho, lebo žil úplne podriadený svojej svätej Matke a zjednotený s ňou, aby poslúchol svojho Otca. Veď po prvé ten, kto si ctí matku, sa podobá človeku, čo zbiera poklady – ako tvrdí Duch Svätý. To znamená, že kto si ctí Máriu, svoju Matku, až tak, že sa jej vo všetkom podriadi a poslúcha ju, ten sa stane skoro veľmi bohatým, lebo každým dňom zbiera poklady podľa tajomstva kameňa mudrcov: *Kto si ctí matku, zbiera poklady* (Sir 3,5). A po druhé, lebo jeden voľný výklad slov Ducha Svätého: *moja staroba je v milosrdenstve lona* (Ž 92,11 *Vulgáta*), hovorí, že je to lono Márie, ktoré *obklúčilo a splodilo dokonalého muža* (porov. Jer 31,22) a ktoré *bolo schopné obsiahnuť toho, ktorého celý vesmír nepojme ani neobsiahne*. A tvrdím, že v Máriinom lone sa mladí ľudia stanú starejšími vo svetle, svätosti, skúsenosti i múdrosti. Behom pár rokov dospejú až k plnosti Kristovho veku.

[157.] 3) Táto oddanosť je *dokonalou* cestou k zjednoteniu sa s Ježišom Kristom, lebo božská Mária je najdokonalejším a najsvätejším z čistých stvorení, a tiež preto, lebo Ježiš, ktorý sa stal dokonalým človekom, si nevybral žiaden iný spôsob na tejto svojej veľkej a úžasnej ceste. Najvyšší, Nepochopiteľný, Nedosiahnuteľný, Ten, ktorý Je, sa rozhodol prísť medzi nás malých, ktorí nie sme ničím, na túto zem. Ako sa to stalo? Najvyšší cez poníženu Máriu dokonale a božsky zostúpil k nám, veď nič nestratil zo svojej božskosti a svätosti. A práve cez ňu musia maličkí vystúpiť k Najvyššiemu dokonalým a božským spôsobom, bez akéhokoľvek strachu. Nepochopiteľný sa nechal plne pojať a obsiahnuť nepatrnou Máriou, bez umenšenia svojej nesmiernosti. A práve ňou sa musíme nechať dokonale a bez výhrad obsiahnuť a viesť. Neprístupný sa priblížil a úzko, dokonale a osobne sa spojil s našim človečenstvom cez Máriu, bez akejkolvek straty zo svojho Majestátu. A práve cez ňu musíme prichádzať k Bohu a dokonale i úzko sa spájať s jeho Majestátom bez strachu z odmietnutia. A napokon Ten, ktorý Je, ráčil prísť k tomu, čo nie je a urobiť, že to, čo nebolo, sa stalo Bohom, čiže Tým, ktorý je. Toto učinil dokonalým spôsobom, keď sa úplne daroval a podriadil mladučkej Panne Márii, a pritom v časnosti neprestal byť Tým, ktorý Je od celej večnosti. A podobne práve cez Máriu i my, aj keď nie sme ničím, môžeme sa stať podobnými Bohu milosťou a slávou, ak sa jej bez strachu z omylu darujeme tak dokonale a úplne, že v sebe nebudeme ničím, ale budeme všetkým v nej.

[158.] Nech by sa mi utvorila nová cesta k Ježišovi Kristovi, dláždená všetkými zásluhami svätých, zdobená každou ich hrdinskou čnosťou, osvetlená a okrášlená všetkým jasom a krásou anjelov a nech by všetci anjeli a svätí sprevádzali, ochraňovali a podopierali tých, ktorí by po nej chceli kráčať, amen, amen, tvrdím smelo, hovorím pravdivo, že by som pred takou dokonalou cestou radšej uprednostnil nepoškvrnenú cestu Márie: *Moju cestu urobil nepoškvrnenou* (Ž 18,33). Koľaj

či cestu, bez akejkol'vek škvrny či špiny, bez dedičného či osobného hriechu, bez tieňa či mrákavy. A ak môj milý Ježiš druhý raz príde na zem kral'ovať v sláve (a to je isté, že príde), vôbec si nevyberie inú cestu na príchod než božskú Máriu, ktorou prišiel tak bezpečne a dokonale prvý raz. Rozdiel, ktorý bude medzi prvým a druhým príchodom, je, že ten prvý bol tajný a skrytý, druhý bude slávny a oslňujúci. No obidva budú dokonalé, lebo oba sa udejú cez Máriu. Hľa, tajomstvo, ktoré nechápeme: *Tu nech umlknú každý jazyk.*

[159.] 4) Táto úcta k presvätej Panne je *spoľahlivou* cestou ako prísť k Ježišovi Kristovi a dosiahnuť dokonalosť v spojení s ním:

1. Lebo táto oddanosť, ktorú učím, nie je nová. Je taká dávna – ako tvrdí Boudon,⁷ ktorý nedávno zomrel v povesti svätosti, v knihe, ktorú napísal o tejto úcte – že nemožno presne určiť jej začiatky, ale aj tak je isté, že v Cirkvi nachádzame jej stopy už viac ako sedemsto rokov. Svätý Odilon – opát v Cluny, žil okolo roku 1040 – bol jedným z prvých, ktorý praktizoval túto úctu verejne vo Francúzsku, ako spomína jeho životopis. Kardinál Peter Damiáni spomína, že v roku 1076 sa blahoslavený Marin, jeho brat, v prítomnosti svojho predstaveného stal otrokom presvätej Panny veľmi povznášajúcim spôsobom: ved' si upevnil okolo krku povraz, kajúcne sa zbičoval a položil na oltár sumu peňazí na potvrdenie svojej oddanosti a zasvätenia sa svätej Panne. V tom verne vytrval celý svoj život tak, že si vyslúžil, že ho táto dobrá Pani pri jeho smrti navštívila, potešila a sama mu sľúbila raj ako odmenu za jeho službu. Cézar Bollandus⁸ sa zmieňuje o známom rytierovi, Vautierovi de Birbak, blízkom príbuznom vojvodu z Louvain, ktorý sa okolo roku 1300 zasvätil svätej Panne. Túto oddanosť praktizovali viacerí jednotlivci až do 17. storočia, keď sa stala známou.

[160.] O. Šimon de Roias⁹ – trinitár, ktorý vykupoval zajatcov, kazateľ kráľa Filipa III. – ju rozšíril po celom Španielsku a Nemecku. Od pápeža Gregora XV. získal na naliehanie kráľa mnohé odpustky pre tých, čo ju praktizovali. O. de Los Rios,¹⁰ augustinián, sa s blízkym priateľom otcom de Roiasom dal v Španielsku i Nemecku na vyučovanie tejto oddanosti slovom kázaným aj písaným. Napísal obsažné dielo *Mariánska hierarchia*, v ktorom s toľkou zbožnosťou a učenosťou pojednáva o tejto oddanosti, o jej starobylosti, výnimočnosti a solídnosti. Otcovia teatíni ju v minulom storočí zaviedli v Taliansku, na Sicílii i v Savojsku.

[161.] O. Stanislav Phalacius¹¹ zo Spoločnosti Ježišovej ju úžasne rozšíril v Poľsku. O. de Los Rios vo svojej knihe tu spomenutej vymenúva kniežatá, kňazné, biskupov a kardinálov rozličných kráľovstiev, ktorí si zvolili túto oddanosť. Ctihodný otec Kornel z Lapide,¹² hodný odporúčania pre svoju nábožnosť i veľkú učenosť, prijal poverenie od viacerých biskupov a teológov na preskúmanie tejto oddanosti. Po dôkladnom preskúmaní ju pre jej nábožnosť vychválil a viaceré osobnosti nasledovali jeho príklad. Ctihodní otcovia jezuiti, vždy horliví v službe najsvätejšej Panny, v mene členov kolínskej kongregácie predložili malý traktát o tejto úcte vojvodovi Ferdinandovi Bavorskému, vtedy arcibiskupovi Kolína. On ho schválil, povolil ho vydať a vyzval všetkých farárov a rehoľných kňazov svojej diecézy, aby šírili túto zdravú úctu, ako len môžu.

[162.] Kardinál de Bérulle,¹³ ktorého pamiatku si ctia v celom Francúzsku, bol najhorlivejším šíriteľom tejto úcty vo Francúzsku aj napriek mnohým osočovaniam a prenasledovaniam kritikov a voľnomyšlienkárov. Obviňovali ho z novôt a povier. Napísali proti nemu hanopis a rozšírili ho. Použili tisíce úskokov, či skôr diabol prostredníctvom ich služieb, aby ho zastavili v šírení tejto úcty po Francúzsku. Ale tento veľký a svätý muž odpovedal na ich osočovanie iba svojou trpezlivosťou. Námietky z ich hanopisu účinne vyvracia v krátkom spise, kde im dokazuje, že táto úcta sa zakladá

⁷ HENRI-MARIE BOUDON (1624-1702), arcidiakon v Évreux: *Iba Boh alebo sväté otroctvo úžasnej Matky Božej* (1667).

⁸ CÉSAIRE D'HEISTERBACH, (1188-1230), cistercián zo Cîteaux; nepresne cituje aj rok aj mená.

⁹ ŠIMON DE ROIAS, (1552-1624). Založil *Bratstvo otrokov panenskej Matky Božej*.

¹⁰ BARTOLOMEJ DE LOS RIOS, (1580-1652).

¹¹ STANISLAV FENICKI (1592-1652), alebo PHALACIUS.

¹² CORNELIUS VAN DEN STEEN, (1567-1637) poverený preskúmať pravovernosť úcty, ktorú P. Stanislav Fenicki šírili v Poľsku.

¹³ KARDINÁL DE BÉRULLE, (1575-1629).

na príklade Ježiša Krista, na povinnostiach, ktoré voči nemu máme a na sľuboch, ktoré sme dali pri svätom krste. A hlavne týmto posledným dôvodom zatvoril ústa svojim odporcom, keď im ukázal, že zasvätenie sa presvätej Panne a Ježišovi Kristovi jej rukami nie je nič iné, ako dokonalé obnovenie si svojich krstných sľubov. Vyslovil mnoho iných krásnych vecí o tejto úcte, ktoré si možno prečítať v jeho dielach.

[163.] V knihe pátra Boudona sa možno dočítať, ako rôzni pápeži schválili túto pobožnosť, ako ju mnohí teológovia preskúmali, aké príkoria podstúpila a aj prekonala a ako ju tisíce osôb prijali. A pritom všetkom ju nikdy žiaden pápež neodsúdil, ale to by napokon ani nebolo možné bez rozvrátenia základov kresťanstva. Je teda isté, že táto úcta vôbec nie je nová. A ak nie je všeobecne rozšírená, tak len preto, že je príliš cenná, aby ju všetci chutnali a skúšali.

[164.] 2. Táto úcta je *bezpečným* prostriedkom ako prísť k Ježišovi Kristovi, lebo charakteristickou vlastnosťou svätej Panny je, že nás isto k nemu privedie. Tak ako charakteristická vlastnosť Ježiša Krista je, že nás isto privedie k nebeskému Otcovi. Nech sa teda duchovné osoby mylne nedomnievajú, že by im Mária mohla prekážať v zjednotení s Bohom. Ved' či by bolo možné, aby tá, ktorá našla milosť u Boha pre všetkých spoločne a aj pre každého jednotlivca, mohla zabrániť nejakej duši dosiahnuť veľkú milosť spojenia s ním? Ved' bola úplne a vrchovato plná milostí, bola taká spojená s Bohom a v neho premenená, že ho to priviedlo stať sa v nej človekom, a bolo by teda možné, žeby ona mohla prekážať dokonalému spojeniu nejakej duše s Bohom? Je pravda, že pohľad na iné, akokoľvek sväté stvorenia by nám azda mohol v istých chvíľach oddialiť božské spojenie. Nie však na Máriu, ako som už povedal a ako vždy budem neúnavne tvrdiť. Jeden z dôvodov, prečo tak málo duší dospeje k plnosti veku Ježiša Krista je, že v ich srdciach nie je dostatočne formovaná tá, ktorá sa raz navždy stala jeho Matkou a plodnou Nevestou Ducha Svätého. Ak chce niekto mať zrelé i pekné ovocie, musí mať najprv strom, ktorý ho splodí; a kto chce mať ovocie života, Ježiša Krista, ten musí mať strom života, Máriu. Kto chce, aby v ňom účinkoval Duch Svätý, musí mať jeho vernú a nerozlučnú Nevestu, božskú Máriu, ktorá ho urobí úrodným a plným, ako sme už prv povedali.

[165.] Bud' si teda istý, že čím viac budeš vo svojich modlitbách, nazeraniach, prácach a utrpeniach hľadiť na Máriu – aj keď nie jasne a pozorne, aspoň však všeobecne a nepatrne – tým dokonalejšie budeš nachádzať Krista Ježiša, ktorý je s ňou vždy, veľký, mocný, účinkujúci i nepochopiteľný. Viac než v nebi alebo v ktoromkoľvek inom stvorení vo vesmíre. Nielenže božská Mária, plne ponorená v Boha, nie je pre dokonalých absolútne žiadnou prekážkou spojenia sa s Bohom, ale až dodnes vôbec nebolo a ani nikdy nebude stvorenie, ktoré by nám účinnejšie pomáhalo v tejto veľkej úlohe. A to buď milosťami, ktoré nám k tomu sprostredkuje, ved' *nikto sa nenaplní myšlienkou na Boha, iba skrze ňu*, ako tvrdí jeden svätec,¹⁴ alebo tým, že nás ochráni pred preludmi a podvodmi Zlého.

[166.] Kde je Mária, tam zlý duch vôbec nie je. Keď sme správne oddaní Márii, keď na ňu často myslíme a o nej rozprávame, je to jedným z najneomylnnejších znakov, že nás vedie dobrý duch. To je názor svätca,¹⁵ ktorý dodáva, že ako je dýchanie istým znakom živého tela, častá myšlienka a láskyplné vzývanie Márie je istým znakom, že duša nie je hriechom mŕtva.

[167.] Mária *sama vyhubila všetky bludy v celom svete*, hlása Cirkev i Duch Svätý, ktorý ju vedie.¹⁶ Akokoľvek kritici proti tomu šomrú, verný Máriin ctiteľ nikdy neupadne do bludu či ilúzie, aspoň nie do formálneho.¹⁷ Môže sa však myliť – aj keď ťažšie ako iný – materiálne, keď pokladá klamstvo za pravdu alebo zlého ducha za dobrého. Ale skôr či neskôr spozná svoj vecný nedostatok a omyl, a keď ho spozná, v žiadnom prípade nebude nástojčivo veriť a obhajovať to, čo prv pokladal za pravdivé.

¹⁴ SVÄTÝ GERMÁN CARIHRADSKÝ: *Sermo II in Dormitione Deiparae*.

¹⁵ SVÄTÝ GERMÁN CARIHRADSKÝ: *Oratio in sanctae Deiparae Zonam*.

¹⁶ *Rímsky breviár*, 7. antifóna 3. nocturna, spoločného officia na sviatky Panny Márie.

¹⁷ Formálny omyl má svoj obsah i formu, čiže vôľu i uvedomenie. Materiálny omyl je omyl bez vedomého chcenia.

[168.] Kto teda chce pokročiť na ceste dokonalosti a bezpečne a dokonale nájsť Ježiša Krista bez strachu zo sebaklamov, ktorý je bežný pre ľudí modlitby, nech s veľkým srdcom, *veľkomyselne a ochotne* (2 Mach 1,3), priľne k tejto úcte k presvätej Panne, ktorú azda dosiaľ nepoznal. Nech vstúpi na túto vynikajúcu cestu, ktorú dosiaľ nepoznal a ktorú mu ukazujem: *Vznešenejšiu cestu vám ukážem* (1 Kor 12,31). Ježiš Kristus, vtelená Múdrosť a náš jediný Pán, prekriesnil túto cestu, a preto žiaden jeho úd, čo po nej kráča, nemôže sa myliť. Je *lahkou* cestou, vďaka plnosti milostí a pomazaniu Ducha Svätého, ktorý ju naplňa. Keď po nej kráčame, vôbec sa neunavujeme a ani necúvame. Je *krátkou* cestou, lebo nás v krátkom čase privádza k Ježišovi Kristovi. Je *dokonalou* cestou, na ktorej nie je žiadne bahno, žiaden prach, ba ani najmenšia nečistota hriechu. A konečne je *spolahlivou* cestou, lebo nás vedie k Ježišovi Kristovi a k večnému životu priamym a istým spôsobom, bez toho, že by nás odvádzala vpravo či vľavo. Vstúpme teda na túto cestu a kráčajme po nej dňom i nocou až do plnosti veku Ježiša Krista.

[6. Dáva nám veľkú vnútornú slobodu]

[169.] *Šiesty dôvod.* – Tento spôsob úcty, ak sa verne praktizuje, dáva veľkú vnútornú slobodu, slobodu Božieho dieťaťa. Keďže touto úctou sa stávame otrokmi Ježiša Krista, úplne sa mu zasvätiac, potom tento dobrý Majster ako odmenu za väzenie lásky, do ktorého sa uzatvárame: 1) zbavuje našu dušu všetkých škrupúl i otrockého strachu, ktoré ju môžu iba sužovať, spútať a miasť; 2) rozširuje srdce svätou dôverou v Boha, keď spôsobuje, že hľadáme na neho ako na svojho otca; 3) inšpiruje nás nežnou detinskou láskou.

[170.] Bez zdržiavania sa dokazovaním tejto pravdy dôvodmi, uspokojím sa vyrozprávaním časti príbehu, ktorý som čítal v *Životopise matky Agnešy od Ježiša*, jakobínky,¹⁸ z kláštora Langeac v Auvergne, ktorá zomrela v povesti svätosti na tom istom mieste v roku 1634. Keď mala ešte len sedem rokov, už trpela veľkými duševnými mukami a počula hlas, ktorý jej hovoril, že ak chce byť oslobodená od všetkých trápení a uchránená pred všetkými nepriateľmi, nech sa stane čo najskôr otrokyňou Ježiša a jeho svätej Matky. Skôr sa nevrátila domov, kým sa nedala úplne celá Ježišovi a jeho svätej Matke ako otrokyňa, aj keď predtým nepoznala túto oddanosť, a keď našla železnú reťaz, upevnila si ju okolo bedier a nosila ju až do smrti. A hneď všetky muky a škrupule prestali, naplnil ju veľký pokoj a srdce sa jej rozšírilo tak (*porov. Ž 119,32*), že sa dala do šírenia tejto oddanosti medzi mnohými ďalšími, ktorí v nej pekne pokročili. Medzi nimi bol aj páter Olier, zakladateľ Seminára svätého Sulpícia a viacero kňazov a seminaristov z tohto seminára... Jedného dňa sa jej zjavila svätá Panna a dala jej na krk zlatú reťaz na dôkaz svojej radosti z toho, že sa Agneša stala otrokyňou jej Syna i jej. A svätá Cecília, ktorá sprevádzala svätú pannu, jej povedala: Šťastní sú verní otroci Kráľovnej neba, lebo sa budú tešiť z pravej slobody. *Tebe slúžiť je sloboda.*

[7. Získava veľké dobré pre blížneho]

[171.] *Siedmy dôvod.* – Veľké dobré, ktoré získava táto oddanosť nášmu blížnemu, by nám tiež mohli pomôcť prijať ju. Lebo práve týmto spôsobom sa cvičíme v láske k nemu výnimočným spôsobom, keďže mu rukami Márie dávame všetko, čo máme najcennejšie. A to je odčínajúca a vyprosujúca hodnota všetkých našich dobrých skutkov, nevynímajúc ani tú najnepatrnejšiu dobrú myšlienku, ani to najmenšie utrpenie. Súhlasíme, aby sa všetky zadosťučinenia, čo sme získali a čo až do smrti získame, použili podľa vôle svätej Panny na obrátenie hriešnikov alebo vyslobodenie duší z očistca. Nie je toto dokonalá láska k blížnemu? Neznamená toto byť opravdivým učeníkom Ježiša Krista, ktorý sa spozná podľa lásky? Nie je toto prostriedok na obracanie hriešnikov bez strachu zo samolúbosti a na vyslobodzovanie duší z očistca, pričom netreba robiť takmer nič navyše, než sme už povinní podľa svojho stavu?

[172.] Aby sme rozpozнали vznešenosť tohto dôvodu, je potrebné poznať, akým veľkým dobrom je obrátenie hriešnika i vyslobodenie duše z očistca. Je to dobro nekonečné. Je väčšie než stvorenie

¹⁸ AGNES DE LANGEAC, (1602-1634), priorka sestier sv. Dominika v kláštore sv. Kataríny v Langeac. Do Francúzskej revolúcie tieto sestry volali jakobínky, podľa kláštora sv. Jakuba v Paríži.

neba a zeme,¹⁹ lebo duša dostáva možnosť vlastníť Boha. Keby sme touto oddanosťou v celom svojom živote vyslobodili z očistca iba jedinú dušu alebo keby sme obrátili iba jediného hriešnika, nebolo by to dosť na to, aby sme do nej zapojili všetkých skutočne dobročinných ľudí? No treba zdôrazniť, že naše dobré skutky tým, že prechádzajú Máriinými rukami, získavajú na čistote, čoho dôsledkom sa zväčšuje ich zásluha i odčisťujúca a vyprosujúca hodnota. To je dôvod, prečo sa stávajú omnoho účinnejšími na pomoc dušiam v očistci a obracanie hriešnikov, než keby neprechádzali panenskými a štedrými rukami Márie. To málo, čo prostredníctvom svätej Panny, bez svojvôle a z čistej, nezaujatej lásky dávame, sa vskutku stáva všemocným na utíšenie Božieho hnevu a privolanie jeho milosrdenstva. A možno sa pri smrti zistí, že osoba, ktorá bola tejto oddanosti veľmi verná, ňou vyslobodila viaceré duše z očistca a obrátila viacerých hriešnikov, aj keď vo svojom živote nerobila nič iné, len úplne obyčajné veci svojho stavu. Aká radosť pri jej súde! Aká sláva vo večnosti!

[8. Je skvelým prostriedkom vytrvalosti]

[173.] *Ôsmy dôvod.* K tejto úcte k presvätej Panne nás akiste najsilnejšie pobáda to, že je skvelým prostriedkom na vytrvanie v čnosti a vernosti. Veď čím to je, že väčšina obrátení nemá trvácnosť? Čím to je, že znovu tak ľahko padáme do hriechu? Čím to je, že väčšina spravodlivých, namiesto toho, aby napredovala z čnosti do čnosti a získavala nové milosti, často stráca aj tú trochu čností a milostí, ktoré má? Ako som to už vyššie vysvetlil, toto nešťastie má svoj pôvod v tom, že aj keď je človek taký skazený, slabý a nestály, stále si dôveruje, spolieha sa na vlastné sily a pokladá sa za schopného ustrážiť si poklad svojich milostí, čností a zásluh. Touto úctou zverujeme svätej vernej Panne všetko, čo vlastníme. Prijímame ju za všestrannú strážkyňu všetkých dobier prírody i milosti. Práve na jej vernosť sa spoliehame, o jej silu sa opierame a na jej milosrdenstve i láske si zakladáme, aby aj napriek snahám diabla, sveta a tela zbaviť nás čností a milostí nám ich uchovávala a zväčšovala. Hovoríme jej ako dobré dieťa svojej matke alebo ako verný sluha svojej panej: *Opatruj, čo ti bolo zverené (1 Tim 6,20)*. Moja dobrá Matka a Pani, uznávam, že som na základe tvojho orodovania až dosiaľ prijal viac Božích milostí ako si zasluhujem. Moja neblahá skúsenosť ma učí, že veziem tento poklad na veľmi krehkej lodi a že som príliš slabý i úbohý, aby som si ho sám uchoval: *mladučký som a opovrhovaný (Ž 119,141)*. Milostivo prijmi do opatery všetko, čo vlastním a chráň mi to svojou vernosťou i mocou. Veď ak nado mnou bdieš, nič sa mi nestratí. Ak ma podopieraš, vôbec nespádnem. Ak ma ochraňuješ, som v bezpečí pred svojimi nepriateľmi.

[174.] Práve toto výslovne hlása svätý Bernard, aby nás nadchol pre túto oddanosť: *Kým ťa podopiera, nepadáš; kým ťa chráni, nebojíš sa; kým ťa vedie, neunavuješ sa; kým ti je naklonená, prichádzaš k bráne spásy (Super Missus)*. Zdá sa, že svätý Bonaventúra ešte otvorenejšie tvrdí to isté, keď hovorí: *Svätá Panna sa nielen zdržiava v plnosti svätých, ale svätých pevne drží a udržiava v plnosti, ktorá sa vôbec neumenší; spôsobuje, že sa ich čnosti nevytratia, ich zásluhy nezničia, ich milosti nestratia, démoni im neublížia a napokon, keď zhrešia, zadržiava nášho Pána, aby ich netrestal (Zrkadlo P. M.)*.

[175.] Presvätá Panna je vernou Pannou. Svojou vernosťou nahrádza Bohu straty, ktoré Eva spôsobila svojou nevernosťou a získava vernosť Bohu i vytrvalosť v dobrom pre tých a tie, ktorí k nej prilipnú. Práve preto ju istý svätec²⁰ prirovnáva k upevnenej kotve, ktorá ich pevne drží a ochraňuje pred stroskotaním na rozbúrenom mori tohto sveta, kde už toľkí ľudia zahynuli, lebo neboli pripútaní k tejto upevnenej kotve. Hovorí: *Pripútavame duše k tvojej nádeji ako k upevnenej kotve*. To k nej boli najviac pripútaní svätci, ktorí dosiahli spásu a pripútavali aj iných, aby vytrvali v čnosti. Šťastní teda, tisíckrát šťastní sú tí kresťania, ktorí sa i teraz k nej verne a úplne pripútavajú ako k upevnenej kotve. Vzdúvajúce sa búrky tohto sveta ich vôbec nezatopia ani neoberú o nebeské poklady. Šťastní sú tí a tie, ktorí do nej vstúpia ako do Noemovej archy! Vody potopy hriechov,

¹⁹ SVÄTÝ AUGUSTÍN: *Tractatus in Johannem*.

²⁰ SVÄTÝ JÁN DAMASCĚNSKY: *Homilia in Dormitione B.M.V.*

ktoré tak zaplavujú svet, im vôbec neuškodia, lebo: *ktorí sa namáhajú v mojej službe, nezhrešia* (Sir 24,30). *Ktorí sú vo mne, aby pracovali na svojej spáse, vôbec nezhrešia*, hovorí s Múdrost'ou. Šťastné sú tie neverné deti nešťastnej Evy, ktoré sa pútajú k vernej Matke a Panne: *veď ona vždy zostáva verná a nikdy seba samú nezaprie*.²¹ Vždy miluje tých, ktorí ju milujú: *Ja svojich milovníkov milujem* (Prís 8,17), a nie iba afektívnou láskou, ale láskou efektívnou a účinnou, ktorá ich veľkým množstvom milostí chráni, aby neupadali v čnosti alebo nepadli na ceste a nestratili milosť jej Syna.

[176.] Táto dobrá Matka vždy z čistej lásky prijme všetko, čo jej dáme do úschovy. Ak už raz niečo prijme, potom je ako strážkyňa podľa spravodlivosti na základe úložnej zmluvy povinná nám to ustrážiť. Presne ako človek, u ktorého by som si uložil tisíc toliarov. Bol by povinný ustrážiť mi ich až do tej miery, že keby o ne azda svojou nedbanlivosťou prišiel, zostal by podľa práva za ne opravdivo zodpovedný. Ale nie, verná Mária nikdy nemôže nedbalosťou stratiť to, čo jej zveríme! Nebo a zem sa pominú skôr, ako by ona bola neporiadna alebo neverná voči tým, ktorí sa na ňu spoliehajú.

[177.] Úbohé deti Márie, vaša slabosť je obrovská, nestálosť ohromná a váš základ je veľmi skazený. Uznávam to. Pochádzate z tej istej zvrhlej masy Adamových a Eviných detí. Ale nezúfajte si pre to a utíšte sa! Ba tešte sa! Lebo hľa, ponúkam vám tajomstvo, ktoré vás naučím. Tajomstvo, ktoré nepozná skoro nikto spomedzi kresťanov, aj tých najzbožnejších. Nenechávajte si svoje zlato a striebro v truhliciach, ktoré už prv zlý duch vylomil, keď vás okradol. Sú príliš malé, príliš slabé a príliš staré na to, aby v sebe udržali taký veľký a taký vzácny poklad. Nedávajte číročistú pramenistú vodu do svojich nádob, zničených a nakazených hriechom. I keď v nich už hriech nie je, smrad po ňom tam ešte zostáva a vodu pokazí. Nedávajte vynikajúce víno do svojich starých sudov, v ktorých ste mali zlé víno, lebo sa v nich skazí a môže sa rozliať.

[178.] Aj keď mi azda rozumiete, duše vyvolené, poviem to ešte otvorenejšie. Nezverujte zlato svojej lásky, striebro svojej čistoty, vodu nebeských milostí a ani víno svojich zásluh i čností deravému vrecu, starej a rozbitej truhlici či pokazenej a zničenej nádobe ako ste vy. Inak vás orabujú zlodeji, čiže démoni, ktorí nocou i dňom hľadajú a číhajú na správny okamih, aby to urobili. Inak všetko, čo vám Boh dáva v najčistejšom stave, zničíte smradom sebalásky, dôverou v seba a svojvôľou. Všetky svoje poklady, milosti i čnosti vložte, vlejte do Máriinho lona a srdca, veď ona je *nádoba duchovná, nádoba počestná, výborná nádoba pobožnosti*.²² Odkedy sa Boh sám osobne uzatvoril so všetkými svojimi dokonalosťami do tejto nádoby, stala sa úplne duchovnou bytosťou i duchovným príbytkom tých najduchovnejších duší. Stala sa hodnou cti i čestným trónom najvznešenejších kniežat od večnosti. Stala sa dôležitou v nábožnosti i sídlom najvychýrenejších duší v láskavostiach, milostiach a čnostiach. Stala sa napokon bohatou ako dom zlatý, silnou ako veža Dávidova, čistou ako veža zo slonovej kosti.

[179.] Ó, šťastný človek, ktorý všetko daroval Márii! Ktorý sa jej vo všetkom a pre všetko zveruje a v ňu sa ponára! Je úplne Máriin a Mária je úplne jeho. Môže s Dávidom smelo povedať: *Mária je mojím údelom* (Ž 119,56). Alebo s milovaným učeníkom: *Prijal som ju k sebe* (Jn 19,27) ako celé svoje imanie. Alebo s Ježišom Kristom: *Všetko, čo mám, je tvoje, a všetko, čo máš ty, je moje* (Jn 17,19).

[180.] Ak si tu nejaký kritický čitateľ povie, že zveličujem alebo prehánam v zbožnosti, tak beda! Nechápe ma. Buď preto, že je zmyselným človekom, ktorý vôbec neobľubuje duchovné veci. Alebo preto, že je zo sveta, a tak nemôže prijať Ducha Svätého. Alebo preto, že je namyslený i kritický, a tak zavrhne alebo pohrdne všetkým, čomu nerozumie. No duše, *čo sa nenarodili ani z krvi, ani z vôle tela, ani z vôle muža, ale z Boha* (Jn 1,13) a z Márie, mi rozumejú a som im po chuti. Práve pre ne toto píšem.

[181.] No aj tak hovorím jedným i druhým, pokračujúc v prerušenom, že božská Mária tým, že je

²¹ Porov. 2 Tim 2,13: 'On ostáva verný, lebo seba samého zaprieť nemôže.' Aplikuje na P. Máriu.

²² Nový preklad: 'príbytok Ducha Svätého, príbytok hoden cti, vznešený príbytok nábožnosti.'

najčestnejšou a najštedrejšou spomedzi čistých stvorení, sa nikdy nenechá predbehnúť v láske ani v štedrosti. A ako hovorí jeden svätý muž, *za vajíčko dá hoviadko (slovná hračka: pour un œuf un bœuf)*. Inými slovami: za tú trošku, čo jej dáme, nám dá mnoho z toho, čo od Boha prijala. Teda ak sa jej nejaká duša dá bez výhrad, aj ona sa dá tejto duši bez výhrad. To jest vtedy, ak vložíme do nej celú svoju dôveru bez domýšľavosti ak po jej boku budeme pracovať na osvojení si čnosti a krotení svojich vášní.

[182.] Nech verní služobníci svätej Panny smelo povedia so svätým Jánom Damascenským: *Pretože ti dôverujem, ó, Božia Matka, zachránim sa. Pretože ma chrániš, ničoho sa nebudem báť. S tvojou záštitou a pomocou porazím a donútim k úteku mojich nepriateľov. Lebo byť ti oddaný je zbraňou spásy, ktorú Boh dáva tým, ktorých chce spasiť* (Zvestovanie).

[PIATA KAPITOLA]

[Biblický predobraz tejto dokonalej úcty: Rebeka a Jakub]

[183.] O všetkých pravdách, o ktorých som práve písal vzhľadom na presvätú Pannu a jej deti i služobníkov, Duch Svätý nám vo Svätom písme dáva podivuhodný predobraz v príbehu Jakuba,²³ ktorý obsiahol požehnanie od svojho otca Izáka vďaka dôvtipu a snahe svojej matky Rebeky. Hľa, ako ho Duch Svätý opisuje, a hneď ho aj vysvetlím.

[1. Príbeh Jakuba]

[184.] Ezau predal Jakubovi svoje právo prvorodeného (porov. Gn 25,33). Matka týchto dvoch bratov, Rebeka, nežne milovala Jakuba a o niekoľko rokov neskôr ľst'ou, ktorá bola celkom svätá a plná tajomstiev,²⁴ zaistila túto výhodu Jakubovi. Lebo Izák sa cítil veľmi starý a chcel požehnať svoje deti prv, ako zomrie. Zavolať si svojho syna Ezaua, ktorého miloval, a prikázal mu ísť na lov, aby si mohol zajesť a potom ho požehnať. Rebeka o tom hneď upovedomila Jakuba a kázala mu priniesť dve kozliatka zo stáda. Keď ich dal svojej matke, pripravila z nich Izákovi to, o čom vedela, že rád jedáva. Obliekla Jakuba do Ezauových šiat, ktoré si ponechala, a ovinula mu ruky i krk kožou kozliat, aby jeho otec, ktorý už nevidel, pri počutí hlasu Jakuba si mohol aspoň podľa chlpov jeho rúk myslieť, že to je Ezau, jeho brat. Izák bol naozaj prekvapený jeho hlasom a bol presvedčený, že je to hlas Jakubov. Kázal mu prísť bližšie a ohmatal mu chlpy kože, ktoré pokrývali jeho ruky. Vravel, že hlas je síce Jakubov, ale že ruky sú Ezauove. Keď dojedol a pobožkal Jakuba, ucítil vôňu jeho šiat, požehnal ho a prial mu rosu z neba a plodnosť zeme. Ustanovil ho za pána všetkých jeho bratov a ukončil svoje požehnanie slovami: *Nech je sám zlorečený, kto ti bude zlorečiť, a nech je naplnený požehnaním, kto ťa bude žehnať*. Len čo Izák dopovedal tieto slová, prichádza Ezau a prináša pokrm, čo ulovil, aby ho potom otec požehnal. Tento svätý patriarcha bol zaskočený neuveriteľným prekvapením, keď spoznal, čo sa stalo. Ale bol veľmi ďaleko od toho, aby odvolal, čo učinil. Naopak, potvrdil to, lebo v tom veľmi citelne videl Boží prst. Na to Ezau zreval, ako zaznamenáva Sväté písmo, a kým brata naduto obviňoval z podvodu, otca sa pýtal, či má len jedno požehnanie. V tomto, ako poznamenávajú Cirkevní otcovia, je predobrazom tých, ktorí veľmi ľahko spájajú Boha so svetom a chcú si užívať súčasne útechy neba i zeme. Izák, dojatý nárekom Ezaua, ho napokon požehnal, ale zemským požehnaním, a podriadil ho bratovi. To v ňom roznieťlo takú jedovatú nenávisť voči Jakubovi, že čakal už len na otcovu smrť, aby ho zabil. A Jakub by sa nemohol vyhnúť smrti, keby ho jeho drahá matka Rebeka neochránila svojím dôvtipom a dobrými radami, ktoré on poslúchol.

[2. Vysvetlenie Jakubovho príbehu]

[185.] Prv, než tento krásny príbeh vysvetlím, musím poznamenať, že podľa všetkých Cirkevných otcov²⁵ a vykladačov Svätého písma²⁶ Jakub je predobrazom Ježiša Krista a predurčených, kým Ezau predobrazom zavrhnutých. Treba len preskúmať činy a správanie jedného i druhého, aby sme

²³ Gn 27. Opiera sa o biblickú interpretáciu Mal 1,2-3 a Hebr 11,20 a 12,16.

²⁴ Porov. SVÄTÝ AUGUSTÍN: *Contra mendacium*. Ide o tajomstvo predurčenia Jakuba, pozri napr.: Oz 12,4.

²⁵ Porov. napr. SVÄTÝ AUGUSTÍN: *Sermo IV de Scriptura Veteri et Novi Testamenti*; SVÄTÝ AMBRÓZ: *De Jacob et via beata*.

²⁶ Porov. napr. SVÄTÝ BERNARD: *Sermo XXIX in Canticum*; SVÄTÝ ALBERT VEĽKÝ: *Biblia mariana*.

to mohli posúdiť.

1) Prvorodený Ezau bol telesne silný a mohutný, šikovný a dôvtipný v strelbe z luku a lovení množstva zvere.

2) Nezostával skoro nikdy doma a skladal svoju dôveru len vo svoju silu a zručnosť, pracoval len vonku.

3) Nestaral sa veľmi, aby sa zapáčil svojej matke Rebeke, takže nič pre to nerobil.

4) Bol veľký gurmán a tak rád maškrtil, že predal právo prvorodeného za misu šošovice.

5) Bol, ako Kain, plný závesti voči svojmu bratovi Jakubovi a prenasledoval ho do krajnosti.

[186.] Hľa, počínanie, ktoré zavrhnúť vždy sledujú.

1) V časných záležitostiach sa spoliehajú na svoju silu a dôvtip: sú veľmi silní, obratní aj bystrí pre pozemské veci. Ale sú veľmi biedni a nevedomí vo veciach neba: *V pozemských veciach sú silní, v nebeských slabí.* Lebo:

[187.] 2) Vôbec, alebo len veľmi málo sa zdržujú doma, vo vlastnom dome, čiže vo svojom vnútri. A to je vnútorný a hlavný príbytok každého človeka, daný Bohom, aby v ňom prebýval podľa Božieho príkladu: lebo on je vždy u seba. Zavrhnúť vôbec nemajú radi utiahnutosť a ani duchovnosť či vnútornú zbožnosť. K vnútorným a kontemplatívnym ľuďom, ktorí pracujú viac vnútri ako vonku, sa správajú ako k slaboduchým, bigotným či čudákom.

[188.] 3) Zavrhnúť sa málo starajú o úctu k svätej Panne, Matke predurčených. Je síce pravda, že k nej neprechováajú otvorenú nenávisť, veď ju niekedy aj chvália, tvrdia, že ju milujú a niektorí aj praktizujú čosi ako pobožnosť na jej počesť. No nevedia strpieť, aby ju nežne milovali, lebo jej vôbec neprejavujú lásku Jakuba. Nachádzajú chyby v praktikách úcty, ktoré verne konajú jej dobré deti a služobníci na získanie jej priazne, lebo neveria v nevyhnutnosť tejto úcty pre spásu. Podľa nich stačí nemať svätú Pannu v nenávisti či otvorene nepohrdať úctou k nej, aby získali od nej veľa milostí. Alebo si myslia, že sú jej služobníkmi, keď sa odmodlia či odapocú niekoľko modlitieb na jej počesť, avšak bez náklonnosti k nej či nápravy svojho života.

[189.] 4) Zavrhnúť predávajú svoje právo prvorodeného, čiže radosti raja, za misu šošovice, to jest, za radosti zeme. Smejú sa, pijú,edia, zabávajú sa, hrajú sa, tancujú a podobne, no nesnažia sa, ako Ezau, aby sa stali hodnými požehnanie nebeského Otca. Tromi slovami povedané, myslia iba na zem, milujú iba zem a hovoria a konajú iba pre zem a pozemské slasti. A tak krstnú milosť, svoje rúcho nevinnosti i svoje nebeské dedičstvo predávajú za chvíľkový pôžitok, za márnym dym slávy a za kúsok tvrdej zeme, žltej alebo bielej.

[190.] 5) A napokon, zavrhnúť nenávidia a neustále prenasledujú vyvolených, otvorene či tajne. Títo sú im na ťarchu a oni nimi pohrdajú, kritizujú ich, ironizujú, hanobia, olupujú, klamú, ožobračujú, vyhánajú ich a drvia na prach. Zatiaľ čo sami bohatnú, oddávajú sa svojim potešeniam, sú v dobrej situácii, obohacujú sa, vzťahujú a žijú, ako sa im páči.

[191.] 1) Druhorodený Jakub bol slabej telesnej konštrukcie, jemný a pokojný. Obyčajne sa zdržiaval doma, aby získal priazeň svojej matky Rebeky, ktorá ho nežne milovala. Ak odchádzal, tak nie z vlastnej vôle, ani nie na základe dôvery vo vlastný dôvtip, ale z poslušnosti voči svojej matke.

[192.] 2) Miloval a ctil svoju matku, a preto sa zdržiaval doma v jej blízkosti. Bol najspokojnejší, keď ju videl. Vyhýbal sa všetkému, čo by sa jej mohlo nepáčiť a robil všetko, o čom si myslel, že sa jej páči. To zväčšovalo v Rebeke lásku, ktorou ho milovala.

[193.] 3) Vo všetkom sa podriadil svojej drahej matke a úplne vo všetkom ju poslúchal na slovo, bez meškania, s láskou a bez sťažovania sa. Na najmenší znak jej vôle malý Jakub bežal a pracoval. Bez mudrovania veril všetkému, čo mu povedala: napríklad, keď ho žiadala, aby vybral dve kozliatka a priniesol jej ich, žeby pripravila jesť jeho otcovi Izákovi. Jakub jej vôbec neoponoval, že na prípravu jedla pre jediného človeka stačí iba jedno kozľa. Ale bez mudrovania urobil, čo mu povedala.

[194.] 4) Mal veľkú dôveru k svojej drahej matke. Veď sa vôbec nespoliehal na svoju šikovnosť,

ale jedine na jej starostlivosť a ochranu. Obracal sa na ňu vo všetkých svojich potrebách a radil sa s ňou vo všetkých pochybnostiach: napríklad, keď sa jej pýtal, či od svojho otca nedostane zlorečenie namiesto požehnania. Uveril jej a spoľahol sa na ňu, keď mu oznámila, že prípadné zlorečenie vezme na seba.

[195.] 5) A napokon, v rámci svojich možností napodobňoval čnosti, ktoré videl na svojej matke. A azda jedným z dôvodov, prečo vysedával najradšej doma, bolo, aby napodobňoval svoju drahú matku, ktorá bola taká čnostná, a aby sa vzdialil od zlých spoločností, ktoré kazia mravy. Takto sa stal hodným prijať dvojité požehnanie svojho drahého otca.

[196.] Podobne sa každý deň správajú predurčení:

1) Najradšej vysedávajú doma pri svojej matke. Číže milujú utiahnutie, sú sústredení, oddávajú sa modlitbe, avšak podľa príkladu a v spoločnosti svojej Matky, svätej Panny, ktorej všetka sláva je vnútri a ktorá počas celého svojho života veľmi milovala utiahnutie a modlitbu. Ukazujú sa občas aj navonok vo svete, ale to iba z poslušnosti voči vôli Boha a ich drahej Matky, aby si splnili povinnosti svojho stavu. Niektoré veci sa môžu zdať veľkými a vykonanými navonok, no oni si cenia oveľa viac tie, ktoré uskutočňujú v sebe, vo svojom vnútri, v spoločnosti presvätej Panny, lebo práve tam vytvárajú veľdielo svojej dokonalosti, popri ktorom všetky ostatné diela sú len detskými hrami. A tak kým ich bratia a sestry môžu za chvály a súhlasu sveta veľmi mocne, dôvtipne a úspešne pracovať pre vonkajšok, oni vo svetle Ducha Svätého spoznali, že je oveľa viac slávy, dobra a radosti v tom, keď sa ukrytí zdržujú v ústraní s Ježišom Kristom, ich vzorom, v úplnej a dokonalej podriadenosti svojej Matke, než aby sami od seba konali divy prírody a milosti vo svete, ako to robí toľko Ezauov a zavrhnutých. *V jeho dome bude úspech a bohatstvo (Ž 112,3).* Sláva pre Boha a bohatstvá pre človeka sa nachádzajú v dome Márie. Pane Ježišu, aké milé sú tvoje svätostánky! Vrabec našiel dom, aby sa ubytoval a lastovička hniezdo, aby uložila svoje mláďatá. Oh! Aký šťastný je človek, ktorý prebýva v dome Márie, kde si si urobil ako prvý svoj príbytok! Človek v tomto dome vyvolených prijíma pomoc od teba samého a disponuje výšinami a stupňami všetkých čností vo svojom srdci, aby sa v tomto údolí nárekov pozdvihol k dokonalosti. *Aké milé ... príbytky (Ž 84,2)* atď.

[197.] 2) Nežne milujú a opravdivo si ctia presvätú Pannu ako svoju dobrú Matku a Paniu. Nemilujú ju iba ústami, ale naozaj, a prechovávajú k nej úctu v hĺbke srdca, a nie iba navonok. Ako Jakub sa vyhýbajú všetkému, čo by sa jej mohlo nepáčiť a horlivo robia všetko, o čom sú presvedčení, že im pomôže získať jej náklonnosť. Prinášajú a odovzdávajú jej nie dve kozliatka, ako Jakub Rebeke, ale svoje telá i duše so všetkým, čím vládnu, predobrazené dvomi Jakubovými kozliatkami – 1) aby ich prijala ako vec, ktorá jej patrí; 2) aby ich zabila a usmrtila hriechu a samým sebe tým, že ich stiahne, zvrhne z ich vlastnej kože a zo sebalásky a tak aby sa páčili Ježišovi, jej Synovi, ktorý pre svojich priateľov a učeníkov nechce iné, len aby zomreli sami sebe; 3) aby ich pripravila podľa chuti nebeského Otca, ktorú pozná najlepšie zo všetkých stvorení, na jeho väčšiu slávu; 4) a nakoniec, aby vďaka jej pomoci a orodovaniu sa ich telá i duše stali lahodným pokrmom, hodným úst a požehnania nebeského Otca, úplne očistené od každej škvrny, úplne usmrtené, úplne z kože zvrhnuté a dobre pripravené. Nebudú teda takto konať vyvolení, ktorí si obľúbia a budú žiť dokonalé zasvätenie sa Ježišovi Kristovi rukami Márie, ktoré ich učíme, aby Ježišovi a Márii dosvedčovali účinnú a odhodlanú lásku? Zavrhnutí azda tvrdia, že milujú Ježiša, že milujú a ctia si Máriu, ale nie tým, čo je ich vlastné, nie tak, že by obetovali svoje telá s ich zmyslami, duše s ich vášňami, tak, ako to robia predurčení.

[198.] 3) Podriaďujú sa svätej Panne a poslúchajú ju ako svoju dobrú Matku, podľa vzoru Ježiša Krista, ktorý z tridsiatich troch rokov prežitých na zemi tridsať využil na oslavu Boha, svojho Otca, dokonalou a úplnou podriadenosťou svojej svätej Matke. Poslúchal ju a presne plnil jej rady.²⁷

²⁷ Porov. napr.: Lk: 2,51: Potom sa s nimi vrátil do Nazareta a bol im poslušný. Jn 2,4-5: Ešte neprišla moja hodina. Jeho matka povedala obsluhujúcim: Urobte všetko, čo vám povie! SVÄTÝ BERNARD: *Homília I super Missus est*; SVÄTÝ BERNARDÍN SIENSKY, *Sermo V de Nativitate B.M.V.*: 'Božej vláde je podrobené všetko, aj svätá Panna; a aj vláde Panny je podrobené všetko, i Boh.' Nazývaná je 'Prosiaca všemohúcnosť'.

Práve tak, ako malý Jakub počúval Rebeku podľa jej rady: *počúvni, čo ti prikazujem, (Gn 27,8 Vulgáta)* syn môj! Alebo ako obsluhujúci na svadbe v Káne, ktorým svätá Panna povedala: *Urobte všetko, čo vám povie (Jn 2,5)* môj Syn! Za to, že Jakub poslúchol svoju matku, získal požehnanie akoby zázrakom, aj keď normálne ho nemal právo získať. A obsluhujúci na svadbe v Káne boli odmenení prvým zázrakom Ježiša Krista, ktorý tam premenil vodu na víno podľa prosby svojej svätej Matky, za to, že poslúchli jej radu. Podobne všetci tí, ktorí až do konca vekov prijímú požehnanie nebeského Otca a budú odmenení Božími zázrakmi, môžu prijať tieto milosti iba svojou dokonalou poslušnosťou Márii. Ezauovia však stratia svoje požehnanie, lebo sa nepodriaďujú svätej Panne.

[199.] 4) Sú plní dôvery v dobrotu a moc presvätej Panny, ich dobrej Matky. Neustále sa porúčajú pod jej ochranu. Považujú ju za svoju polárnu hviezdu, ktorá ich nasmeruje do správneho prístavu. S otvorenosťou srdca jej odhaľujú svoje bolesti a potreby. Pripútavajú sa k jej milosrdným a láskavým prsiam, aby dosiahli na jej príhovor odpustenie svojich hriechov alebo aby vychutnávali jej materské sladkosti vo svojich námahách a ťažkostiach. Ba sami sa vrhajú do jej láskavého a panenského lona, úžasným spôsobom sa v ňom ukrývajú a strácajú, aby ich obklopila čistá láska, aby ich tam očistila od najmenšej škvŕny a aby tam našli Ježiša, ktorý tam sídli, ako na svojom najslávnejšom tróne. Och! Aké to šťastie! *Nemysli si, hovorí otec Gueric, že je väčším šťastím prebývať v Abrahámovom lone ako v Máriinom, lebo tam si Pán postavil svoj trón.*²⁸ Zavrhnutí naopak vkladajú celú svoju dôveru do seba. Spolu s márnотratným synom jedia len to, čo žerú svine. S ropuchami sa živia iba zemou. So svetákmi milujú iba viditeľné, povrchné veci. Vôbec im nechutí sladkosť Máriinho lona a prs. Nepocitujú žiadnu oporu či dôveru, ktorú predurčení prechovávali voči svätej Panne, ich dobrej Matke. Biedne milujú svoju povrchnú žiadostivosť, ako hovorí svätý Gregor,²⁹ lebo nechcú ochutnať sladkosť, ktorá je už pripravená v ich vnútri, ako aj v Ježišovi i Márii.

[200.] 5) Nakoniec, predurčení sa držia ciest svätej Panny, ich dobrej Matky. Čiže napodobňujú ju, a práve preto sú skutočne šťastní a oddaní. A to prináša aj neomylný znak ich predurčenia, presne ako im hovorí táto dobrá Matka: *Blažení sú tí, čo cesty moje varujú (Prís 8,32)*, čo znamená, blahoslavení tí, ktorí s podporou Božej milosti sa cvičia v mojich čnostiach a kráčajú po stopách môjho života. Sú šťastní už na tomto svete, počas svojho života, vďaka hojnosti milosti a láskavosti, ktoré im zo svojej plnosti udeľujem ešte hojnejšie než tým, ktorí ma nenasledujú tak zblízka. Sú šťastní aj v ich smrti, ktorá je tichá a pokojná a pri ktorej som obvyčajne prítomná, aby som ich sama priviedla do radostí večnosti. A nakoniec budú šťastní vo večnosti, lebo ešte nikdy sa nestratil žiaden z mojich sluhov, ktorý vo svojom živote napodobňoval moje čnosti. Zavrhnutí sú naopak nešťastní už za svojho života i vo svojej smrti a aj vo večnosti, lebo vôbec nenapodobňujú presvätú Pannu v jej čnostiach. Uspokojia sa s tým, že občas vstúpia do jej bratstiev, odmodlia sa akési modlitby na jej počesť či vykonajú nejaký iný vonkajší úkon nábožnosti. Ó, svätá Panna, moja dobrá Matka, akí šťastní sú tí – opakujem s pohnutým srdcom – akí šťastní sú tí a tie, ktorí sa nenechajú zviest' falošnou úctou k tebe, keď sa verne držia tvojich ciest, tvojich rád i príkazov! No akí nešťastní a prekliati sú tí, ktorí zneužívajú úctu k tebe, keď nezachovávajú prikázania tvojho Syna: *Tí, čo bočia od tvojich príkazov, sú prekliati (Ž 119,21).*

[3. Láskyplné odmeny svätej Panny verným služobníkom]

[201.] Teraz predstavíme láskyplné odmeny, ktoré svätá Panna, ako najlepšia zo všetkých matiek, dáva svojim verným služobníkom, čo sa jej oddali vyššie opísaným spôsobom podľa predobrazu Jakuba.

[a) Miluje ich]

Ja svojich milovníkov milujem (Prís 8,17). Miluje ich: 1) lebo je ich skutočnou Matkou a matka vždy miluje svoje dieťa, plod svojho lona. 2) Miluje ich, lebo uznáva, že ju skutočne milujú, ako

²⁸ GUERRICUS: *Sermones in Assumptione*.

²⁹ SVÄTÝ GREGOR VELEKÝ: *Hom. XXXVI in Evangelio*.

svoju dobrú Matku. 3) Miluje ich, lebo ako predurčených ich Boh miluje: *Jakuba som miloval, Ezaua som nenávidel (Rim 9,13)*. 4) Miluje ich, lebo sa jej celkom zasvätili a sú jej podielom a jej dedičstvom: *V Izraeli maj dedičstvo (Sir 24,13)*.

[202.] Nežne ich miluje, nežnejšie ako všetky matky spolu. Zhromaždi, ak môžeš, všetku prirodzenú lásku matiek celého sveta voči svojim deťom, do srdca jedinej matky voči jedinému dieťaťu. Iste, táto matka bude veľmi milovať to dieťa. No Máriina láska k svojim deťom je ešte nežnejšia než by bola láska tejto matky k svojmu dieťaťu. Nemiluje ich iba afektívne, ale aj efektívne. Jej láska k nim je činná i účinná zároveň, práve taká, ba väčšia, ako bola láska Rebeky k Jakubovi. Hľa, čo koná táto dobrá Matka, ktorej Rebeka bola iba predobrazom, aby získala svojim deťom požehnanie nebeského Otca:

[203.] 1) Hľadá, ako Rebeka, vhodné príležitosti, aby im preukazovala dobro, aby ich povzniesla a obohatila. Lebo v Bohu jasne vidí všetko dobro i zlo, šťastie i nešťastie, Božie požehnania i zlorečenia. Z diaľky usporadúva veci tak, aby zbavila svojich služobníkov každého zla a zahrnula ich všetkými dobrami. Až tak, že ak vernosťou nejakého tvora v jeho vznešenom povolaní môže od Boha získať dary, Mária ich iste použije pre niektorého zo svojich milých detí a služobníkov a dá mu milosť, aby verne došiel až do konca: *Sama riadi naše záležitosti*, ako vraví jeden svätec.³⁰

[204.] 2) Dobré im radí, ako Rebeka Jakubovi: *Syn môj, počúvni moje rady*. Medzi iným im radí, aby jej priniesli dve kozliatka, čo znamená, svoje telo i dušu. Aby jej ich zasvätili a mohla ich pripraviť, aby sa páčili Bohu. A aby robili všetko, čo jej Syn, Ježiš Kristus, učil svojimi slovami a príkladom. Ak im tieto rady nedáva sama, tak ich dáva službou anjelov. Tí nepoznajú väčšej cti a potešenia ako poslúchnuť hocaký jej príkaz, zostúpiť na zem a pomôcť niektorému z jej verných služobníkov.

[205.] 3) Keď už sme jej priniesli a zasvätili svoje telo i dušu a všetko, čo im prináleží, nič nevynímajúc, čo potom urobí táto dobrá Matka? No práve to, čo urobila kedysi Rebeka s dvoma kozliatkami, ktoré jej priniesol Jakub: 1) zabije ich a nechá zomrieť životu starého Adama; 2) oderie ich a zvrhne z ich prirodzenej kože: z ich prirodzených sklonov, zo sebalásky, svojvôle a všetkých pripútaní k stvoreniu; 3) očistí ich od škvrn, špiny a hriechov; 4) upraví ich podľa Božej chuti a k jeho najväčšej sláve. Nik nepozná tak dokonale ako ona túto Božiu chuť a túto najväčšiu slávu Najvyššieho. Nik nemôže tak neomylné ako ona uspošobiť naše telo i dušu tej nekonečne vznešenej chuti a tej nekonečne skrytej sláve.

[206.] 4) Keď táto dobrá Matka prijme našu dokonalú obetu seba, vlastných zásluh a zadosťučinení, ktorú jej prinášame úctou, o ktorej hovorím, a keď nás vyzlečie zo starých šiat, upravuje nás a robí nás hodnými predstúpiť pred nášho nebeského Otca. 1) Oblieka nám čisté, nové, vzácne a voňavé šaty prvorodeného Ezaua,³¹ totiž Ježiša Krista, svojho Syna, ktoré uchováva vo svojom dome. Čo znamená, že ich má vo svojej moci, keďže je správkyňou pokladov a všeobecnou i večnou rozdeľovateľkou zásluh a čností svojho Syna, Ježiša Krista, a preto ich rozdáva a udeľuje komu chce, kedy chce, ako chce a koľko chce, ako sme už videli. 2) Obmotáva krk a ruky svojich služobníkov kožami zabitých a odratých kozliat. Čo znamená, že ich zdobí zásluhami a cenou ich vlastných skutkov. Ved' zabíja a umŕtvuje naozaj všetko, čo je v nich nečisté a nedokonalé. Avšak žiadne dobro, ktoré v nich milosť spôsobil, neničí ani neruší. Chráni ho a rozmnožuje, aby z neho vyrobila pre ich šije i ruky ozdobu a posilu, čo znamená, aby im dodala sily na nesenie Pánovho jarma, ktoré sa kladie na šiju, a na konanie veľkých skutkov pre Božiu slávu a spásu úbohých bratov. 3) Oblečeniu a ozdobám dáva novú vôňu a novú milosť, keď im sprostredkuje svoje vlastné rúcha: svoje zásluhy i čnosti. Tieto im poručila svojím závetom, keď umierala, ako to tvrdí na základe súkromného zjavenia jedna svätá rehoľníca,³² ktorá zomrela v povesti svätosti v minulom storočí. Takto sú všetci jej domáci, jej verní služobníci a otroci odetí dvojmo. Odevom jej Syna

³⁰ RAYMUNDUS JORDANUS (IDIOTA): *Piae lectiones seu contempl. de B.V.M.*

³¹ Ezau je tiež v niektorých znakoch predobrazom Krista.

³² MÁRIA AGREDA (1602-1665): *Mystické Božie mesto*.

i jej: *Všetka jej čelad' má po dvoch oblekoch (Prís 31,21)*. Preto sa vôbec nemusia báť chladu Ježiša Krista, bieleho ako sneh, ktorého zavrhnutí, celkom nahí a olúpení o zásluhy Ježiša Krista a svätej Panny, nebudú môcť zničiť.

[207.] 5) Nakoniec im pomôže získať požehnanie nebeského Otca, aj keď prirodzene naň nemajú právo, lebo sú len druhorodenými a adoptovanými deťmi. V týchto úplne nových, veľmi vzácných a ľúbezne voňajúcich šatách a s dobre pripravenými a vypracovanými telami i dušami sa s dôverou približujú k lôžku odpočinku nebeského Otca. Počuje a poznáva ich hlas, ktorý je hlasom hriešnika. Dotýka sa ich rúk, obložených kožami. Cíti príjemnú vôňu ich šiat. Radostne zje, čo mu pripravila Mária, ich Matka. Spoznáva v nich zásluhy a milú vôňu svojho Syna a jeho svätej Matky. 1) Dáva im svoje dvojité požehnanie: požehnanie *z nebeskej rosy (Gn 27,28)*, to znamená, Božej milosti, ktorá je semenom slávy: *Ktorý nás v Kristovi požehnal všetkým nebeským duchovným požehnaním (Ef 1,3)*; a požehnanie *zo žírnosti zeme (Gn 27,28)*. To jest, dobrý Otec im dáva každodenný chlieb a dostatočnú hojnosť dobier tohto sveta. 2) Robí ich pánmi ostatných bratov, tých zavrhnutých. Na tomto svete, ktorý rýchlo pomína, nie vždy je toto prvenstvo zjavné. Tu zavrhnutí často panujú: *Hriešnici budú rečniť a opovážlivo hovoriť (Ž 94,4)*. *Videl som bezbožného, ako sa vyťahoval a vypínal (Ž 36,35)*. No aj napriek tomu je pravdivé a v plnosti sa zjaví na druhom svete, kde budú spravodliví naveky, ako vraví Duch Svätý, rozkazovať a *panovať nad národmi (Múdr 3,8)*. 3) Jeho Majestátu nepostačuje, že požehnal ich osoby i majetky, preto ešte žehná všetkých, ktorí im budú žehnať, a zlorečí všetkým, ktorí ich budú preklínať a prenasledovať.

[b) Stará sa im o všetko]

[208.] Druhá služba lásky, ktorú svätá Panna preukazuje svojim verným služobníkom, je, že im zabezpečuje všetko potrebné pre telo i pre dušu. Dáva im dvoje šiat, ako sme práve videli. Predkladá im na jedenie najvyberanejšie pokrmy z Božieho stola. Dáva im jesť chlieb života, ktorý vyformovala. Ako Múdrost' im vraví: *Moje drahé deti, nasýťte sa z mojich plodov (Sir 24,26)*, to jest Ježišom, plodom života, ktorý som pre vás porodila. Na inom mieste opakuje: *Podťe, jedzte môj chlieb*, ktorým je Ježiš *a pite víno jeho lásky, ktoré som vám vymiešala (Prís 9,5)* s mliekom mojich prs. *Jedzte a pite a napite sa, najmilší! (Pies 5,1)*. Keďže je správkyňou pokladov aj rozdávatelkou darov i milostí Najvyššieho, dáva im z nich veľký a najlepší podiel, aby výdatne sýtla i živila svoje deti a služobníkov. Živým chlebom mocnejú a opájajú sa vínom, ktoré plodí panny (*porov. Zach 9,17*). Nosí ich na prsiach: *Na prsiach vás budú nosiť (Iz 66,12)*. Jarmo Ježiša Krista nosia s takou ľahkosťou, akoby ani necítili jeho ťarchu. To pôsobí olej nábožnosti, ktorým ono zotlie: *A zhnije jarmo od samého oleja (Iz 10,27 Vulgáta)*.

[c) Vedie ich a riadi]

[209.] Tretie dobrodenie, ktoré svätá Panna preukazuje svojim verným služobníkom, je, že ich vedie a riadi podľa vôle svojho Syna. Rebeka usmerňovala malého Jakuba a z času na čas mu dávala dobré rady, buď aby na neho privolala otcovo požehnanie, alebo aby odvrátila od neho nenávisť a prenasledovanie brata Ezaua. Mária, ktorá je morskou hviezdou, vedie všetkých svojich verných služobníkov do dobrého prístavu. Ukazuje im cesty večného života. Pomáha im vyhnúť sa nebezpečným krokom a vodí ich za ruku po chodníkoch spravodlivosti. Podrží ich, keď padajú a zdvíha ich, keď už padli. Keď zlyhajú, ako láskavá matka ich karhá, ba niekedy ich sama láskavo trestá. Môže poslušné dieťa Márie, svojej dojčiacej matky a jasnozrivej vodkyne, zablúdiť na cestách večnosti? *Ak ju nasleduješ, vôbec nezablúdiš*, vraví svätý Bernard. Neboj sa, že nejaký chytrák oklame skutočné Máriino dieťa a ono padne do formálneho bludu. Kde je Máriino vedenie, tam niet miesta ani pre zlého ducha s jeho klamami, ani pre bludárov s ich lestami: *Kým ťa podopiera, nepadáš*.

[d) Bráni a ochraňuje ich]

[210.] Štvrtá intervencia, ktorú svätá Panna poskytuje svojim deťom a verným služobníkom, je obrana a ochrana pred ich nepriateľmi. Rebeka svojou starostlivosťou a dôvtipom vyslobodila Jakuba z každého nebezpečenstva, do ktorého sa dostal, a zvlášť zo smrti, ktorú mu jeho brat Ezau,

hnaný nenávisťou i závisťou, pripravoval, ako kedysi Kain, ktorý zabil brata Ábela. Mária, dobrá Matka predurčených, ich ukrýva pod krídla svojej ochrany ako kvočka kuriatka. Hovorí a znižuje sa k nim, láskavo sa skláňa ku všetkým ich slabostiam, aby ich chránila pred krahulcom a supom. Obklopuje ich a sprevádza ako armáda usporiadaná k boju: *ako šíky pod zástavami (Pies 6,4)*. Môže sa báť svojich nepriateľov človek obklopený stotisícovou, dobre usporiadanou armádou? Ešte menej sa má čo strachovať verný Máriin služobník, obklopený jej ochranou a jej vládnuťou mocou. Táto dobrá Matka a mocná Princezná by skôr z nebies odoslala voje o miliónoch anjelov, aby pomohli niektorému z jej služobníkov, len aby sa nikdy nepovedalo, že verný Máriin služobník, ktorý jej dôveroval, bol zdolaný zlobou, počtom a silou svojich nepriateľov.

[e) Prihovára sa za nich]

[211.] Konečne piate a najväčšie dobrodenie, ktoré milá Mária poskytuje svojim verným ctiteľom, je, že sa za nich prihovára u svojho Syna, tíši ho svojimi modlitbami, veľmi dôverným putom ich s ním zjednocuje a v tomto zjednotení ich uchováva. Rebeka priviedla Jakuba k lôžku jeho otca a tento dobrý muž sa ho dotkol, objal ho a spokojný a nasýtený dobre pripraveným mäsom, ktoré mu priniesol, s radosťou ho pobozkal. Keď ucítil výnimočnú vôňu jeho odevu, s veľkou spokojnosťou zvolal: *Hľadže, vôňa syna môjho je ako vôňa nivy, ktorú požehnal Pán (Gn 27,27)*. Týmto plným poľom, ktorého vôňa blaží otcovo srdce, nie je iná vôňa, než vôňa čnosti a zásluh Márie. Ona je poľom plným milosti, kde Boh Otec zasial svojho jediného Syna ako pšeničné zrnó vyvolených. Oh! Aké vítané je dieťa, voňajúce príjemnou vôňou Márie, u Ježiša Krista, ktorý je Otcom budúceho veku! Oh! Ako rýchlo a dokonale sa s ním zjednocuje! Obširnejšie sme to ukázali pred chvíľou.

[212.] A navyše, po tom, čo svoje deti a verných služobníkov zahrnula priazňou a získala im požehnanie nebeského Otca i zjednotenie s Ježišom Kristom, uchováva ich v Ježišovi Kristovi a Ježiša Krista v nich. Chráni ich a vždy nad nimi bdie z obavy, aby nestratili Božiu milosť a neupadli do osídel nepriateľov: *Uchováva svätých v plnosti* a dáva im vytrvať až do konca, ako sme videli. Toľko k vysvetleniu tohto veľkého a dávneho predobrazu predurčenia a zavrhnutia, tak neznámeho a tak plného tajomstiev.

[ŠIESTA KAPITOLA]

[Plody tejto úcty v duši, ktorá je jej verná]

[213.] Môj drahý brat, buď si istý, že ak verne zachováš vnútorné aj vonkajšie praktiky tejto úcty, ktoré ti neskôr ukážem, tak potom:

[1. *Poznanie seba a pohrdanie sebou*]

1. Svetlom, ktoré ti dá Duch Svätý cez svoju drahú Nevestu Máriu, spoznáš svoj zlý základ, svoju skazenosť i neschopnosť k akémukoľvek dobru, ak nie je jeho pôvodcom Boh, či už v poriadku prirodzenosti alebo milosti. Následkom tohto poznania budeš opovrhovať sám sebou, budeš na seba myslieť len s odporom. Budeš na seba hľadiť ako na slimáka, ktorý svojím slizom všetko pošpiní. Alebo ako na ropuchu, ktorá svojím jedom všetko otrávi. Či ako na zlomyseľného hada, ktorý hľadá, len ako klamať. A konečne, pokorná Mária ti dá účasť na jej hlbokkej pokore, ktorá spôsobí, že iba sebou budeš opovrhovať, nikým iným nebudeš opovrhovať a budeš milovať opovrhnutie.

[2. *Účasť na Máriinej viere*]

[214.] 2. Svätá Panna ti dá podiel na svojej viere, ktorá bola na zemi väčšia než viera všetkých patriarchov, prorokov, apoštolov či ostatných svätých. Teraz, keď kraľuje v nebesiach, už viac nemá vieru, lebo v Bohu vidí všetko jasne svetlom slávy. No keď vstupovala do slávy, so súhlasom Najvyššieho ju nestratila. Uchovala si ju, aby ju v bojujúcej Cirkvi udržiavala pre svojich najvernejších služobníkov a služobnice. Čím viac si teda získaš priazeň tejto božskej Princeznej a vernej Panny, tým bude viac viery v tvojom správaní: viery čistej, ktorá spôsobí, že sa nebudeš veľa starať o zmyslové a mimoriadne veci. Viery živej a oduševnenej láskou, ktorá ťa uschopní konať všetko z čistej lásky. Viery pevnej a neochvejnej ako skala, aby si bol pevný a vytrvalý uprostred búrok a trýzní. Viery činnej a prenikajúcej, ktorá ako tajomný kľúč ti otvorí všetky

tajomstvá Ježiša Krista, posledné ciele človeka i srdce samého Boha. Viery nebojácnej, ktorá ťa bude viesť k tomu, aby si bez váhania začínal a vedel dokončiť veľké veci pre Boha i spásu duší. A napokon viery, ktorá bude tvojou horiacou pochodňou, božským životom, skrytým pokladom božskej Múdrosti a tvojou všemohúcou zbraňou, ktorou si poslúžiš na osvietenie tých, čo sú v temnotách a tieni smrti. Na zapálenie horlivosti vlažných a tých, ktorým chýba rozpalené zlato lásky. Na privádzanie naspäť k životu tých, ktorých hriech usmrtil. Na dotýkanie sa jemnými i silnými slovami a prevracanie mramorových srdc aj Libanonských cédrov. A konečne, na odporovanie diablu a všetkým nepriateľom spásy.

[3. Milosť čistej lásky]

[215.] 3. Táto *Matka krásneho milovania* (Sir 24,24) zbaví tvoje srdce všetkých škrupúl a každého nezriadeného servilného strachu a otvorí ho i rozšíri, aby si vo svätej slobode Božieho dieťaťa bežal cestou prikázaní jej Syna, aby ti doň zo svojej pokladnice vliala čistú lásku. Až tak, že k Bohu-Láske už nebudeš – ako dosiaľ – pristupovať so strachom, ale s čistou láskou. Budeš ho považovať za svojho dobrotivého Otca, ktorému sa budeš chcieť neustále páčiť, s ktorým sa budeš dôverne rozprávať, ako dieťa so svojim láskavým otcom. Ak sa ti aj stane, že ho urazíš, hneď sa pred ním pokoríš a ponížene ho požiadaš o odpustenie. Jednoducho natiahneš k nemu ruku a zase plný lásky, bez zmätku a nepokoja vstaneš a bez malomyselnosti budeš ďalej kráčať k nemu.

[4. Veľká dôvera v Boha a Máriu]

[216.] 4. Svätá Panna ťa naplní veľkou dôverou v Boha a v ňu samu: 1) lebo už viac nebudeš prichádzať k Ježišovi Kristovi sám, ale vždy cez túto dobrú Matku. 2) Lebo po tom, čo si jej odovzdal všetky svoje zásluhy, milosti i zadosťučinenia, aby nimi disponovala podľa ľubovôle, sprostredkuje ti svoje čnosti a zaodeje ťa svojimi zásluhami a tak budeš môcť Bohu s dôverou povedať: *Hľa, Mária, tvoja služobnica: nech sa mi stane podľa tvojho slova (Lk 1,38)*. 3) Lebo keď si sa jej odovzdal celý, telom i dušou, ona, ktorá je štedrá voči štedrým a štedrejšia než sami štedrí, sa ti za to dá spôsobom úžasným, no ozajstným. Tak jej budeš môcť smelo povedať: *Som tvoj, zachráň ma, (Ž 119,94)* svätá Panna! Alebo, ako som s milovaným učeníkom už povedal: *Prijal som ťa za všetko svoje dobro (Jn 17,29)*, svätá Panna! Môžeš aj so svätým Bonaventúrom povedať: *Moja drahá Pani a záchrankyňa, budem konať s dôverou a vôbec sa nebudem báť, lebo ty si moja sila i chvála v Pánovi... Či na inom mieste: Som celý tvoj a všetko, čo mám, je tvoje, ó, slávna Panna, požehnaná nad všetky stvorenia! Kladiem si ťa ako pečať na srdce, lebo tvoja láska je silná ako smrť! (Malý žaltár P. M.)*. Budeš môcť s prorokom vyznať Bohu: *Pane, moje srdce sa nevystatuje, moje oči nehladia povýšene. Nežením sa za veľkými vecami ani za divmi pre mňa nedosiahnuteľnými. Aj napriek tomu ešte nie som pokorný. Avšak pozdvihol som svoju dušu a dôverou som jej dodal odvalu. Som ako dieťa zbavené radostí zeme, sediace na lone matky, a práve tam ma zahŕňa dobrami (Ž 131,1-2 Vulgáta)*. 4) Lebo keď si si u nej uložil všetko dobré, čo máš, aby to darovala či chránila, už budeš menej dôverovať sebe a omnoho viac tej, ktorá je tvojím pokladom a tým rozmnoží tvoju dôveru v ňu. Oh! Aká dôvera a aká útecha pre dušu, ktorá smie povedať, že Boží poklad, do ktorého uložila všetko vzácne, čo má, je tiež jej pokladom! Jeden svätý hovorí: *Ona je Pánov poklad*.³³

[5. Spojenie s dušou a duchom Márie]

[217.] 5. Keď budeš verný praktikám tejto úcty, duša svätej Panny sa prenesie na teba, aby oslavovala Pána a jej duch vstúpi na miesto tvojho, aby sa radoval v Bohu, jeho spáse: *Nech v každom človeku prebýva Máriina duša, aby velebila Pána; nech v každom je duch Márie, aby jasal v Bohu*.³⁴ *Ach! Kedy príde ten šťastný čas?! vravel jeden svätec našich dní, ktorý bol úplne oddaný Márii, ach! kedy len príde ten šťastný čas, keď božská Mária bude ustanovená za paniu a vládkyňu v srdciach, aby ich úplne podrobila vláde svojho veľkého a jediného Ježiša? Kedy budú duše tak dýchať Máriu, ako telá dýchajú vzduch? Vtedy prídu zázračné veci na tieto biedne miesta,*

³³ RAYMUND JORDANUS (IDIOTA): *Piae lectiones seu contemplationes*.

³⁴ SVÄTÝ AMBRÓZ: *Expositio in Lucam*.

keď Duch Svätý nájde v dušiach svoju drahú Nevestu, akoby rozmnoženú, a vstúpi do nich v hojnosti i naplní ich svojimi darmi, obzvlášť darom svojej múdrosti, aby pôsobil divy milosti. Môj drahý brat, kedy príde ten šťastný čas, ten Máriin vek, keď mnoho duší vyvolených a získaných Najvyšším prostredníctvom Márie sa stratí v priepasti jej vnútra a každá z nich sa stane živou kópiou Márie, aby mohla milovať a oslavovať Ježiša Krista? Ten čas príde iba potom, keď sa úcta, ktorú učím, stane známou a rozšírenou: *Príd' tvoje kráľovstvo, príď kráľovstvo Márie.*

[6. Premena duše na obraz Ježiša Krista]

[218.] 6. Ak sa dobre staráš o strom života vo svojej duši, ktorým je Mária, vernosťou praktikám tejto úcty, tak v pravom čase prinesie svoj plod, ktorým nie je nik iný ako Ježiš Kristus. Vidím toľko zbožných mužov a žien, ktorí hľadajú Ježiša Krista. Jedni tou cestou a praktikou, druhí inou. A často po tom, čo mnoho celú noc pracovali, musia povedať: *Celú noc sme sa namáhali, a nič sme nechytli (Lk 5,5).* A možno im povedať: *Pracovali ste veľa, a zožali málo (porov. Ag 1,6).* Ježiš Kristus je vo vás ešte veľmi slabý. Ale nepoškvrnenou cestou (porov. Ž 18,33; Jn 9,4; 1 Jn 1,5; Ex 26,34) Márie a touto božskou praktikou, ktorú učím, sa pracuje vo dne, pracuje sa na svätom mieste, pracuje sa málo. V Márii niet vôbec žiadnej noci, lebo v nej vôbec nebol hriech, ba ani najmenší tieň hriechu. Mária, ako Svätá svätých, je sväté miesto, kde sú svätí formovaní a modelovaní.

[219.] Všimni si, prosím, čo vravím, že svätí sú v Márii odlievaní. Je veľký rozdiel vytvoriť reliéfnu podobu kladivom a dlátom a urobiť ju odliatím do formy. Sochári a rezbári pracujú veľa, aby vytvorili sochy prvým spôsobom a potrebujú na to mnoho času. Ale vyrobiť ich druhým spôsobom, na to stačí pracovať málo a chvíľku. Svätý Augustín nazýva svätú Pannu *formou Boha. Si hodná toho, aby som ťa nazýval formou Boha.* Forma pôsobí na vytváranie a odlievanie bohov (porov. Ž 82,6). Kto sa vrhne do tejto božskej formy, rýchlo sa vyformuje i odleje v Ježiša Krista a Ježiš Kristus v neho. Nenákladne a v krátkom čase sa stane bohom, lebo sa vrhol do tej istej formy, ktorá stvárnila Boha.

[220.] Zdá sa mi, že celkom správne môžem prirovnať tých duchovných vodcov a zbožných ľudí, ktorí chcú formovať Ježiša Krista v sebe alebo v druhých inak, než touto úctou, k sochárom, ktorí dôverujú svojim schopnostiam, dôvtipu i umeniu. Udrú nekonečne mnoho ráz kladivom a dlátom do tvrdej skaly či kusa nevyhladeného dreva, aby z neho vytesali obraz Ježiša Krista. Neraz sa im nepodarí vystihnúť jeho skutočnú podobu, buď pre chybné poznanie a skúsenosť osoby Ježiša Krista, či pre nejaký zlý úder, ktorý dielo skazil. Ale čo sa týka tých, čo sú zapálení tajomstvom milosti, ktoré im predkladám, tých právom prirovnávam k tavičom a odlievačom, čo našli krásnu formu, Máriu, v ktorej bol Ježiš Kristus prirodzene i božsky stvárnený. Títo sa už nespoliehajú na vlastný dôvtip, ale jedine na bezchybnosť formy. Vrhajú sa a strácajú sa v Márii, aby sa stali skutočnou podobizňou Ježiša Krista.

[221.] Ó, krásne a pravdivé prirovnanie! Ale kto ho pochopí? Túžim, aby si to bol ty, môj drahý brat. Ale pamätaj, že do formy sa leje len to, čo je roztopené a tekuté: to jest, že treba, aby si zničil a roztavil v sebe starého Adama, aby si sa v Márii stal novým.

[7. Najväčšia sláva Ježiša Krista]

[222.] 7. Touto praktikou, verne uskutočňovanou, vzdáš Ježišovi Kristovi viac slávy za jeden mesiac než akokoľvek inou, hoci oveľa namáhavejšou, za viac rokov. Tu sú dôvody toho, čo predkladám:

1) Lebo keď konáš svoje skutky cez svätú Pannu, ako učí táto praktika, vzdávaš sa svojich vlastných úmyslov a činností, akokoľvek dobrých či známych, aby si sa takpovediac stratil v tých, čo sú presvätej Panny, a tebe celkom neznáme. A tým vstúpiš do spoluúčasti na vznešenosti jej úmyslov, ktoré boli také čisté, že Bohu vzdala viac slávy svojím najmenším činom, napríklad keď priadla na praslici či keď šila ihlou, než mu vzdal svätý Vavrínek svojou krutou mučeníckou smrťou na rošte a viac než všetci svätí svojimi najhrdinskejšími činmi. Teda za svojho pobytu tu dole dosiahla taký nevýslovný vrchol milostí i zásluh, že skôr spočítame hviezdy na oblohe, kvapky

vody v mori či zrnká piesku na pobreží, než jej zásluhy a milosti. Vzdala Bohu viac slávy, než všetci anjeli a svätí, ktorí mu jej toľko nevzdali a ani nevzdajú. Ó, zázrak Márie! V dušiach, ktoré sa ti chcú úprimne oddať, môžeš konať len zázraky milosti.

[223.] 2) Lebo keď si vďaka tejto praktike duša vôbec necení to, čo môže myslieť či konať sama od seba, ale túži sa priblížiť k Ježišovi Kristovi či zhovárať sa s ním jedine prostredníctvom Márie, ktorá je na to dokonalá, pokoruje sa tak oveľa viac než duše, ktoré konajú samy a spoliehajú sa na seba a majú čo len nebadané zaľúbenie vo vlastných schopnostiach. Takže vznešenejšie oslavuje Boha, ktorého dokonale oslavujú iba pokorní a malí srdcom.

[224.] 3) Lebo svätá Panna chce s veľkou láskou prijať svojimi panenskými rukami dar našich skutkov, dá im podivuhodnú krásu i lesk a sama ich predloží Ježišovi Kristovi. Náš Pán je iste týmto viac oslávený, než keby sme mu ich ponúkali my svojimi zločinnými rukami.

[225.] 4) Konečne preto, že nikdy nemyslíš na Máriu tak, aby Mária namiesto teba nemyslela na Boha. Nikdy nechváliš ani neuctievaš Máriu, aby Mária s tebou nechválila a neuctievala Boha. Mária sa celá týka Boha a veľmi správne ju nazvem Božím vzťahom, je len vzťahom na Boha či ozvenou Boha, ktorá volá a opakuje iba: Boh. Ak povieš Mária, ona povie Boh. Svätá Alžbeta chválila Máriu a nazvala ju blahoslavenou preto, že uverila. Mária, verná ozvena Boha, spievala: *Velebí moja duša Pána (Lk 1,46)*. Čo Mária pri tejto príležitosti urobila, to robí vždy. Keď ju chváliš, miluješ, uctievaš alebo jej čosi daruješ, vtedy je Boh oslavovaný, milovaný, uctievaný a obdarúvaný cez Máriu i v Márii.

[SIEDMA KAPITOLA]

Osobité praktiky tejto úcty

[1.] Vonkajšie praktiky

[226.] Podstata tejto úcty tkvie síce vo vnútri, predsa však obsahuje niektoré vonkajšie úkony, ktoré nesmieme zanedbávať: *Toto bolo treba robiť a tamto nezanedbávať (Mt 23,23)*. Jednak preto, že dobre konané vonkajšie úkony pomáhajú vnútorným. Tiež preto, že človeku pripomínajú, čo urobil alebo má urobiť, veď sa stále riadi zmyslami. A napokon preto, že sú príkladom blížnemu, ktorý ich vidí, čo sa nedeje pri čisto vnútorných. Nech teda žiaden sveták ani kritik nepchá sem nos s námietkou, že pravá úcta spočíva v srdci, že sa treba vyhnúť vonkajším úkonom, že v nich môže byť samolúbosť, že treba skrývať svoju nábožnosť a podobne. Odpoviem im s mojím Majstrom: *Aby ľudia videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach (Mt 5,16)*. Nemáme však, ako hovorí svätý Gregor, konať svoje skutky a vonkajšie pobožnosti preto, aby sme sa páčili ľuďom a získali nejakú pochvalu; to by bola márnosť. Ale konať ich aj pred ľuďmi, aby sme sa páčili Bohu a oslavovali ho nimi, bez ohľadu na opovrhnutie alebo chválu ľudí. Uvediem niekoľko z nich, aj to len v skratke. Nazývam ich vonkajšími nie preto, že sa konajú iba navonok, ale preto, že majú čosi aj vonkajšie, aby som ich odlišil od tých, ktoré sú čisto vnútorné.

[a] Príprava a zasvätenie sa]

[227.] *Prvá praktika*. Tí a tie, ktorí by sa chceli pripojiť k tejto zvláštnej úcte – ktorá nie je povýšená na bratstvo, akokoľvek je to želateľné³⁵ – najprv nech sa aspoň dvanásť dní venujú vyprázdňovaniu od ducha sveta, ktorý je v rozpore s duchom Ježiša Krista, ako som povedal v prvej časti tejto prípravy na Kráľovstvo Ježiša Krista.³⁶ (*Pomocné texty: Jn 17. hl.; Mk 10,34-45; Mt 5,1-11; 5,13; 5,27-28; 6,6; 6,9; 7. hl.*) Potom nech tri týždne venujú napĺňaniu sa Ježišom Kristom skrze presväťú Pannu. Tu je poriadok, ktorý môžu zachovať:

[228.] Nech si počas prvého týždňa všetkými svojimi modlitbami a skutkami zbožnosti vyprosujú poznanie seba samých a ľútosť nad svojimi hriechmi, a nech všetko konajú v duchu pokory. Na tento cieľ môžu, ak chcú, meditovať o tom, čo som povedal o našom špatnom základe,³⁷ a nech sa

³⁵ R. 1899 bolo v Kanade založené *Bratstvo Panny Márie, Kráľovnej Srdc*, sv. Piom X. r. 1913 povýšené na Arcibratstvo. 26.IV. 2001 *Kongregácia pre inštitúty zasväteného života* zjednotila bratstvá a ustanovila Združenie: *Mária, Kráľovná Srdc*. Prihlásiť sa možno: Štefan Vrabec, Oravská 10, 949 01 Nitra; v knihe: Štefan Vrabec: *Uctieame si Pannu Máriu*; SSV, Trnava 2009.

³⁶ Časť traktátu, ktorá sa nezachovala.

³⁷ Podobne aj SVÄTÝ JÁN ZLATOÚSTY: *Homilia IV in Matheum*.

pozerajú na seba šesť dní tohto týždňa ako na slimáky, slizniaky, ropuchy, prasce, hady a capy. Alebo nech meditujú tri slová svätého Bernarda: *Uvažuj, čo si bol, skazené semeno; čo si, nádoba výkalov; čo budeš, potrava červov.*³⁸ Nech prosia nášho Pána a jeho Ducha Svätého, aby ich osvietil, týmito slovami: *Pane, aby som videl!* (Lk 18,41) alebo *Nech poznám seba,*³⁹ alebo *Príd', Duchu Svätý!* Nech sa denne modlia litánie k Duchu Svätému a modlitbu, čo nasleduje, zapísanú v prvej časti tohto dielka. Nech sa utiekajú k presvätej Panne a nech ju prosia o tú veľkú milosť, ktorá musí byť základom pre ostatné. Preto nech sa denne modlia *Zdravas', Hviezda morská*, i jej litánie. (Pomocné texty: Ž 138; Jób 10,8-22; Iz 44,21-23; 1 Jn 3. hl.; Jn 15,9-10; Ž 50; Iz 64,5-65; 43,1-5; 49,13-19; 54. hl.; Lk 15. hl.; Jn 15,12; Lk 4,18.)

[229.] Počas druhého týždňa nech sa vo všetkých svojich modlitbách a skutkoch každého dňa usilujú poznávať presvätú Pannu. Nech si toto poznanie vyprosujú od Ducha Svätého. Môžu čítať a meditovať, čo sme o nej povedali (16-36; 83-89). Ako v prvý týždeň, nech sa modlia litánie k Duchu Svätému a *Zdravas Hviezda morská*. K tomu ešte denne celý ruženec alebo aspoň päť desiatkov na tento úmysel. (Pomocné texty: Gn 3,15; Gal 4,4; Zjv 12,1-12; Ef 1,3-14; LG 55; Lk 1,26-56, Jn 2,1-12; 19,25-27; Lk 2,51-52.)

[230.] Tretí týždeň nech sa naplňajú poznaním Ježiša Krista. Môžu čítať a meditovať, čo sme o ňom povedali (61-77) a modliť sa modlitbu svätého Augustína, ktorá je na začiatku tejto druhej časti (67). Nech s týmto svätcom hovoria a opakujú hoc aj stokrát za deň: *Pane, nech poznám teba!* alebo tiež: *Pane, nech vidím, kto si!* Nech sa ako v predchádzajúcich týždňoch modlia litánie k Duchu Svätému a *Zdravas, Hviezda morská* a denne pridajú Ježišove litánie (k Menu Ježiš). (Pomocné texty: Jn 1,14; Ef 3,14-29; Flp 3,7-15; 1 Jn 1,1-4; 10,10-11; 8,11; Lk 19. hl.; Mt 11,28-30; Flp 2. hl.; Jn 13. hl.; 19,28-29; Mt 28,16-20; Jn 6. hl.; 15. hl.; Mt 25,34; Kol 1,15-20.)

[231.] Po skončení troch týždňov si vykonajú spoveď a sv. prijímanie na úmysel darovania sa Ježišovi Kristovi ako otroci lásky rukami Márie. A po prijímaní, ktoré sa pričinia vykonať podľa návodu, čo sa nachádza ďalej, sa pomodlia modlitbu zasvätenia, ktorú tiež nájdú ďalej.⁴⁰ Nech ju napíšu alebo si ju dajú napísať, ak nie je vytlačená, a podpíšu ju v deň svojho zasvätenia.⁴¹

[232.] Bude vhodné, ak v ten deň zaplatia nejakú daň Ježišovi Kristovi a jeho svätej Matke. Buď ako pokánie za svoje minulé nevernosti svojim krstným sľubom, buď na uistenie o svojej závislosti na moci Ježiša a Márie. Táto daň bude podľa nábožnosti a schopnosti každého: či už pôst, umŕtvenie, almužna, svieca. Ak by venovali na počesť čo len špendlíček, ale s dobrým srdcom, je to dosť Ježišovi, ktorý hľadá len na dobrú vôľu.

[233.] Aspoň raz ročne, v tento deň, si obnovia svoje zasvätenie, pričom zachovávajú tie isté cvičenia počas troch týždňov. Tiež môžu každý mesiac i každý deň obnovovať si toto všetko týmito slovami: *Som celý tvoj a všetko, čo mám, je tvoje,*⁴² ó, môj najdrahší Ježiš, skrze Máriu, tvoju svätú Matku.

[b) Korunka svätej Panny]

[234.] *Druhá praktika.* Po všetky dni svojho života sa budú modliť korunku svätej Panny, ak im to nerobí ťažkosti. Skladá sa z troch *Otče náš* a dvanásť *Zdravas*, ku cti dvanástich výsad a predností presvätej Panny. Tento úkon je prastarý a svoj základ má vo Svätom písme. Svätý Ján videl ženu korunovanú dvanástimi hviezdami, odetú slnkom, ktorá mala pod nohami mesiace (Zjv 12,1). Tou ženou, podľa znalcov Písma, je presvätá Panna.

[235.] Je viacero spôsobov, ako sa ju dobre modliť, bolo by však príliš zdĺhavé uvádzať ich. Duch Svätý poučí tých a tie, ktorí zostanú najvernejší tejto pobožnosti. Nateraz však, aby sme sa ju jednoducho mohli pomodliť, treba najskôr zvolať: *Učň ma hodným chváliť ťa, Panna presvätá, a daj mi sily v boji proti tvojim nepriateľom!* potom sa pomodlíme *Verím v Boha*, nasleduje *Otče*

³⁸ SVÄTÝ BERNARD: *Meditationes piissime de cognitione humanae conditionis*. Výrazy treba chápať na pozadí doby a situácie, v ktorých boli vyslovené.

³⁹ SVÄTÝ AUGUSTÍN: *Soliloquia*: 'Bože, vždy ten istý, nech poznám seba, nech poznám teba!'

⁴⁰ Zasvätenie je v dielku *Láska večnej Múdrosti*, čísla 223-227.

⁴¹ Mal zvyk na konci ľudových misií dať veriacim podpísať zmluvu, obsahujúcu zasvätenie a obnovy krstných sľubov.

⁴² SVÄTÝ BONAVENTÚRA: *Psalterius majus*.

náš, štyri Zdravas Mária a jedno Sláva Otcu. A zase Otče náš, štyri Zdravas Mária, jedno Sláva Otcu. A rovnako zvyšok. Na záver sa pomodlíme: Pod tvoju ochranu sa utiekame.

[c) Nosiť železné retiazky]

[236.] *Tretia praktika.* Je veľmi chválitebné, oslavné i užitočné pre tých a tie, ktorí sa takto stanú Ježišovými otrokmi v Márii, aby na znamenie svojho otroctva z lásky nosili železné retiazky, zvlášť požehnané osobitným požehnaním, ktoré nasleduje.⁴³ Tieto vonkajšie známky vskutku nie sú podstatné, a keď sa niekto oddal tejto pobožnosti, celkom ľahko sa bez nich zaobíde. Predsa však si neodpustím vychváliť tých a tie, ktorí sa dobrovoľne dali do slávneho otroctva Ježiša Krista, keď zo seba zhodili hanebné reťaze diablovho otroctva, do ktorých ich uväznili prvotný hriech a azda i osobné hriechy, a spolu so svätým Pavlom sa chvália, že sú v reťaziach pre Ježiša Krista. V reťaziach tisíckrát slávnejších a vzácnejších, hoci len železných a bez lesku, než všetky zlaté reťaze vladárov.

[237.] Ako kedysi nebolo nič potupnejšieho než kríž, a teraz toto drevo neprestáva byť najslávnejšou vecou kresťanstva, to isté tvrdíme o otrockých železách, keď v staroveku nebolo nič potupnejšieho, ba ešte i dnes sú u pohanov považované za také. No u kresťanov nie je nič slávnejšie než tieto reťaze Ježiša Krista, pretože nás zbavujú a chránia od potupných pút hriechu a diabla. Pretože nás uvádzajú do slobody a pripútavajú nás k Ježišovi a Márii, no nie nátlakom či silou, ako galejníkov, ale dobročinnosťou a láskou, ako dietky: *pritiahnem ich k sebe reťazami lásky* (Oz 11,4), hovorí Boh ústami proroka. A preto sú silné ako smrť, ba istým spôsobom sú v tých, ktorí až do smrti verne poniesú tieto slávne známky, ešte silnejšie. Lebo hoci smrť zničí ich telá, keď ich zmení v hnilobu, vôbec nezničí putá ich otroctva, ktoré sú zo železa, a preto sa neporušia tak ľahko. A azda v deň vzkriesenia tiel, na veľkom poslednom súde, tie reťaze, ktoré ešte budú objímať ich kosti, sa stanú súčasťou ich slávy a zmenia sa v reťaze svetla a slávy. Teda tisíckrát šťastní vznešení otroci Ježiša v Márii, ktorí poniesú svoje reťaze až do hrobu!

[238.] Tu sú dôvody, pre ktoré sa nosia tieto retiazky: V prvom rade, aby kresťanovi pripomínali sľuby i záväzky jeho krstu, ich dokonalé obnovenie vykonané touto úctou, ako aj vážnu povinnosť zostať im verný. Pretože človek, ktorý sa často riadi viac zmyslami než čistou vierou, ľahko zabúda na svoje povinnosti voči Bohu, ak nemá nejakú vonkajšiu vec, ktorá mu ich opakovane pripomína. Tieto retiazky obdivuhodne slúžia kresťanovi tým, že mu neustále pripomínajú reťaze hriechu a otroctva démona, od ktorých ho vyslobodil svätý krst. Aj závislosť na Ježišovi Kristovi, ktorú mu sľúbil pri svätom krste. A tiež potvrdenia, ktoré urobil obnovou svojich sľubov. Jeden z dôvodov, prečo tak málo kresťanov myslí na svoje sľuby svätého krstu a žije tak svojvoľne ako pohan, ako keby neboli Bohu nič sľúbili, je, že nenosia žiaden vonkajší znak, ktorý by ich na to upomínal.

[239.] Po druhé, dávame nimi najavo, že sa nijako nehanbíme za otroctvo a službu Ježišovi Kristovi a že sa zriekame zhubného otroctva sveta, hriechu a démona.

Po tretie, na zabezpečenie a ochranu pred reťazami hriechu a diabla. Lebo nevyhnutne nosíme buď reťaze nepravosti, alebo reťaze lásky a spásy: *Putá hriechu; v okovách lásky.*

[240.] Ó, môj drahý brat, polámme reťaze hriechov a hriešnikov, sveta a svetákov, diabla a jeho prisluhovačov a odvrhnime ďaleko od seba ich zhubné jarmo: *Rozbíme ich okovy a ich jarmo zhodíme zo seba!* (Ž 2,3). Vložme svoje nohy, aby som si poslušil výrazmi Ducha Svätého, do slávnych okov Ježiša Krista a svoj krk do jeho obojkov: *Vlož svoje nohy do jej pút a svoju šíju do jej ohlávky* (Sir 6,25). Skloňme svoje plecia a nesme Múdrosť, čiže Ježiša Krista, a už sa nám nezunujú jeho reťaze: *Podlož svoje rameno a znášaj ju a jej putá nezunuj!* (Sir 6,26). Všimni si, že Duch Svätý, prv než vysloví tieto slová, pripravuje na ne dušu, aby neodmietla jeho dôležitú radu. Tu sú jeho slová: *Synu, počúvaj ma a prijmi rozumnú radu, mojou radou neopovrhuj!* (Sir 6,24).

[241.] Ak chceš, premilý môj priateľ, dám ti v spojení s Duchom Svätým tú istú radu: *Jej reťaze sú putá spásy* (Sir 6,31b). Veď Ježiš Kristus na kríži všetko, voľky-nevoľky, pritiahne k sebe. Zavrnutých putami ich hriechov pripúta k svojmu večnému hnevu a trestajúcej spravodlivosti ako

⁴³ Modlitba požehnania sa v rukopise nenachádza.

galejníkov a diablov. Predurčených však obzvlášť v tých posledných časoch pritiahne reťazami lásky: *Všetkých pritiahnem k sebe (Jn 12,32). Tiahol som ich lanami lásky (Ozeáš 11,4).*

[242.] Títo zamilovaní otroci Ježiša Krista či *väzni pre Krista* (porov. *Ef 3,1; Flm 1,1-9*). môžu nosiť tieto reťaze buď na krku, na rukách, okolo bedier, alebo na nohách. Otec Vincent Caraffa, ktorý bol siedmym generálnym predstaveným Spoločnosti Ježišovej a zomrel v povesti svätosti roku 1643, na znamenie svojej poroby nosil železný kruh na nohách a hovoril, že ho bolí len to, že reťaz nemohol nosiť verejne. Matka Agneša od Ježiša, o ktorej sme už hovorili, nosila železnú reťaz okolo bedier. Niektorí ju nosili na krku ako pokánenie za perlové náhrdelníky, ktoré nosievali vo svete. Iní ich nosili na rukách, aby si pri manuálnych prácach pripomínali, že sú otrokmi Ježiša Krista.

[d) Zvlášť si uctievať tajomstvo Vtelenia]

[243.] *Štvrtá praktika*. V osobitnej úcte budú mať veľké tajomstvo Vtelenia Slova, ktoré slávime 25. marca. Ono je charakteristickým tajomstvom pravej oddanosti, ktorá bola inšpirovaná Duchom Svätým: 1) aby sme uctievali a napodobňovali nevýslovnú závislosť Boha Syna na Márii, ktorú sám chcel na slávu Boha, svojho Otca, a pre našu spásu. Táto závislosť je zjavná zvlášť v tomto tajomstve, v ktorom je Ježiš Kristus väzňom a otrokom v lone božskej Márie a vo všetkom od nej závisí. 2) Aby sme ďakovali Bohu za neporovnateľné milosti, ktoré Márii udelil, a zvlášť za to, že si ju vybral, aby sa stala jeho najdôstojnejšou Matkou. A táto Božia voľba sa udiala práve vo Vtelení. Toto sú dva hlavné ciele otroctva Ježiša Krista v Márii.

[244.] Všimni si, prosím, že spravidla hovorím: *otrok Ježiša v Márii, otroctvo Ježiša v Márii*. Tiež sa môže povedať, ako to viacerí až doteraz robili, *otrok Márie, otroctvo svätej Panny*. No myslím, že je lepšie, ak sa hovorí *otrok Ježiša v Márii*, ako radil pán Tronson,⁴⁴ predstavený Seminára Svätého Sulpícia, povestný svojou vzácnou rozvážnosťou a hlbokou zbožnosťou, jednému duchovnému, čo s ním konzultoval tieto veci. Tu sú dôvody:

[245.] 1) Jednak žijeme v povýšeneckom veku, v ktorom je veľký počet nafúkaných učencov, silných a kritických osobností, ktoré nachádzajú výhrady aj voči najlepšie podloženým a najspoľahlivejším pobožnostiam. Preto, aby sme im zbytočne nedávali príležitosť ku kritike, je lepšie hovoriť *otroctvo Ježiša Krista v Márii* alebo *otrok Ježiša Krista* než *otrok Márie*. Berieme tak pomenovanie tejto úcty skôr z hľadiska jej posledného cieľa, ktorým je Ježiš Kristus, než z hľadiska cesty a prostriedku k tomuto cieľu, ktorým je Mária. No iste možno bez škrupúl pravdivo použiť jedno i druhé, ako robím aj ja. Napríklad človek, čo ide z Orleans do Tours po ceste cez Amboise, môže celkom pravdivo tvrdiť, že ide do Amboise, ako aj že ide do Tours. Avšak s tým rozdielom, že Amboise je len priamou cestou do Tours a že jedine Tours je jeho posledným cieľom a koncom jeho cesty.

[246.] 2) Aj preto, že prvoradá tajomstvo, ktoré sa slávi a uctieva v tejto zbožnosti, je tajomstvo Vtelenia. V ňom možno vidieť Ježiša Krista jedine v Márii, vteleného v jej lone. Je preto vhodnejšie hovoriť *otroctvo Ježiša v Márii*, Ježiša, ktorý sídli a kraľuje v Márii, aj podľa tejto krásnej modlitby toľkých veľkých ľudí: *Ó, Ježišu, žijúci v Márii, príd' a ži v nás svojím duchom svätosti atď.*

[247.] 3) Tento spôsob vyjadrovania poukazuje viac na dôvernú jednotu, ktorá je medzi Ježišom a Máriou. Sú tak dôverne spojení, že jeden je celý v druhom: Ježiš je celý v Márii a Mária celá v Ježišovi. Alebo skôr, jej už niet, Ježiš je celkom sám v nej. Ľahšie by sa oddelilo svetlo od slnka než Mária od Ježiša. Z toho vyplýva, že možno nazývať nášho Pána *Máriiným Ježišom* a svätú Pannu *Ježišovou Máriou*.

[248.] Čas mi nedovoľuje zastaviť sa tu a vyložiť znamenitosti a hodnoty tajomstva Ježiša žijúceho a kraľujúceho v Márii, teda tajomstva Vtelenia Slova. Uspokojím sa s tým, že pár slovami vysvetlím, že toto prvé tajomstvo Ježiša Krista je najskrytejšie, najvyššie a najmenej známe. Týmto tajomstvom si Ježiš vybral všetkých vyvolených v zhode s Máriou, v jej lone, ktoré svätí nazývajú

⁴⁴ Bol predstaveným od r. 1676. Ten duchovný mohol byť aj sám autor.

sieň Božích tajomstiev.⁴⁵ V tomto tajomstve vykonal všetky nasledujúce tajomstvá svojho života, keď sa mu podvolil: *Ježiš keď prichádza na svet, hovorí: Hľa, prichádzam, aby som plnil tvoju vôľu... (Hebr 10,5.9)*. Toto tajomstvo je teda zhrnutím všetkých tajomstiev Ježiša Krista, lebo v sebe obsahuje úmysel i milosť všetkých ostatných. A nakoniec, je korunou Božieho milosrdenstva, štedrosti i slávy. Je korunou milosrdenstva pre nás, lebo ako sa možno priblížiť k Ježišovi a hovoriť s ním iba cez Máriu, tak je možné vidieť Ježiša a hovoriť s ním iba Máriiným sprostredkovaním. Ježiš vždy vypočuje svoju drahú Matku a vždy udelí svoju milosť a milosrdenstvo úbohým hriešnikom: *Pristupujme teda s dôverou k trónu milosti (Hebr 4,16)*. Je korunou štedrosti voči Márii, lebo kým tento nový Adam prebýval v tomto opravdivom pozemskom raji, vykonal v ňom mnoho divov v skrytosti, ktoré ani anjeli, ani ľudia vôbec nechápu. Preto svätí nazývajú Máriu *veľkoleposťou Boha*. To akoby bol Boh zvelebovaný iba v Márii: *Iba tam bude velebný Pán (Iz 33,21 Vulgáta)*. Je korunou slávy vzdanej Otcovi, pretože v Márii Ježiš Kristus dokonale utišil Otcov hnev voči ľuďom a dokonale obnovil slávu, o ktorú ho pripravil hriech. Obetou svojej vôle a seba samého mu vzdal väčšiu slávu, než mu kedy vzdali všetky obety Starého zákona. A nakoniec, vzdal mu nekonečnú slávu, akú ešte nikdy od človeka nedostal.

[e] Mať vo veľkej úcte *Zdravas* a ruženec]

[249.] *Piata praktika*. Budú sa s veľkou nábožnosťou modlievať *Zdravas Mária*, čiže Anjelský pozdrav, ktorého cenu, záslužnosť, vznešenosť a nevyhnutnosť pozná málo kresťanov, akokoľvek osvietených. Bolo potrebné, aby sa svätá Panna viackrát zjavila veľkým svätcom, zvlášť osvieteným, ako svätému Dominikovi či Jánovi Kapistránskemu, aj blahoslavenému Alanovi z Roche, aby im ukázala záslužnosť tejto modlitby. Zostavili celé knihy o jej divoch a účinkoch na obrátenie duší. Smelo publikovali a verejne ohlasovali, že na začiatku spásy sveta je *Zdravas Mária* a že spása každého je zvlášť zviazaná s touto modlitbou. Že táto modlitba priniesla na suchú a neplodnú zem ovocie života a že práve ona, dobre pomodlená, dá vzkličieť v našich dušiach Božiemu slovu a prinesie ovocie života, Ježiša Krista. Že *Zdravas Maria* je nebeskou rosou, ktorá zavlažuje zem, čiže dušu, aby priniesla ovocie v pravý čas. Že duša, ktorá nie je zavlažovaná touto modlitbou či nebeskou rosou, neprinesie vôbec žiadne ovocie okrem tŕnia a bodľáče, ba hrozí jej blízka kľatba.

[250.] Vo svojej knihe *Dôstojnosť ruženca* zaznačil bl. Alan z Roche a neskôr aj Cartagena, čo mu zjavila presvätá Panna: *Vedz, syn môj, a zvestuj to každému, že pravdepodobným a bezprostredným znakom večného zatratenia je odpor, vlažnosť a nedbalosť v modlitbe Anjelského pozdravu, ktorý priniesol nápravu celému svetu (kap. II)*. Sú to veľmi potešujúce a zároveň i hrozné slová, ktorým by sme ťažko uverili, keby sme nemali záruku v tomto svätom mužovi, pred ním vo svätom Dominikovi a potom vo viacerých osobnostiach i skúsenostiach mnohých storočí. Veď je to vždy tak, že tí, čo javia známky zavrhnutia, ako bludári a bezbožníci, namyslenci a svetáci, neznášali či opovrhovali modlitbou Ave Maria i ružencom. Heretici sa ešte naučia a modlia *Otče náš*, ale nie *Zdravas Mária* ani ruženec. Sú pre nich hrôzou: radšej budú nosiť na sebe hada než ruženec. Aj namyslenci, i keď sú katolíkmami, majú rovnaké sklony ako ich otec Lucifer, a preto opovrhujú alebo sú ľahostajní k modlitbe *Zdravas Mária* a hľadajú na ruženec ako na slabošskú pobožnosť, dobrú iba pre hlupákov a tých, čo ani nevedia čítať. Naproti tomu zo skúsenosti vidno, že tí, čo majú jasné známky vyvolenia, milujú modlitbu *Zdravas Mária*, vychutnávajú si ju a modlia sa ju radi. Ba čím viac patria Bohu, tým viac milujú túto modlitbu. Aj toto povedala svätá Panna bl. Alanovi po slovách, ktoré som práve citoval.

[251.] Nevieť ako a ani prečo, ale aj tak je to pravda. A nemám lepšieho tajomstva na rozpoznanie toho, či je niekto Boží, ako zistiť, či má v láske modlitbu *Zdravas Maria* a ruženec. Hovorím „má v láske“, lebo sa môže stať, že človek sa dostane do prirodzenej, či dokonca nadprirodzenej neschopnosti modliť sa ju, no stále ju miluje a iných podnecuje k tejto modlitbe.

[252.] DUŠE PREDURČENÉ, OTROCI JEŽIŠA V MÁRII, uverte, že *Zdravas Maria* je po modlitbe *Otče náš*

⁴⁵ SVÄTÝ AMBRÓZ: *De institutione Virginum*.

najkrajšou zo všetkých modlitieb. Je to najdokonalejšia pocta, akú môžeš Márii vzdať, lebo túto poctu jej vzdal Najvyšší cez posla archanjela, aby si získal jej srdce. Tak mocne sa dotkla jej srdca tajomným čarom, ktorého je plná, že Mária dala svoj súhlas ku Vteleniu Slova aj napriek svojej hlbokkej pokore. Touto poctou si určite aj ty získaš jej srdce, ak sa ju modlíš tak ako treba.

[253.] Podľa svätcov je dobre, čiže pozorne, zbožne a pokorne pomodlené *Zdravas Mária* nepriateľom diabla, ktoré ho prinúti na útek. Je kladivom, ktoré ho rozmliaždi. Je posvätením duše, radosťou anjelov, hudbou predurčených, piesňou Nového zákona, Máriiným potešením a slávou Najsvätejšej Trojice. *Zdravas Maria* je nebeskou rosou, ktorá robí dušu plodnou. Je to cudný a zaľúbený bozk, ktorý dávame Márii. Je to červená ruža, ktorú jej venujeme. Je to vzácna perla, ktorú jej ponúkame. Je pohárom ambrózie a božského nektáru, ktorý jej dávame. Všetky tieto prirovnania sú od svätcov.

[254.] Nástoľčivo ťa prosím pre lásku, ktorú ti prinášam v Ježišovi a v Márii, aby si sa neuspokojil s modlitbou korunky svätej Panny, ale aby si sa modlil aj svoj ruženec, a ak ti čas dovolí, každý deň celý. V hodine svojej smrti budeš blahoslaviť deň a hodinu, keď si mi uveril. A čo štedro zaseješ s Ježišom i Máriou, v nebi budeš štedro žať na veky *Kto seje štedro, štedro bude aj žať* (2 Kor 9,6).

[f) Magnificat]

[255.] *Šiesta praktika*. Na poďakovanie Bohu za milosti, ktoré udelil presvätej Panne, často sa modlí *Magnificat*, podľa príkladu blahoslavenej Márie d'Oignies⁴⁶ a iných svätých. Je jedinou modlitbou a jediným dielom, ktoré svätá Panna zložila. Ba skôr to Ježiš urobil v nej, pretože on hovoril jej ústami. Je najväčšou obeťou chvály, akú Boh prijal v zákone milosti. Z jednej strany najpokornejší i najuznanlivejší, z druhej najvznešenejší a najvyberanejší zo všetkých spevov. Obsahuje také veľké a skryté tajomstvá, že ani anjeli ich nepoznajú. Zbožný a učený Gerson⁴⁷ veľkú časť svojho života erudovane písal zbožné traktáty o najzložitejších otázkach. Až na konci svojho života sa s chvením odhodlal vyložiť *Magnificat*, aby tak korunoval všetky svoje diela. V jednom fóliovom zväzku nám prináša mnoho podivuhodných vecí o tomto krásnom a božskom speve. Medziiným hovorí, že sama presvätá Panna ho často odriekala, najmä po svätom prijímaní na vzdávanie vďaky. Učený Benzoni⁴⁸ pri výklade tohto spevu prináša viacero zázakov vykonaných jeho mocou a tvrdí, že diabli sa trasú a utekajú, keď počujú tieto slová: *Ukázal silu svojho ramena, rozptýlil tých, čo v srdci pyšne zmýšľajú* (Lk 1,51).

[g) Pohrdať svetom]

[256.] *Siedma praktika*. Verní služobníci Márie musia veľmi opovrhovať skazeným svetom, musia mať odpor k nemu a utekať pred ním. A k tomu si musia poslušne úkonmi opovrhovania svetom, ktoré sme uviedli v prvej časti.

[2.] Osobité vnútorné praktiky pre tých, ktorí sa chcú stať dokonalými

[257.] Popri vonkajších praktikách oddanosti, ktoré som práve uviedol a ktoré nesmieme zanedbávať, pokiaľ nám to dovoľuje stav či zamestnanie, ani nimi pohrdať, ponúkam tu vnútorné praktiky, veľmi posväcujúce pre tých, ktorých Duch Svätý volá k výšinám dokonalosti. Štyrmi slovami to vyjadríme takto: robiť všetko CEZ MÁRIU, S MÁRIOU, V MÁRII a PRE MÁRIU, aby sme to dokonalejšie robili *cez Ježiša, s Ježišom, v Ježišovi a pre Ježiša*.

a) [Všetko konať cez Máriu]

[258.] Všetko konať cez Máriu znamená, že treba vo všetkom poslúchať presvätú Pannu a vo všetkom sa riadiť jej duchom, ktorým je Svätý Duch Boží. Tí, ktorých vedie Boží Duch, sú deťmi Božími: *Ktorých vedie Boží Duch, sú Božími synmi* (Rim 8,14). Tí, ktorí sú vedení duchom Márie, sú jej deťmi, a teda Božími deťmi, ako sme ukázali. A medzi toľkými ctiteľmi svätej Panny sú pravými a vernými iba tí, ktorí sa riadia jej duchom. Povedal som, že Máriin duch bol Božím duchom, pretože ona sa nikdy neriadila svojím vlastným, ale vždy len Božím Duchom, ktorého tým

⁴⁶ †1212, reklusa (dobrovoľne žijúca v zamurovanej cele).

⁴⁷ JÁN LE CHARLIE DE GERSON (1363-1429, kancelár parížskej univerzity): *Tractatus XII (IX) super Magnificat*.

⁴⁸ BENZONIUS RUTILIUS (†1613, biskup z Loretta): *Dissertationes et commentaria in canticum Magnificat...*

prijala za svojho učiteľa natoľko, že sa stal jej vlastným duchom. Preto svätý Ambróz hovorí: *Nech v každom človeku prebýva Máriina duša, aby velebila Pána; nech v každom je duch Márie, aby jasal v Bohu.* Aká šťastná je duša, keď ju celú vlastní a ovláda Máriin duch, podľa príkladu jedného dobrého brata jezuitu, ktorý sa volal Rodriguez⁴⁹ a zomrel v povesti svätosti. Veď jej duch je jemný i silný, horlivý i opatrný, pokorný i odvážny a čistý i plodný!

[259.] Aby sa duša nechala viesť týmto duchom Márie, je potrebné: 1) Vzdať sa vlastného ducha, vedomostí a chcení prv, než niečo vykonáme, napríklad: pred modlitbou, slúžením či obetovaním svätej omše, prijímaním a podobne. Lebo ak by sme išli za temnotami nášho vlastného ducha a zlobou našej vôle i činnosti, i keď sa nám zdajú akokoľvek dobrými, prekážalo by to svätému Máriinmu duchu. 2) Odovzdať sa Máriinmu duchu, aby nás hýbal a viedol nás spôsobom, akým chce ona. Treba sa vložiť do jej panenských rúk a vzdať sa ako nástroj v rukách robotníka, ako lutna v rukách dobrého hudobníka. Treba sa v nej stratiť a odovzdať sa jej ako kameň, ktorý hodíme do mora. Deje sa to jednoducho a v okamihu, letným pohľadom ducha, nepatrným hnutím vôle či slovami hovoriac napríklad: *Zriekam sa seba samého a dávam sa tebe, moja drahá Matka.* Aj keď v tomto úkone spojenia necítíme žiaden zmyslový pôžitok, neprestáva byť pravdivým. Práve tak, ako keby sme povedali s rovnakou úprimnosťou to, čo sa Bohu nepáči: *Dávam sa diablove.* Hoci by sme to povedali bez akejkoľvek vnímateľnej zmeny, nemenej pravdivo by sme patrili diablove. 3) Z času na čas je potrebné pri svojich činoch i po nich obnovovať si tento úkon obetovania a zjednotenia. Čím častejšie to robíme, tým viac sa posväťme a tým skôr dospejeme k zjednoteniu s Ježišom Kristom, ktoré vždy nevyhnutne nasleduje po zjednotení s Máriou, pretože duch Márie je duchom Ježiša.

b) [Všetko konať s Máriou]

[260.] Všetko konať s Máriou znamená, že vo svojich skutkoch treba hľadiť na Máriu ako na hotový vzor každej čnosti a dokonalosti, ktorý Duch Svätý v čírom stvorení utvoril k napodobňovaniu, prispôsobený nášmu slabému dosahu. Musíme teda pri každej činnosti sledovať, ako ju Mária konala, či bola by konala, keby bola na našom mieste. Preto treba skúmať a rozjímať o jej vznešených čnostiach, ktoré v živote praktizovala. Obzvlášť: 1) jej živú vieru, ktorou bez váhania verila anjelovmu slovu. Verila verne a vytrvalo až k päte kríža na Kalvárii. 2) Jej hlbokú pokoru, ktorá ju viedla, aby sa skrývala, mlčala, všetkému sa podrobovala a kládla sa na posledné miesto. 3) Jej celkom výnimočnú čistotu, akej nikdy nebolo ani nebude pod nebom a konečne všetky jej ostatné čnosti. Spomeňme si, opakujem druhý raz, že Mária je vznešenou a jedinečnou formou Boha na odlievanie živých Božích obrazov s malou námahou a v krátkom čase. Keď ju duša nájde a v nej sa stratiť, zakrátko je pretvorená v Ježiša Krista, ktorého táto forma prirodzene zobrazuje.

c) [Všetko konať v Márii]

[261.] Všetko treba konať v Márii. Na správne pochopenie treba vedieť:

1) Že presvätá Panna je pravým pozemským rajom nového Adama a že starý pozemský raj bol len jeho predobrazom. V tomto pozemskom raji sú teda nevysloviteľné bohatstvá, krásy, výnimočnosti a sladkosti, ktoré tam zanechal nový Adam, Ježiš Kristus. Práve v tomto raji sa kochal počas deviatich mesiacov, keď konal divy a vystavil svoje bohatstvá s veľkoleposťou Boha. Toto presväté miesto pozostáva iba z panenskej a nepoškvrnenej zeme, z ktorej bol pôsobením Ducha Svätého utvorený a živý nový Adam bez každej škvrny a nečistoty, ktorý tam prebýva. Práve v tomto pozemskom raji je opravdivý strom života, ktorý zrodil plod života, Ježiša Krista, aj strom poznania dobra a zla, ktorý dal svetu svetlo. Na tomto božskom mieste sú stromy sadené Božou rukou a zavlažované božským pomazaním, ktoré denne rodili a rodia ovocie božskej chuti. Sú tam záhony spestrené krásnymi a rozmanitými kvetmi čností, ktoré vôňou okúzľujú samých anjelov. Sú tu zelené lúky nádeje, nedobytné veže sily, nádherné domy dôvery a podobne. Duch Svätý jediný môže dať poznať pravdu, skrytú pod týmito obrazmi hmotných vecí. Na tomto mieste je číry

⁴⁹ SVÄTÝ ALFONZ RODRIGUEZ, SJ, (1531-1617, brat, kanonizovaný Levom XIII. v r. 1888).

vzduch čistoty, bez náказы. Krásny deň svätého človečenstva, bez noci. Žiarivé slnko Božstva, bez tieňov. Žiarivá a ustavičná vyhňa lásky, v ktorej sa všetko železo rozpaľuje a mení na zlato. Tečie tam rieka pokory, ktorá vyviera zo zeme, rozvetvuje sa na štyri ramená, zavlažuje celé to krásne miesto. To sú štyri kardinálne čnosti. (*rozvážnosť, spravodlivosť, miernosť, zmužilosť*)

[262.] [2]) Duch Svätý ústami Otcov nazýva svätú Pannu aj: a) východnou bránou, ktorou veľkňaz Ježiš Kristus vstupuje a vychádza do sveta. Vstúpil ňou po prvý raz a vrátil sa ňou i druhýkrát. b) Svätynou Boha, spočinením Najsvätejšej Trojice, trónom Boha, Božím mestom, Božím oltárom, Božím chrámom, svetom Boha. Všetky tieto rozličné prívlastky a chvály sú úplne pravdivé vo vzťahu k rozličným divom a milostiam, ktoré Najvyšší vykonal v Márii. Ó, aké bohatstvo! Ó, aká sláva! Ó, aká potecha! Ó, aké šťastie môcť vstúpiť a prebývať v Márii, kde si Najvyšší postavil trón svojej zvrchovanej slávy!

[263.] Ako ťažko však hriešnici ako my získajú povolenie, spôsobilosť a svetlo vstúpiť na také vznešené a sväté miesto, ktoré už nestráži cherubín, ako starý pozemský raj, ale sám Duch Svätý, ktorý sa stal jej zvrchovaným Pánom. Hovorí o nej: *Si zatvorenou záhradou, sestrička moja, nevesta, zamknutým prameňom, zapečatenou studničkou (Pies 4,12)*. Mária je zamknutá, zapečatená, a preto úbohé deti Adama a Evy, vyhnané z pozemského raja, nemôžu doň vstúpiť, iba ak zvláštnou milosťou Ducha Svätého, ktorú si však musia zaslúžiť.

[264.] Keď vďaka jej vernosti dosiahneme túto výnimočnú milosť, musíme so záľubou zotrvať v krásnom vnútri Márie, aby sme si v ňom pokojne oddýchlí, dôverne sa podopreli, bezpečne sa schovali a bezvýhradne sa v ňom stratili. Musíme v jej panenskom lone zotrvať, aby sa v ňom naša duša: 1) živila mliekom jej milosti i materského milosrdenstva; 2) oslobodila sa od svojich problémov, strachov a úzkostí; 3) uchýlila sa do bezpečia pred všetkými svojimi nepriateľmi: démonom, svetom i hriechom, ktorí sem nikdy nevstúpili. A to je dôvod, prečo o sebe hľása, že *tí, čo v nej pracujú, vôbec nehrešia (Sir 24,30, porov. 1 Jn 3,6; 5,18)*. Čiže tí, ktorí duchom zotrávajú vo svätej Panne, nikdy nespáchajú závažný hriech. 4) A napokon, aby bola v tomto panenskom lone duša formovaná v Ježiša Krista a Ježiš Kristus v nej, lebo, ako hovoria Otcovia, jej lono je sieňou božských tajomstiev, kde Ježiš Kristus a všetci vyvolení boli vyformovaní: *Ten i tamten sa v nej narodil (Ž 87,5 Vulgáta)*.

d) [Všetko konať pre Máriu]

[265.] A napokon, treba konať všetky svoje skutky pre Máriu. Veď keď sme všetko oddali jej službe, je len spravodlivé, aby sme všetko robili pre ňu: ako sluhovia, služobníci a otroci. No nie tak, že ju pokladáme za posledný cieľ svojich služieb, ktorým je iba Ježiš Kristus, ale za blízky cieľ, tajomné prostredie a ľahký prostriedok, aby sme prišli k nemu. Ako dobrý sluhovia a otroci nesmieme zostať nečinnými, ale treba začínať i konať veľké veci pre túto majestátnu Vládkyňu, spoliehajú sa na jej ochranu. Treba hájiť jej výsady, keď jej ich upierajú. Podporiť jej slávu, keď sa na ňu útočí. Pritiahnuť všetkých, ako je to len možné, do jej služby a k tejto pravej a zdravej úcte. Hovoriť a kričať proti tým, ktorí zneužívajú jej úctu na urážanie jej Syna a súčasne zavádzať túto opravdivú úctu. Nič od nej nepožadovať ako odmenu za tieto malé služby, okrem cti patriť takej láskavej Kňaznej a šťastia môcť byť skrze ňu spojením s Ježišom, jej Synom, nerozlučným putom v čase i vo večnosti. Sláva Ježišovi v Márii! Sláva Márii v Ježišovi! Sláva Bohu samému!

[Záver]

Spôsob uplatnenia tejto úcty vo svätom prijímaní

PRED SVÄTÝM PRIJÍMANÍM

[266.] 1) Hlboko sa pokoríš pred Bohom. 2) Zriekneš sa svojho zvrhlého základu a svojich dispozícií, akokoľvek dobrými by ti ich tvoja samoláska ukazovala. 3) Obnovíš si svoje zasvätenie hovoriac: *Som celý tvoj a všetko, čo mám, je tvoje*. 4) Pokorne poprosíš túto dobrú Matku, aby ti poskytla svoje srdce s jej dispozíciami na prijatie jej Syna. Pripomenieš jej, že ide predsa o slávu Syna, o to, aby nebol vložený do pošpineného a nestáleho srdca, ako je tvoje, ktoré by ho iste obralo o slávu, či by ho dokonca stratilo, a že ak chce prísť bývať k tebe, aby prijala svojho Syna, môže to

vykonať vďaka moci, ktorú má nad srdcami. Lebo ňou bude jej Syn prijatý bez poškvvrny a bez nebezpečenstva, že by si ho urazil či stratil: *Nezachveje sa, veď Boh je v jeho strede (Ž 45,6)*. S dôverou jej vyznáš, že všetko, čo si jej zo svojho vlastníctva dal, je málo na jej uctenie. Ale že svätým prijímaním jej chceš dať ten istý dar, aký jej dal večný Otec. Ním bude viac uctená, než keby si jej dal všetky majetky sveta. A napokon, že Ježiš, ktorý ju jedinečne miluje, túži sa v nej kochať a usadiť práve v tvojej duši, špinavejšej a biednejšej než maštal', do ktorej neváhal prísť, keď tam bola ona. Požiadaš ju o jej srdce týmito vrúcnyimi slovami: *Prijímam ťa za svoje všetko (porov. Jn 19,27)*. *Daj mi svoje srdce, Mária! (porov. Prís 23,26)*.

PRI SVÄTOM PRIJÍMANÍ

[267.] 2) Pripravený prijať Ježiša Krista po *Pater* trikrát povieš: *Pane, nie som hoden...* (Mt 8,8). Prvýkrát akoby si hovoril večnému Otcovi, že pre svoje zlé myšlienky a nevďačnosť k takému dobrému Otcovi nie si hoden prijať jeho jediného Syna. Ale že je tu Mária, jeho služobnica: *Hľa, služobnica Pána (Lk 1,38)*, ktorá koná za teba a dáva ti neobyčajnú dôveru a nádej pred Božím Majestádom: *Lebo len ty ma necháš odpočívať v bezpečí (Ž 4,9)*.

[268.] Synovi povieš: *Pane, nie som hoden...*, lebo nie si hoden ho prijať pre svoje neužitočné a zlé slová i pre tvoju nevernosť v jeho službe. Predsa ho však prosíš, aby sa nad tebou zmiloval, lebo ho uvedieš do domu jeho vlastnej i tvojej Matky, a že ho vôbec neprepustíš, kým sa u nej neubytuje: *Chytila som ho a nepustila viac, kým som ho neprivedla do domu svojej matky a do komôrky svojej rodičky (Pies 3,4)*. Poprosíš ho, aby vstal a prišiel na miesto odpočinku a do archy svojho posvätenia: *Zaujmi, Pane, miesto svojho odpočinku, ty a archa tvojej všemoci (Ž 132,8)*. Veď vôbec neskladáš svoju dôveru do vlastných zásluh, sily či priprav, ako to robil Ezau, ale do zásluh, sily a priprav Márie, svojej drahej matky, ako malý Jakub, keď sa porúchal do Rebekinej starostlivosti. I keď si celý hriešny a si Ezauom, podporovaný a okrášlený zásluhami i čnosťami jeho svätej Matky nachádzaš odvahu priblížiť sa k jeho svätosti.

[269] Duchu Svätému povieš: *Pane, nie som hoden*, lebo nie si hoden prijať veľdielo jeho lásky pre vlašnosť a nepravosť svojich skutkov a pre odporovanie jeho vnuknutiam. No vyznáš, že celou tvojou dôverou je Mária, jeho verná Nevesta. So svätým Bernardom povieš: *Ona je všetka moja dôvera, ona je príčina mojej nádeje*. Môžeš ho aj poprosiť, aby znovu zostúpil do Márie, svojej nerozlučnej Nevesty. Veď jej lono je rovnako čisté a jej srdce rovnako rozpálené ako vždy. No bez jeho zostúpenia do tvojej duše Ježiš a ani Mária v nej vôbec nebudú rásť, ani dôstojne prebývať.

PO SVÄTOM PRIJÍMANÍ

[270] Po svätom prijímaní, so zatvorenými očami, vnútorne uzobraný, uved' Ježiša Krista do Máriinho srdca. Daruj ho Matke, ktorá ho s láskou prijme, čestne ho usadí, bude sa mu hlboko klaňať, dokonale ho milovať, silno ho objímať a v duchu i pravde mu vzdá veľa chvál, aké v našich hlbokých temnotách nepoznáme.

[271] Alebo zotrvaj vo svojom srdci, hlboko pokorený v prítomnosti Ježiša prebývajúceho v Márii. Alebo sa ako otrok zdržuj pri bráne Kráľovho paláca, kde sa práve zhovára s Kráľovnou. Kým sa oni rozprávajú a teba nepotrebujú, v duchu vyzývaj všetky stvorenia na nebi i na zemi, aby ďakovali, klaňali sa a milovali Ježiša a Máriu s tebou: *Podťe, klaňajme sa... (Ž 95,6)*.

[272] Môžeš aj sám v spojení s Máriou prosiť Ježiša o príchod jeho kráľovstva na zem cez jeho svätú Matku. Alebo o božskú múdrosť, o božskú lásku, o odpustenie tvojich hriechov, alebo o nejakú inú milosť, no vždy skrze Máriu a v Márii. Hovor, hľadiac na svoje chyby: *Nehľad', Pane, na moje hriechy, ale nech tvoje oči pozerajú len na čnosti a zásluhy Márie (porov. Ž 16,2)*. A vedomý si svojich hriechov dodaj: *Nepriateľ to spravil (Mt 13,38)*. To ja som svojím najväčším nepriateľom, čo popáchal tie hriechy. Alebo tiež: *Zachráň ma pred zločincom a úskočným človekom (Ž 42,1)*. Alebo: *Ty musíš rásť, ja sa musím zmenšovať (porov. Jn 3,30)*. Ježišu môj, treba, aby si v mojej duši vzrastal a ja sa umenšoval. Mária, musíš vo mne rásť a ja sa musím stále umenšovať. *Vzrastajte a množte sa (Gn 1,28)*. Ó, Ježišu, Mária, vzrastajte vo mne a v iných sa množte.

[273] Je nekonečne mnoho iných myšlienok, ktorými ťa Duch Svätý zásobuje a aj naďalej bude zásobovať, ak zostaneš dostatočne vnútorný, umŕtvený a verný tejto veľkej a vznešenej úcte, ktorej som ťa práve učil. Ale pamätaj, čím viac necháš konať pri svätom prijímaní Máriu, tým viac bude Ježiš oslávený. Čím hlbšie sa pokoriš, tým viac necháš konať Máriu pre Ježiša a Ježiša v Márii. A s pokojom i mlčaním ich budeš počúvať, bez snahy vidieť, chutnať či cítiť. Lebo spravodlivý žije predovšetkým z viery, osobitne pri svätom prijímaní, ktoré je úkonom viery: *Môj spravodlivý bude žiť z viery (Hebr 10,38).*

STANOVY ZDRUŽENIA MÁRIA, KRÁĽOVNÁ SRDC

Povaha a cieľ

Čl. 1 - Združenie Mária, Kráľovná srdc združuje veriacich, klerikov i laikov, ktorí túžia byť svedkami pravdy evanjelia,¹ zaumieňujú si žiť požiadavky svojho krstu prostredníctvom úplného zasvätenia sa Kristovi skrze Máriine ruky. K tomu sa zaväzujú dokonale praktizovať pravú úctu k najsvätejšej Panne, čo učil svätý Ľudovít Mária z Montfortu, ktorého si volia za vodcu a duchovného učiteľa.²

Čl. 2 - § 1 - Združenie Mária, Kráľovná srdc, organicky zjednotené s Máriinou Spoločnosťou, nemá autonómnu právnu štruktúru.³ Jej členovia sa podieľajú, každý vo vlastnom životnom prostredí, na poslaní Montfortáncov v Cirkvi: ustanoviť Ježišovo kráľovstvo skrze Máriu.⁴

§ 2 - Združenie Mária, Kráľovná srdc je istým spôsobom "rozšírením" Máriinej Spoločnosti, nie v zmysle, že by muselo zahŕňať všetkých, ale aby "skôr či neskôr mala Najsvätejšia Panna viac detí než kedykoľvek predtým, služobníkov i otrokov lásky a aby prostredníctvom nej Ježiš Kristus, môj drahý Majster, ešte viac kraľoval v srdciach" (O pravej úcte 113).

§ 3 - Združenie teda nie je k službe Máriinej Spoločnosti, ale s Máriinou Spoločnosťou v službe Kráľovnej, svätej Cirkvi, duší, Božieho ľudu, Ježišovho kráľovstva skrze Máriu.

Strediská

Čl. 3 - Medzinárodné centrum Združenia Mária, Kráľovná srdc má sídlo v Generálnom dome Máriinej Spoločnosti. Každá krajina môže mať národné centrum (regionálne,...), zriadené Generálnym predstaveným alebo jeho delegátom.

Čl. 4 - § 1 - Generálny predstavený Máriinej Spoločnosti je Generálnym riaditeľom Združenia Mária, Kráľovná srdc. Má moc pre jednotlivé národné, regionálne, miestne centrá menovať národného, regionálneho, miestneho delegovaného riaditeľa.

§ 2 - Ak chce Generálny predstavený menovať diecézneho kňaza za riaditeľa strediska Združenia, musí najprv získať súhlas Ordinára toho kňaza. Ak ide o rehoľného kňaza, nie monfortánskeho, o súhlas žiada Vyššieho predstaveného toho rehoľníka.

Úloha riaditeľov

Čl. 5 - § 1 - Generálny riaditeľ oznamuje Riaditeľom stredísk smernice a pokyny, ktoré považuje za užitočné a bedlí nad ich uplatňovaním.

§ 2 – Náleží mu schválenie zriadenia nových stredísk; je zodpovedný so súhlasom svojich poradcov preskúmať a schváliť štatúty jednotlivého strediska.

Čl. 6 - § 1 - Riaditelia centier sú k službe členom Združenia v pomoci a poznávaní, prehľbovaní i lepšiemu žitiu duchovnej cesty, odkázanej ako dedičstvo svätým Ľudovítom Máriou z Montfortu. Nabádajú ich k dokonalej krstnej vernosti, čiže k vernému nasledovaniu Ježiša Krista, Večnej a

¹Sú svedkami pravdy v nasledovaní Ježiša, ktorý pred Pilátom potvrdil, že prišiel vydať svedectvo pravde (Jn 18, 37); nasledujúc všetkých mučeníkov sú laici spolupracovníkmi pravdy (porov. 3 Jn 8; Apostolicam Actuositatem, 6) "Otec totiž chce, aby sme v každom z našich bratov spoznali Krista a účinne ho milovali slovom i skutkom, a tak vydávali svedectvo pravde" (Gaudium et Spes, 93).

²Porov.: Redemptoris Mater, 48.

³Porov.: CIC kán. 303 a 312, § 2.

⁴Porov.: O pravej úcte 227.

Vtelenej Múdrosti pre spásu sveta, s úplným odovzdaním sa Márii, vďaka ktorej - všemohúcim pôsobením Svätého Ducha - chcel prísť k nám.

§ 2 - Členom budú pripomínať povinnosť predovšetkým svojim príkladom dať poznať vo svojom okolí tento spôsob života, aby čoraz viac prišlo Ježišovo kráľovstvo skrze Máriu.⁵

Čl. 7 - Členovia majú skutočné právo na potrebnú a hľadanú formáciu. Riaditelia majú povinnosť priamo či nepriamo zabezpečiť ich počiatočnú i trvalú formáciu.⁶ Generálny predstavený sa k tomu postará o prípravu či dá pripraviť program alebo príručku, v ktorej sa jasne stanovujú etapy, ktoré treba absolvovať pred tým, než je kandidát prijatý do Združenia, ako aj povinnosti permanentnej formácie. Program alebo príručku predloží posúdeniu a schváleniu Generálnej rade.

Členovia

Čl. 8 - Združenie Mária, Kráľovná srdca je otvorené všetkým veriacim (laikom, klerikom, rehoľníkom), ktorí túžia zaviazat' sa k duchovnej a apoštolskej ceste navrhutej svätým Ľudovítom Máriou z Montfortu. V prípade rehoľníkov sa berie do úvahy kán. 307, § 3.

Čl. 9 - Do Združenia môže byť prijatý, kto po potrebnej formácii a príprave vykoná zasvätenie sa Ježišovi, Večnej a Vtelenej Múdrosti, rukami Márie podľa formuly svätého Ľudovíta Márie z Montfortu. Včlenenie sa uskutoční po kandidátovom zdôvodnení žiadosti a prijatím zasvätenia Riaditeľom, predneseným v prítomnosti Riaditeľa či jeho delegáta a zápisom do registra Združenia.⁷

Záväzky

Čl. 10 - Zasvätenie, ktorým sa veriaci viaže k Združeniu, vyžaduje žiť vo vlastnom životnom stave, vo vlastnom prostredí a na pracovisku ducha i duchovnosť, odkázanú v dedičstve Montforta. Veriaci sa bude usilovať urobiť z nej dušu celého svojho života, preniknúť ňou svoje aktivity i svoj apoštolát. Denným obnovovaním svojho zasvätenia spolupracuje podľa svojich možností a vlastnej schopnosti na apoštoláte Máriinej Spoločnosti, nasledujúc pokyny Generálneho riaditeľa.

Čl. 11 - Pre členov, ktorí si to želajú, Generálny riaditeľ môže vytvoriť v rámci Združenia: skupinu združených, ktorí sa zaviazujú prísľubmi či sľubmi podľa svojho stavu žiť evanjeliové rady v duchu a spiritualite svätého Ľudovíta-Márie; skupinu, ktorá sa zaoberá osobitným apoštolátom, vždy v duchu a spiritualite svätého Ľudovíta Márie z Montfortu.

Čl. 12 - Generálny riaditeľ dá na tento účel pripraviť osobitné usmernenia zodpovedajúce povolaniu týchto členov ako i prirodzenosti Združenia. So svojimi radcami ich preskúma a schváli, ak sú uznané ako vhodné viesť veriacich na ceste k Večnej a Vtelenej Múdrosti, Ježišovi, Božiemu Synovi a Márii.

Podieľanie sa na duchovných dobrách

Čl. 13 - Vstupom do Združenia sú členovia v duchovnom spoločenstve s celou montfortánskou rodinou. Radi slávia liturgické sviatky, ktoré sú znakom a naplnením tohto spoločenstva: Hlavným sviatkom Združenia je Zvestovanie Pána, 25. marca. Osobitným spôsobom členovia Združenia slávia aj Vianoce, 25. decembra, Nepoškvrnené počatie, 8. decembra a sviatok svätého Ľudovíta Márie z Montfortu, 28. apríla. Členovia sa tak isto podieľajú na duchovnom bohatstve, ktoré nad montfortánskou rodinou rozprestiera tá, "ktorá sa úplne a nevýslovne daruje tomu, kto jej dáva všetko" (O pravej úcte 144).

Čl. 14 - Vstup do Združenia vytvára vzájomné puto bratstva a solidarity medzi všetkými členmi montfortánskej rodiny. Nový člen sa podieľa na radoostiach i bolestiach svojej novej rodiny. S radosťou čerpá z duchovného pokladu tejto rodiny a snaží sa ju obohatiť modlitbou a obetou života, oživovanou montfortánskym zasvätením.

Zmeny stanov

⁵Nielen kňazi, ale "všetci laici by mali spolupracovať na rozširovaní a zväčšovaní Kristovho kráľovstva vo svete [...]. Každý laik musí byť pred svetom svedkom vzkriesenia a života Pána Ježiša a znamením živého Boha" (Lumen Gentium 35 a 38).

⁶Porov.: O pravej úcte 243.

⁷Porov.: CIC kán. 677, §2.

Čl. 15 - Generálny predstavený môže so súhlasom svojich radcov priniesť do týchto Stanov, schválených Svätou stolicou, zmeny, ktoré nemenia prirodzenosť či cieľ Združenia. Servatis caeteris de jure servandis. Schválený text Rím, 26.4.2001.

Udeľovanie odpustkov Dekrétom Apoštolskej penitenciárie (22. mája 2001)

Členovia Združenia Mária, Kráľovná srdc môžu získať Úplné odpustky, ak splnenia obvyklé podmienky (sviatostná spoveď, Eucharistické prijímanie, modlitba na úmysel Svätého Otca) a s vylúčením náklonnosti k hriechu aspoň súkromne urobia či obnovia sľub, že budú verne zachovávať svoje Stanovy: 1. v deň zápisu; 2. na Zelený štvrtok, na liturgické sviatky Vianoc a Zvestovania Pána; Nepoškvrneného Počatia Panny Márie a svätého Ľudovíta Márie Grigniona z Montfortu a každý mesiac v prvú sobotu.

OBSAH:

<i>O PRAVEJ ÚCTE K PANNE MÁRII</i>	1
[ÚVOD].....	1
[PRAVÁ ÚCTA K PANNE MÁRII VO VŠEOBECNOSTI].....	2
[NEVYHNUTNOSŤ ÚCTY K PANNE MÁRII].....	2
[1. ÚLOHA PANNY MÁRIE PRI VTELENÍ].....	2
[2. ÚLOHA PANNY MÁRIE PRI POSVÁCOVANÍ ĽUDÍ].....	4
[3. PRAKTICKÉ UZÁVERY].....	6
[4. ÚLOHA PANNY MÁRIE V POSLEDNÝCH ČASOCH].....	9
[V ČOM SPOČÍVA PRAVÁ ÚCTA K PANNE MÁRII].....	11
[1. ZÁKLADNÉ PRAVDY].....	11
[2. ZNÁMKY PRAVEJ ÚCTY].....	18
[3. ZÁKLADNÉ SPÔSOBY ÚCTY K PANNE MÁRII].....	23
[4. NAJDOKONALEJŠÍ SPÔSOB].....	24
[DOKONALÉ PRAKTIZOVANIE ÚCTY K PANNE MÁRII].....	24
DOKONALÉ ZASVÄTENIE SA JEŽIŠOVI KRISTOVI.....	24
[NIEKTORÉ NÁMIETKY].....	26
[DÔVODY, KTORÉ NÁM JU ODPORÚČAJÚ].....	27
[1. DÁVA NÁS ÚPLNE DO SLUŽIEB BOHU].....	27
[2. VEDIE NÁS K NAPODOBNOVANIU PRÍKLADU JEŽIŠA KRISTA A K CVIČENIU SA V POKORE].....	27
[5. VEDIE K ZJEDNOTENIU SA S NAŠIM PÁNOM].....	30
[6. DÁVA NÁM VEĽKÚ VNÚTORNÚ SLOBODU].....	33
[7. ZÍSKAVA VEĽKÉ DOBRÁ PRE BLÍŽNEHO].....	34
[8. JE SKVELÝM PROSTRIEDKOM VYTRVALOSTI].....	34
[BIBLICKÝ PREDOBRAZ TEJTO DOKONALEJ ÚCTY: REBEKA A JAKUB].....	36
[1. PRÍBEH JAKUBA].....	36
[2. VYSVETLENIE JAKUBOVHO PRÍBEHU].....	37
[3. LÁSKYPLNÉ ODMENY SVÁTEJ PANNY VERNÝM SLUŽOBNÍKOM].....	40
[PLODY TEJTO ÚCTY V DUŠI, KTORÁ JE JEJ VERNÁ].....	43
[1. POZNANIE SEBA A POHRDANIE SEBOU].....	43
[2. ÚČASŤ NA MÁRIINEJ VIERE].....	43
[3. MILOST ČISTEJ LÁSKY].....	43
[4. VEĽKÁ DÔVERA V BOHA A MÁRIU].....	43
[5. SPOJENIE S DUŠOU A DUCHOM MÁRIE].....	44
[6. PREMENA DUŠE NA OBRAZ JEŽIŠA KRISTA].....	44
[7. NAJVÄČŠIA SLÁVA JEŽIŠA KRISTA].....	45
OSOBITÉ PRAKTIKY TEJTO ÚCTY.....	45
[1.] VONKAJŠIE PRAKTIKY.....	45
[2.] OSOBITÉ VNÚTORNÉ PRAKTIKY PRE TÝCH, KTORÍ SA CHCÚ STAŤ DOKONALÝMI.....	51
SPÔSOB UPLATNENIA TEJTO ÚCTY VO SVÄTOM PRÍJÍMANÍ.....	53
PRED SVÄTÝM PRÍJÍMANÍM.....	53
PRI SVÄTOM PRÍJÍMANÍ.....	53
PO SVÄTOM PRÍJÍMANÍ.....	53
STANOVY ZDRUŽENIA MÁRIA, KRÁĽOVNÁ SRDC.....	54